

Spor la muncă, spor la învățătură!

Cu prilejul vizitei de lucru în județul Timiș

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU ȘI TOVARĂȘA ELENA CEAUȘESCU au participat la tradiționala sărbătoare a deschiderii anului de învățămînt

„Trăim o epocă de mari transformări revoluționare, de noi și noi descoperiri științifice și tehnice, de lărgire continuă a orizontului cunoașterii umane în toate domeniile de activitate. Iată de ce, trebuie să spunem cu toată tăria că viitorul poporului nostru – ca de altfel al oricărui popor – va fi determinat în mod hotărîtor de nivelul învățămîntului și al cercetării științifice. Sînt pe lume mari puteri care dispun de multă forță militară! Dar cea mai puternică forță este aceea a științei, a culturii, a învățămîntului – și un popor cu o înaltă cultură, înarmat cu o înaltă știință în toate domeniile, va deveni o putere mare pe pămînt! Trebuie ca și România, poporul nostru, să devină în domeniul științei, învățămîntului, culturii, un popor puternic, o mare putere a științei și culturii!”

Din Cuvîntarea tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU la marea adunare populară din municipiul Timișoara

În fața partidului și a țării, fierbinte legămînt de-a face totul pentru

Rodnic dialog cu oamenii muncii din județul Timiș

Dinamismul propriu activității secretarului general al partidului, acel stil de muncă impregnat de permanenta cunoaștere a realității și care, în ultimele două decenii, a înverdat adevărul că biroul de lucru al președintelui țării este însăși țara au cunoscut în aceste zile o nouă și strălucită confirmare prin vizita de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarăsa Elena Ceaușescu, în județul Timiș. Desfășurată într-o perioadă în care întregul nostru popor este angajat, sub semnul deosebitei încărcături ideologice și politice a Tezelor din aprilie, în îndeplinirea exemplară a sarcinilor de plan pe acest an și pe întregul cincinal, vizita de lucru a secretarului general al partidului se înscrie în rindul acelor evenimente care demonstrează că temeiul esențial al politicii științifice a partidului nostru, fundamentarea obiectivă a planurilor și programelor de dezvoltare a țării rezidă în capacitatea de analiză concretă la fața locului, a posibilităților și necesităților productive, economice și sociale din fiecare zonă a țării, astfel încît întregul edificiu al societății noastre să poată fi înălțat în deplină cunoștință de cauză, printr-o deplină unitate între teorie și practică, între caracterul vizionar al obiectivelor dezvoltării și stabilirea acestora pe baza datelor mereu în mișcare ale realității.

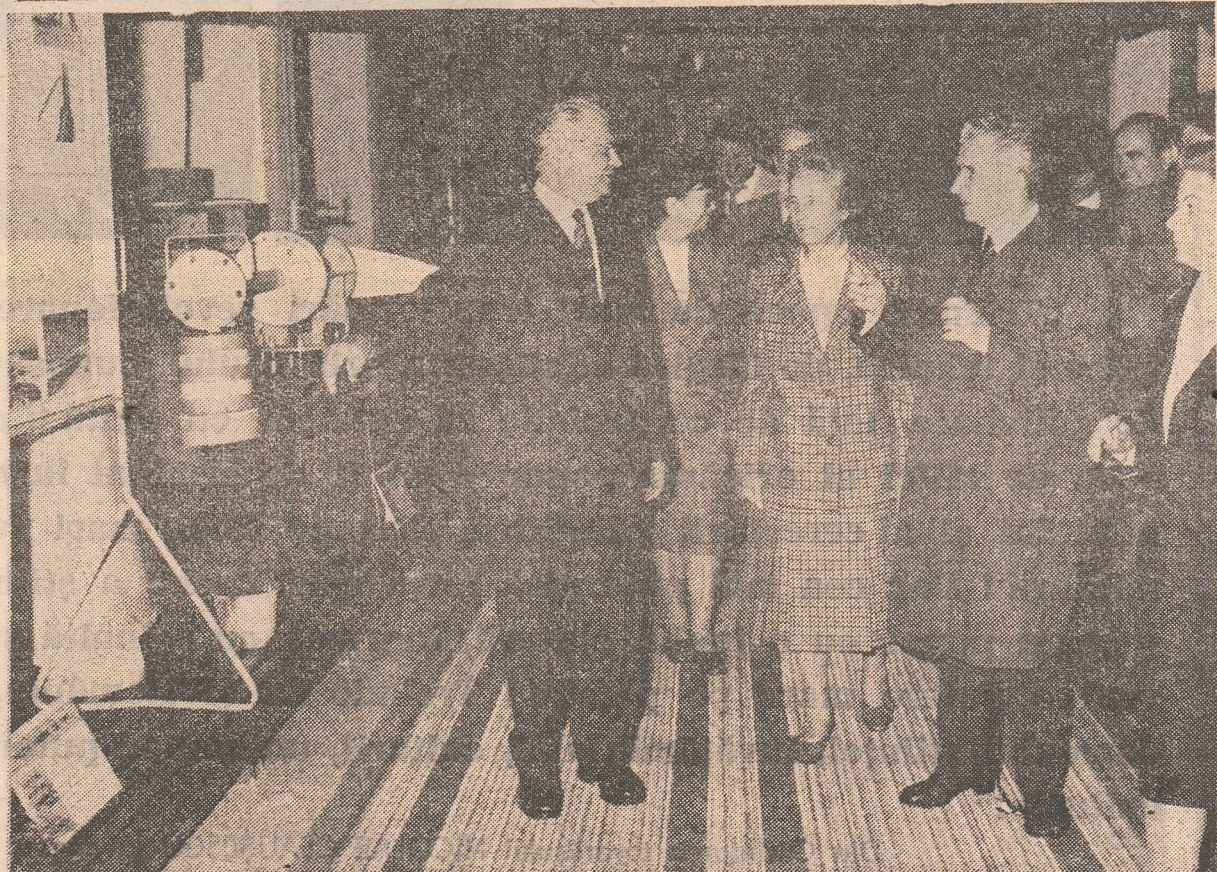
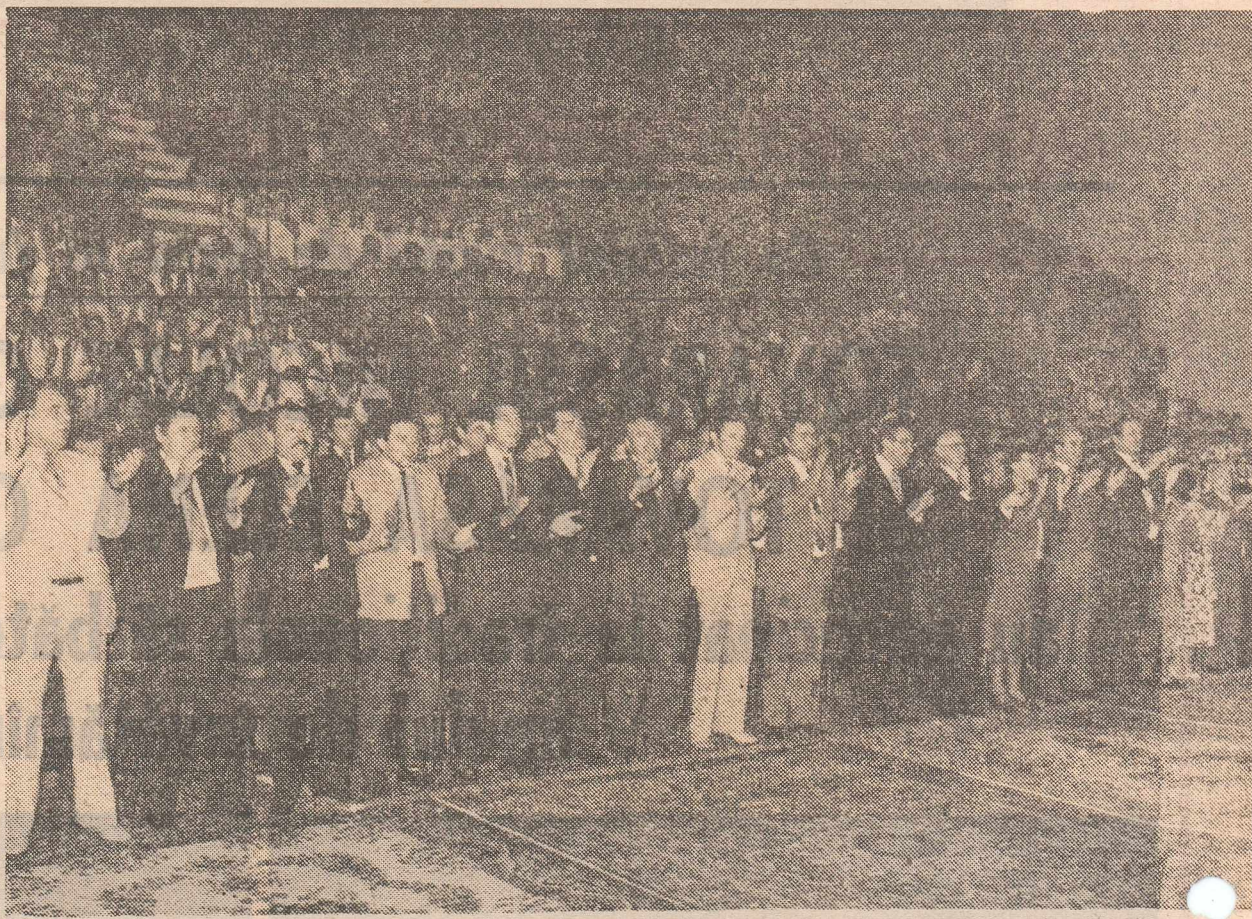
Consacrate ca element definitoriu al vieții politice românești, vizitele de lucru ale secretarului general al partidului ilustrează nu numai un ardent spirit revoluționar, mereu în acțiune și cu o uriașă forță de inovare socială și de inițiere a realității pe care numai marile personalități ale istoriei le au, ci și conținutul profund democratic al acestei politici, al tuturor deciziilor și opțiunilor care structurează viața economică și socială a patriei. Astfel, și în județul Timiș elementul definitoriu al prezenței secretarului general al partidului a fost dialogul nemijlocit cu oamenii muncii, cu proprietarii, producătorii și beneficiarii avuției naționale din această parte a țării. Consecvent promotor al ideii că adevărații fauritori ai istoriei sînt oamenii muncii, că socialismul se construiește prin popor și pentru popor, atenția primordială și constantă pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu o acordă dezbaterii diferitelor probleme chiar în cadrul respectivelor colective muncitorești semnifică faptul că aceste principii ideologice fundamentale sînt ridicate de la abstract la concret, că succesele și realizările care compun imaginea de ansamblu a societății românești contemporane sînt generate, în ultimă instanță, de detaliile pe care le oferă realitatea fiecărui loc de muncă, fiecărei unități economice, fiecărei zone a țării.

Ilustrînd un stil de muncă dinamic, pătruns de spirit revoluționar și avînd, asemenea celorlalte evenimente similare, un pronunțat caracter democratic prin desfășurarea unui intens dialog de lucru cu oamenii muncii, vizita de lucru a secretarului general al partidului s-a desfășurat, totodată, sub semnul priorităților pe care le comportă în etapa actuală întreaga economie națională. Atît la întreprinderea mecanică Timișoara cit și la „Industria linii”, la Autoturisme și I.A.E.M. — unități economice reprezentative pentru industria județului Timiș — accentul dialogului purtat de secretarul general al partidului cu oamenii muncii, cu organele de partid și de stat care au atribuții în respectivele domenii a fost pus pe necesitatea creșterii calității, a diversificării și modernizării producției, a introducerii în fabricație a unor noi produse de care economia națională va avea nevoie, cum este cazul, de pildă, cu macarale de puteri mai mari, necesare activităților portuare. De asemenea, în unitățile agricole vizitate — Complexul agrozootehnic Hodoni, Stațiunea de cercetări Lovrin, C.A.P. Gotlob — s-au desprins acele experiențe pozitive care pot fi generalizate, precum și acele căi de perfecționare a întregii activități din agricultură astfel încît noua revoluție agrară să devină o realitate pregnantă în realizările viitoare ale întregii zone a Timișului.

Sintetizînd aspectele și elementele reliefate pe parcursul vizitei, întîlnirea pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarăsa Elena Ceaușescu, a avut-o cu membrii biroului comitetului județean de partid consfințește responsabilitatea, girul de mare încredere și răspundere pe care organele locale de partid le au în îndeplinirea sarcinilor deosebite ce revin județului Timiș din documentele Congresului al XIII-lea și ale Conferinței Naționale a partidului. Asta intrucît, așa cum sublinia în repetate rînduri tovarășul Nicolae Ceaușescu, rolul conducător al partidului, funcția sa de centru vital al întregii națiuni se îndeplinesc în desfășurarea concretă a practicii revoluționare, în realizarea obiectivelor stabilite, într-un nivel ridicat de mobilizare a oamenilor muncii la îndeplinirea sarcinilor care le revin.

Vizita de lucru a secretarului general al partidului a inclus evenimentul profund relevant al participării la deschiderea noului an de învățămînt. Dincolo de semnificația emoționantă a faptului, intrat deja în tradiția noii școli românești, prin care cel mai iubit fiu al poporului se adresează nemijlocit tineretului țării la fiecare început de an școlar, cuvîntarea rostită cu acest prilej de secretarul general al partidului subliniază importanța deosebită pe care școala, învățămîntul, pregătirea profesională, competența le au în dezvoltarea generală a patriei, în realizarea mărețelor obiective ale construcției socialismului și comunismului pe pămîntul României.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

a conducătorului iubit, înălțarea patriei pe noi culmi de civilizație

„Pe lângă marile realizări obținute în dezvoltarea generală, în construcția socialistă, dezvoltarea puternică a învățămîntului constituie una din cele mai importante înfăptuiri, fără de care nu am fi putut să obținem puternica dezvoltare economico-socială, ridicarea nivelului de civilizație al României“.

Din Cuvîntarea tovarășului
NICOLAE CEAUȘESCU la marea adunare
populară din municipiul Timișoara

A intrat în tradiție ca inaugurarea fiecărui an de învățămînt să se desfășoare în prezența secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, și a tovarășei Elena Ceaușescu, constituind, de fiecare dată, un dialog încărcat de semnificații, în cadrul căruia indicațiile conducătorului partidului și statului devin jaloane ale activității ulterioare, mobilizator program de acțiune, de creație în tot ceea ce privește domeniul pregătirii și educației tinerei generații.

În cadrul vizitei de lucru efectuată în județul Timiș, tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, a fost oaspetele de seamă al frumoasei sărbători a tineretului studios din Timișoara, cu prilejul zilei de 15 septembrie. Programul a inclus și vizitarea unui liceu industrial de chimie din municipiu, precum și a Institutului Politehnic. Secretarul general a făcut, în cuvîntarea susținută în sala Olimpia, aprecieri asupra nivelului dezvoltării învățămîntului de toate gradele în județul Timiș, asupra stadiului de aplicare a legăturii dintre învățămînt, cercetare și producție. Noua etapă de activitate școlară, anul de învățămînt 1988/1989, se situează, potrivit celor spuse de tovarășul Nicolae Ceaușescu de la tribuna adunării, sub semnul dezvoltării intensive, prin muncă creatoare, de randament maxim și de înaltă eficiență socială, în conformitate cu cerințele unei epoci pentru care calitatea este indicatorul fundamental. Ca în toate sectoarele de activitate, învățămîntul românesc contemporan trebuie să tindă spre valorificarea maximă a bazei materiale de care dispune dar și a forței de muncă a oamenilor, după cum preciza secretarul general al partidului.

Ideea-cadru care se desprinde din recenta cuvîntare a

secretarului general al partidului este aceea a importanței covârșitoare a științei și culturii pentru propășirea patriei și a poporului nostru. Pornind de la premisa că nu se poate concepe un stat cu reală forță economico-socială și politică în afara unui înalt nivel de cultură și de pregătire științifică a poporului respectiv, sint ridicate la rangul de nobilă și înaltă responsabilitate sarcinile ce revin lucrătorilor din domeniul învățămîntului și, în relația de integrare dintre învățămînt-cercetare-producție, și celorlalte domenii cu care învățămîntul conlucrează. Ne aflăm într-o etapă în care însușirea și aplicarea creatoare ale celor mai înalte cuceriri ale genului uman, înfăptuirea revoluției tehnico-științifice, a revoluției agrare sint linii de forță ale construcției socialiste, comandamente prioritare, cu un înțeles profund pentru fiecare om al muncii și mai ales pentru fiecare tînăr al zilelor noastre. Măsura luată cu ani în urmă, de generalizare a învățămîntului de 10 ani în România a dus, firește, la ridicarea simțitoare a nivelului de pregătire a forței de muncă, a nivelului general de cultură în rîndurile poporului nostru. Urmează ca în 1990, după cum se precizează în Cuvîntarea de la Timișoara, să generalizăm învățămîntul de 12 ani. Toate aceste măsuri au ca suport grija pentru dezvoltarea corespunzătoare a învățămîntului românesc, în conformitate cu cerințele actuale, preocuparea de a îmbogăți resursele unui învățămînt modern, apt să recompenseze investiția considerabilă a statului prin calitatea profesională, umană și politică a tinerilor ce intră în producție. S-a subliniat, cu acest prilej, mai apăsător oricînd, că nu ne este indiferent nivelul de cultură al tinerilor noștri, care, de pildă, trebuie să învețe două limbi străine, trebuie să iasă din școală înzestrați cu cu-

noștințele necesare pentru a putea participa cu competență la schimbul de valori spirituale și materiale dintre națiunea noastră și alte națiuni.

Observațiile făcute de către secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, relativ la succesele obținute de centrul universitar Timișoara și, de fapt, de întregul învățămînt universitar din țara noastră în ceea ce privește cercetarea științifică, reprezintă un accent extrem de important, cu valoare profund mobilizatoare pentru activitatea viitoare în acest sector. Educată în spiritul idealurilor de progres ale poporului nostru, în spiritul exigenței și autoexigenței, tinăra generație este beneficiara unor preocupări susținute pentru îmbunătățirea pregătirii ei. Devenind adevărate citadele ale științei, instituțiile de învățămînt au misiunea de a asigura ridicarea României la un înalt nivel de civilizație, de a-i asigura un loc demn în rîndul națiunilor lumii.

Recenta cuvîntare a secretarului general al partidului, rostită cu prilejul deschiderii anului universitar 1988/1989, reprezintă în același timp expresia locului extrem de important pe care învățămîntul și educația trebuie să le ocupe în ierarhia priorităților politicii noastre interne. Noul an școlar debutează sub semnul speranței că reușitele de pînă acum se vor multiplica, cimentînd structura unui sistem de învățămînt complex și eficient. Chemarea adresată de către secretarul general copiilor, tinerilor studioși, cadrelor didactice din toată țara, de a ridica învățămîntul românesc la nivelul exigențelor contemporane va acționa, cu siguranță, ca un imbold care, asumat, reprezintă un important angajament.

TANĂ MIHĂILESCU ■

Strălucită expresie a politicii românești de pace și cooperare

Constituind acțiuni politice de mare însemnătate, afirmându-se ca o elocventă expresie a consecvenței cu care România socialistă promovează dezvoltarea raporturilor de prietenie și colaborare cu noile state independente, cu toate țările lumii, vizitele oficiale de prietenie întreprinse de tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarăsa Elena Ceaușescu, în Republica Kenya, Republica Unită Tanzania, precum și întâlnirea prietenească la nivel înalt româno-egipteană, momente de importanță deosebită în dezvoltarea relațiilor cu aceste țări, bucurându-se de o vie atenție a opiniei publice internaționale, au fost urmărite cu un viu interes, satisfacție și mândrie patriotică de către întregul nostru popor a cărui vocație de pace și cooperare este pregnant ilustrată și de această nouă solie românească pe pământul Africii.

Definitiv pentru atmosfera caldă, prietenească în care s-au desfășurat aceste evenimente, pentru convorbirile purtate și înțelegerile convenite este convingerea afirmată, într-o relevantă unitate de vederi, că resursele politice ale dialogului și cooperării forțelor progresiste, iubitoare de pace trebuie amplu mobilizate în direcția unirii eforturilor pentru întronarea unei noi ordini economice și politice internaționale care să stimuleze progresul tuturor țărilor, pentru atingerea imperativului celui mai arzător al zilelor noastre — oprirea cursei înarmărilor, trecerea la dezarmare, în primul rînd la cea nucleară, ca o condiție esențială a afirmării dreptului suprem al popoarelor la viață, la existență liberă și demnă. Pozițiile constructive și novatoare ale României asupra marilor probleme ale contemporaneității, ilustrate ecclatantă a noului mod de concepere și abordare, de soluționare a acestora potrivit intereselor și aspirațiilor tuturor popoarelor, s-au bucurat de o unanimă apreciere. Convorbirile la nivel înalt avute cu aceste prilejuri au reliefat din nou, cu strălucire, contribuția esențială a președintelui României, tova-

rășul Nicolae Ceaușescu, la afirmarea activă în viața internațională a statelor mici și mijlocii, a țărilor în curs de dezvoltare și nealiniate, care sînt direct și vital interesate în oprirea cursei înarmărilor, în

festările de profundă stimă și considerație, sentimentele prietenești cu care tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarăsa Elena Ceaușescu au fost întâmpinați pe tot parcursul vizitelor au evidențiat cu putere înaltul

popoarelor lumii, militant activ pentru edificarea unei lumi mai bune și mai drepte.

Înțelegerile convenite cu prilejul întâlnirilor și convorbirilor oficiale pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună

economic al României și al țărilor vizitate oferă posibilități de cooperare în domeniile cele mai diverse și, așa cum s-a evidențiat în cadrul convorbirilor, se va acționa pentru intensificarea contactelor și întreprinderea unor noi măsuri practice în vederea valorificării superioare, pe baze reciproc avantajoase, a acestor posibilități. Dînd o înaltă apreciere acestor vizite care marchează, prin rezultatele lor, momente deosebit de însemnate în întărirea prieteniei și colaborării cu țările respective, Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. a adoptat, în recenta sa ședință, un program de măsuri pentru înfăptuirea în cele mai bune condiții a tuturor înțelegerilor stabilite.

Întregul nostru popor a urmărit cu cel mai viu interes fiecare etapă a acestei noi solii de prietenie, colaborare și pace, manifestîndu-și deplina adevărată și profunda satisfacție față de rezultatele sale, mîndria patriotică pentru că, încă o dată, prin această solie, au fost evidențiate inițiativele României socialiste, ale președintelui Nicolae Ceaușescu destinate soluționării marilor probleme ce preocupă astăzi omenirea, făuririi unei lumi a păcii și colaborării. Manifestările de profundă stimă, dragoste și respect prilejuate de întâmpinarea de către mii de oameni ai muncii a tovarășului Nicolae Ceaușescu și a tovarăsei Elena Ceaușescu la întoarcerea în patrie, miile de scrisori și telegrame adresate conducătorului partidului nostru evidențiază cu putere recunoștința și prețuirea tuturor oamenilor muncii din patria noastră față de secretarul general al partidului, atașamentul neîmămurit la întreaga politică internă și externă a partidului și statului nostru, hotărîrea colectivului de oameni ai muncii de a se implica ferm pentru transpunerea sa în viață, angajarea de a acționa cu răspundere și pasiune pentru îndeplinirea însușitoarelor programe de propagare economico-socială a patriei.

C. DUMITRU ■

lichidarea subdezvoltării, în soluționarea politică, prin tratative, a tuturor conflictelor, eliminarea politicii de forță și amenințare cu forța, de amestec în treburile interne ale altor state constituind o esențială condiție politică a îmbunătățirii generale a climatului internațional.

Primirea sărbătorească, mani-

prestigiu de care se bucură astăzi România în lume, deosebită apreciere față de activitatea secretarului general al partidului nostru, proeminentă personalitate politică a lumii contemporane, luptător consecvent pentru o politică realistă de coexistență pașnică și colaborare, de respect al suveranității și independenței tuturor

cu tovarăsa Elena Ceaușescu, le-a avut cu conducătorii țărilor vizitate, acordurile încheiate cu aceste prilejuri, documentele semnate deschid noi perspective pentru dezvoltarea, în continuare, a cooperării în plan economic, tehnico-științific și cultural, în folosul reciproc, al promovării spiritului de colaborare internațională. Potențialul

La încheierea noului itinerar de pace, prietenie și colaborare întreprins recent pe continentul african, tovarășul Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România, și tovarăsa Elena Ceaușescu, în drum spre patrie, au avut la Cairo, vineri 9 septembrie, o întâlnire prietenească cu președintele Republicii Arabe Egipt, Mohamed Hosni Mubarak, și doamna Suzanne Mubarak. Noua întâlnire româno-egipteană la nivel înalt se înscrie ca un important moment în cronică tradițională de prietenie și colaborare dintre popoarele noastre, ca o expresie a voinței lor de a conferi un conținut tot mai bogat conlucrării pe plan bilateral și în sfera vieții internaționale. Calda primire și convorbirile ce au avut loc într-o atmosferă de stimă și respect au fost marcate, încă de la sosirea pe aeroport a înalților soli, de dorința comună de a extinde colaborarea dintre cele două țări și popoare. Cei doi președinți s-au informat reciproc în legătură cu preocupările actuale ale popoarelor lor și au făcut o trecere în revistă a stadiului relațiilor româno-egiptene pe toate planurile, precum și a modului în care au fost transpuse în viață hotărârile adoptate cu prilejul precedentelor întâlniri.

Cu deplină satisfacție s-a subliniat că, în ultimii ani, conlucrarea româno-egipteană a cunoscut un curs mereu ascendent, fiind finalizate importante acțiuni și măsuri care au dus la amplificarea schimburilor economice, tehnico-științifice și de cooperare în producție. Pe baza rezulta-

Noul dialog româno-egiptean

telor obținute pînă în prezent, a cerințelor dezvoltării României și Egiptului, cit și a posibilităților sporite pe care le oferă potențialul celor două țări, cei doi conducători de stat au relevat necesitatea de

a se acționa în continuare pentru o mai strînsă conlucrare reciproc avantajoasă pe plan politic, economic, tehnico-științific, cultural, precum și în alte sectoare de interes comun, ceea ce corespunde

năzuințelor popoarelor române și egiptean, cauzei generale a păcii și colaborării internaționale.

Privitor la situația internațională, președinții Nicolae Ceaușescu și Mohamed Hosni

Mubarak au constatat și cu acest prilej că România și Egiptul au poziții și puncte de vedere identice sau foarte apropiate în legătură cu problemele majore ce confruntă azi omenirea: oprirea cursei înarmărilor, dezarmarea nucleară și generală, încetarea conflictelor și instaurarea păcii în Orientul Mijlociu, în Golful Persic și în Africa australă, crearea de zone denuclearizate, de zone ale păcii, colaborării și bunei vecinătăți în Balcani, Mediterana, în Europa și în întreaga lume, lupta popoarelor împotriva politicii de apartheid și a neocolonialismului, instaurarea unei noi ordini economice și lichidarea subdezvoltării etc. Pornind de la această identitate sau apropiere a pozițiilor în majoritatea problemelor acute din viața mondială, cei doi conducători de stat au exprimat hotărîrea popoarelor lor de a-și intensifica conlucrarea pe arena internațională, în cadrul O.N.U. și al altor organisme, pentru a-și spori aportul la făurirea unei lumi mai bune și mai drepte, unei lumi a păcii, înțelegerii și colaborării între națiuni. Se poate spune, așadar, cu deplină temei că noua întâlnire și convorbirile la nivel înalt româno-egiptene, desfășurate într-o atmosferă de caldă prietenie, de stimă și înțelegere reciprocă, constituie o nouă și valoroasă contribuție la dezvoltarea bunelor relații tradiționale dintre Republica Socialistă România și Republica Arabă Egipt, la realizarea unui climat de pace, securitate, înțelegere și cooperare în lumea întreagă.

MIHAI STĂNESCU ■

Pe șantierul celei mai mari investiții din județul Bacău

Numărătoare inversă

■ Bacăul, văzut de la 220 de metri înălțime... ■ Un șantier decupat parcă dintr-un film științifico-fantastic ■ Întimplări mai mult sau mai puțin senzaționale, dar toate adevărate ■ 1 500 de oameni, obișnuiți să urce mereu ■ Noua investiție „pensionează” 80 de centrale pe gaz metan ■ Căldură pentru 120 000 de oameni și abur pentru câteva industrii.

„Poftiți în vagoane, vă pleacă expresul!”, strigă neliniștit inginerul Apostol. Un șuier prelung, urmat de un huriu ai-doma și în câteva minute ajungem la destinație. Sintem cu capul în nori, în virful celui mai înalt turn al Moldovei, coșul de fum nr. 1 al Centralei electrice de termoficare a municipiului Bacău, înalt de 220 m. Fusesem de bună seamă și mai sus, cu avionul sau cu telecabina, dar de acolo nu zăream decât vagi pete de culoare aruncate pe un șevalet și el în mișcare. Bacăul văzut de aici este ca un leagăn, care te amețește și imediat te limpezește. Orașul, numărând astăzi peste 200 000 locuitori, pîlpeie pe zeci de kilometri pătrați. Încărcată cu aburi, ca un șarpe de plumb, se prelinge Bistrița. Dacă Eiffel-ul are o Senă, atunci de ce n-ar avea și turnul nostru o Bistriță? Pe cîmpul poștei, Bacovia își depăna gîndurile. L-am văzut pe poet, eram copil, îl tratam ca pe un mag fără portofoliu; Bacovia auzea materia plîngînd, iar Camil Petrescu vedea idei, ceva mi se părea în neregulă. Ceva era într-adevăr, dar nu cu ei.

Am văzut firește și orașul din vremea aceea — „o pictură parfumată cu vibrări de violet”. Dacă Bacovia a rămas, Bacăul de atunci nu mai este. E limpede, el nu era viabil. Ultimul sfert de veac, cu suflul său amplu de epopee, ne înfățișează un oraș complet nou, inundat de lumină, de cupole albe și acoperișuri arzînde, care se topecă într-o acuară apocrifă. Un aer de metropolă răzbate pînă la noi. Doar vîntul mă contrazice cu cite o împotrivire neașteptată.

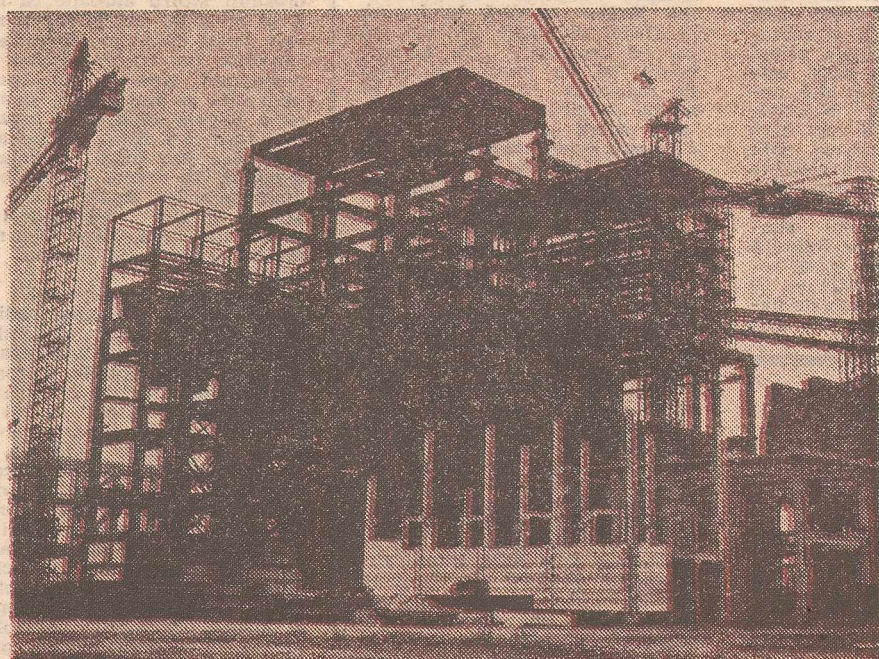
Centrala Electrică și de Termoficare este cea mai mare investiție a județului pentru acest cincinal. În tabela marilor construcții ale epocii noastre, noua centrală menită să asigure căldură pentru 120 000 de oameni și abur pentru câteva industrii, își are liniile sale de forță. Survolind zona industrială a Bacăului, cu prilejul unei vizite de lucru, tovarășul Nicolae Ceaușescu a indicat ca amplasarea centralei electrice și de termoficare să fie aici. Terenul — sublinia președintele țării — nu este cultivabil, zona industrială are nevoie de abur, Bistrița este aproape și, în plus, există mari posibilități de extindere a capacităților, pînă la dublare.

Am vizitat șantierul acestui monument de tehnică și artă la care se lucrează de trei ani. Pare decupat dintr-un film științifico-fantastic: cu rampă de lansare și turnuri de control, cu linii ferate, care se fac și se desfac, cu coloane nesfîrșite care sfidează cerul.

Împreună cu prietenul meu, inginerul, intrăm direct în miracol. Romeo Apostol este coordonatorul lucrărilor de investiții și, dacă vreți, fără eufemisme, chiar directorul C.E.T.-ului. A terminat facultatea de electrotehnică Iași în 1968, a fost repartizat la termocentrala din Borzești o înaltă universitate a energicienilor și, după ce a absolvit cu brio și această școală (la care s-a adăpat aproape 18 ani), a fost trimis la Bacău. Are ceva în neclintita lui seriozitate, ceva care-l atrage pe oameni înainte ca el să le dea

sfaturi. Și oameni sînt aici peste 1 500. Este aprig la treabă, încît poate fi văzut mai mult din profil. Centrala, spune, va avea în final 3 grupuri de cite 50 MW și 4 cazane de 420 tone-abur pe oră. Stadii fizice, la grupul energetic nr. 1 ● în sala mașinilor fundația este pregătită pentru montarea echipamentului, turbina trebuie să sosească la începutul trimestrului IV ● la clădirea principală s-au montat peste 70 la sută din utilajele anexe-pompe, preîncălzitori de înaltă presiune ● cazanul de 420 t/h abur are construcția metalică integral finalizată; este pregătit frontul de montaj pentru reperele sistemului fierbător; se așteaptă sosirea tamburului ● electrofilul pentru cazanul nr. 1 se află în stadiu avansat de execuție ● la cazanul nr. 2, construcția metalică este realizată în proporție de 80 la sută, cu un avans de 6 luni ● turnarea fundațiilor la cel de-al treilea cazan se desfășoară în ritm intens ● în luna mai s-au încheiat lucrările de fundații la turbina nr. 2; la stația de pompe Bagger, care va asigura evacuarea zgurei

de arheologi, descoperind, la 12 m adîncime, un uriaș dinozaur. Cititorii noștri au fost informați la vremea potrivită. De citeva zile au început săpăturile la stația Bagger nr. 2. Cu doi ani în urmă, ing. Dumitru Marica, împreună cu doi zidari, se aflau în virful coșului de fum nr. 1. La vreo 120 m. Coșul nu era terminat. Inginerul verifica betoanele, ceilalți doi turnau cofrajele. Se duceau în sus. Cînd, la un moment dat... turnul a început să se clatine. Era cînd Pisa pe stînga, cînd Pisa pe dreapta. Zidarii au crezut că pot să evadeze pe cablul liftului, dar după 5-6 m le-ar fi ars palmele. Mai lucid inginerul a strigat: culcați-vă în cofraje! În citeva secunde, totul a revenit la normal. Doar inginerul arăta oarecum palid. La sol, cutremurul trecuse neobservat. 3. Grinzile pentru firele de descărcare trebuiau aduse din București. O grindă măsoară 18 m și are 20 t în greutate. Și nu erau decît 122! Trebuiau construite estacade speciale pe care să urce vagoanele și nu era simplu de loc.

prin estacade, pînă la haldă, se montează utilajele ● stația de concasare a cărbunelui: toate echipamentele sînt montate pe poziții.

Trei întîmplări: 1. În timpul săpăturilor, la stația de pompe Bagger nr. 1, constructorii s-au trezit dintr-o dată în ipostază

pentru că o grindă ocupa trei vagoane. Soluția, ca și în alte cazuri, s-a găsit în ograda proprie. Grinzile au fost confecționate la C.E.T.

Vîrsta de astăzi a țării, contemporaneitatea ei cu civilizația tehnică avansată, maturitatea construcției românești în acești ani-forță ai dezvoltării noastre, al căror pisc de largă iradiere a fost Congresul al IX-lea al partidului, își găsesc aici o elocventă semnificație. Un asemenea edificiu gigant nu se poate construi în afara solidarității și răspunderii comune. Totul desfide truda de unul singur. Omul nou poartă aici 1 500 de nume. El vine din baladă, trece prin tangajul plutei de pe Bistrița, se oprește o clipă indecis în fața tehnicii noi, după care — în calitate de stăpîn al ei — își va cristaliza o nouă personalitate. E un om vrednic, ocupat, teribil de ocupat. Profesează aici peste 35 de meserii. ● Turnul de răcire nr. 2: fierarii betonisti din echipa lui Adolf Brozer montează armătura la coșul de tiraj, pregătind turnarea unui nou inel, alături de dulgherii conduși de Mihai Mirș și betonisti lui Constantin Hurdubei — toți

din brigada 13 a A.C. Ind. ● Specialiștii maistrului Nicolae Avram, de la A.I.A.B., probează atent fiecare circuit pentru a evita orice dereglare la punerea în funcțiune. ● Depozitul de utilaje: noi furnituri de echipamente sînt descărcate din vagonul abia sosit ● Gospodărie de cărbune: formații din brigada A.M.U.C.B. condusă de inginerul Andrei Demeter, execută operațiunile dictate de montarea benzilor și mașinilor de preluat cărbunele ● Stația de pompe Bagger: fierarul Andrei Blejuț și betonistul Petre Ionescu sînt în faza finală la montarea utilajelor ● Clădirea principală a turbinei nr. 2: dulgherul Cornel Herciu, fierarul betonist Francisc Imbrea, lăcătușul Dumitru Dima grăbesc închiderea sălii mașinilor.

Am străbătut de citeva ori șantierul acestei monumentale lucrări. Am stat de vorbă cu oameni vrednici ca Nicolae Ursac, subinginer automatizări, ing. Constantin Mihai, specialist în cazane și pompe, ing. Eugen Lăteș (65 ani, constructor de elită), maistrul Sebastian Șerban, specialist în tratarea chimică a apei, ing. Dumitru Ma-

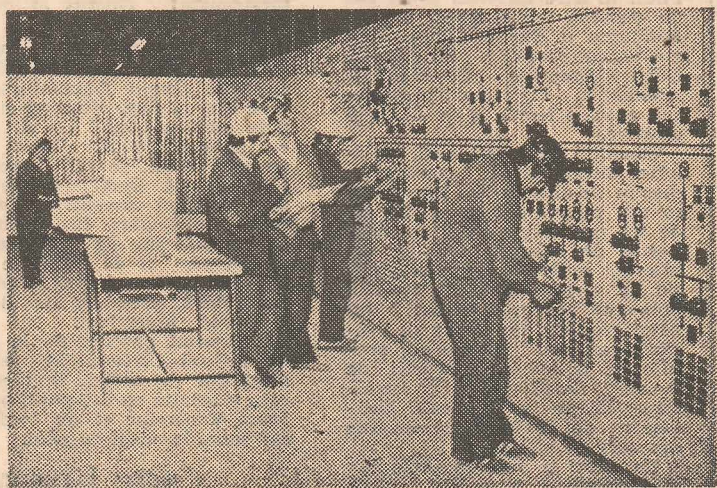
rica, sub privirile căruia s-a înălțat turnul de răcire cu pinză hiperbolică: 60 m înălțime, 45 m la bază, 26 m la vîrf.

Sînt oameni cu o extraordinară forță suflătoare, 1 500 de oameni, a căror creație este prezidată de un efort superb, sînt deprinși să urce mereu.

Să sfîrșim cu începutul: Coșul de fum nr. 1 are, înainte de toate, un rol de protecție a mediului prin eliminarea cenușii de cărbune la înălțimi și distanțe ce va scuti Bacăul de prezența ei în zona orașului. Construcția înaltă de 220 de metri, se sprijină pe o fundație cu diametrul de 32 m. S-au turnat 5 000 mc de beton în greutate de peste 12 000 t. Nota bene: la 40 m de coșul nr. 1, a început construcția celui de-al doilea zgîrie-nori, care nu se va deosebi cu nimic de primul. C.E.T. Bacău „pensionează” 80 de centrale pe gaz metan.

C.E.T. Bacău — un colos între multele pe care îl pune în mișcare industria noastră socialistă. Cea care, pe bună dreptate, o socotim nucleul marilor întemeieri.

EUGEN TUREȘCHI ■

Prin halda selenară, vinătrugie, descind spre gura noului tunel operațional din Călimani. În colonia din Poiana Brîndușelor, mi se vorbește cu atita patos despre ultima magistrală subterană, însă abia aici, în fața portalului cu blocuri ciclopice, mă cuprinde un sentiment de grandioare și fabulos. Nu e o obișnuită galerie pentru vagonete, ci un tunel mare, mult mai larg decât cel de cale ferată. Așchia asta de om care mă povățuiește în răcoarea umedă a interiorului luminat pare un liliputan într-o peșteră fascinantă. Tinărul subinginer miner Vasile Miclea e mic de stat, dar viguros și îndrăgostit. Viața aspră i-a oțelit, se vede, caracterul, oamenii spunându-mi cu umor admirativ cum se autopenalizează subinginerul în perioadele cînd, din cauza vitregiilor climei montane, nu-și poate îndeplini integral planul. Zice cu încintarea unui gluvătergiu ce-și admiră podoaba finalizată: „Tunelul? Ei, vă place cum iese? Minutat iese, după toate regulile tehnice! Pornește de la cota 1487, parcurge 344 metri spre inima vulcanului stins și străpunge în chiuveța carierei de sulf, la cota 1490. Încălinare între capete de numai trei metri! Diametrul tunelului betonat, uite, e de aproape șapte metri, permițînd să treacă BELAZ-urile, basculante mastodont de 40 tone, din gaura uriașă a carierei pînă în haldă, pentru a se transporta mai ușor sterilul dislocat din munte și, mai apoi, sulful nativ necesar industriei chimice. La 10 iunie 1985, cînd ne-a vizitat în Călimani, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, ne-a indicat să facem acest tunel, care trebuia să fie isprăvit la finele anului 1989. Și iată că deja în august 1988, cu mare avans, prin munca noastră, a tuturor, tunelul a fost străpuns“.

Știu că scundul și hotărîtul subinginer are, la 33 de ani, o biografie interesantă. A terminat Institutul din Baia Mare și a fost repartizat, ca și alți colegi, în această exploatare sihastră. În aproape un deceniu și-a înobilat biografia cu înfăptuirii deosebite. Încă din studenție învățase teoretic și, după aceea, la mina Suior, practic, să construiască un tunel. Ca stagiar, în Țara Dornelor, a colaborat la realizarea tunelului de transport auto Pietricelu, iar acum este mindru că, sub conducerea sa directă, a fost străpunsă și betonată această magistrală a BELAZ-urilor. Călimanii mai înseamnă pentru Vasile Miclea și altceva: aici s-a îndrăgostit de o colegă din Țara Dornei, aici s-a căsătorit cu ea, aici i s-au născut cei doi băieți. „Să știți, continuă el, că lucrarea asta monumentală n-a fost făcută de tuneliști anume specializați, ci de minierii noștri, cei mai mulți localnici sufletești, care n-au avut prea multă experiență în astfel de construcții de anvergură. Pe placa de fondare au trebuit înscrise numele lui G. Mezdrea, A. Cozan, Gh. Danea, D. Andrei, Gh. Boca, N. Leonte, F. Miron, R. Palade, bărbați care, alături de noi, de directorul exploatarei, Toader Tudoreanu (care a muncit efectiv în subteran, la pompa de betoane), s-au profesionalizat și au încheiat cu succes această operă dificilă“.

Tunel spre comoara vulcanului stins

În capătul celălalt al noului

tunel, alte formații au trudit „la zi“, adică în adîncul carierei săpate în munte, fîntînd să degajeze umplutura de roci din locul unde trebuia străpuns tunelul. Aici s-a dat o bătălie primejdioasă, centimetru cu centimetru, pentru că oricînd erau posibile prăbușiri peste cei din interior, adică brigada lui Mezdrea. Minerii au îndrăznit totul, ca să cîștige totul; și au cîștigat prin curaj și eroism bărbătesc.

Viața de-a dreptul eroică, venind din adîncul sufletului, din simțul datoriei duc și bărbații temerari ce lucrează, pe geruri,

darea vulcanică. Prin muncă neistovită, oamenii au ajuns, deci, la comoara febrilă căutată, aproape de conurile stîse prin care odinioară, în vremuri imemorabile, se revărsa lava incandescentă.

„Asta ne e meseria, trebuia să ajungem la filoanele de sulf nativ“, Cuvintele aparțin lui Gh. Dromereschi, cel care conduce brigada 1 carieră. Ca și Miclea, e tot subinginer de obîrsie maramureșeană, are tot 33 de ani, a venit aici tot la isprăvirea institutului băimărean, și-a întemeiat familia tot în Țara Dornelor, căsătorindu-se cu colega

de sulf. Subinginerul cu mustața rară își grăiește cu entuziasm și admirație despre eroii din subordinea sa, mai toți din satele de pe Valea Neagră: cei trei frați Doroftei, excavatoriștii Petru Ortuianu și Vărușău Dragoș, sondații N. Grigoraș și A. Tarcă, precum și minierii din brigada lui V. Cocirdan.

Îl cunosc, la Poiana Brîndușelor, și pe directorul Toader Tudoreanu, despre care mi se vorbește că e dintr-o bucată și se înhamă personal, cu mîntea și bratele, la treburile cele mai dificile. Înalț și vînjos, ca un pin de munte, mă privește limpede în față, cu ochii lui ca azurul de august deasupra creștelor Călimanilor. Este inginer electromecanic, a absolvit facultatea la Petroșani în 1967. A lucrat multă vreme în orașul natal, Cîmpulung Moldovenesc, la IPEG, iar din '85 răspunde de cariera minieră Călimani. „În prima jumătate a anului, indicatorii de plan au fost îndepliniți așa, în ciudă, căci aici, la 1500 metri altitudine, am avut viscole puternice, cu înzăpeziri și precipitații abundente nu numai în iarnă, ci și în primăvară. Rămînerile în urmă, cite erau, au fost, în vară, recuperate. Tunelul este, acum, realizarea noastră principală și sint fericită că străpungerea s-a efectuat numai cu efort propriu, cu un avans de un an și patru luni față de termenul stabilit. Magistrala BELAZ-urilor e gata, lentilele de sulf sint la doi pași. Odată cu definitivarea tehnologiei de prelucrare, comoara vulcanului stins va deveni, cu adevărat, singe pentru industria chimică. Mai uităm de viscole cînd ne gîndim că toată munca noastră, și cea care-a fost și cea care mai e, și mai e destulă, e pentru viitor“.

BORIS CRĂCIUN ■

Un carnet de reporter înăvuit de observațiile cu miez ale interlocutorilor mei, după un timp, cîștigă în tărie, ca vinul. Declarațiile, și mai ales faptele contemporanilor, capătă astfel mult mai multă greutate, angajare și autoritate. Le recitesc după un zbor al lunilor...

Pediatrul Ionela Dumitru, de la dispensarul „Drumea Rădulescu“, își împarte viața între sănătatea sugarilor și tinerele mame care sint sfătuite cum să-i crească corect. Continuitatea își are sursa regeneratoare într-un subiect generos, ocrotirea tinerilor muguri de viață. De cînd nu ne-am mai văzut, micuții sint pe propriile picioare și au făcut „rodajul“ asfaltului, de citeva ori pe zi la plimbare. Blondele au coborît cu grație din brațele mamei și, cu pași mărunți, descoperă lumea, centimetru cu centimetru, mirîndu-se și... entuziasmindu-se.

Îmi amintesc de îndrîjirea Doinei Armenice care la fiecare frază spune „nu“ indolentei. Cred că și-a întărit și mai mult convingerea că se sprijină pe argumente puternice cînd sustine că pe hirtie este ușor să orînduiești viața așa cum o dorești, dar adevărata capacitate a unui organizator de colectiv este să prevadă soluțiile, să ia în calcul neprevăzutul, să aibă bătaie lungă de acțiune. Dirza direcție comercială de la ICRA București nu se crută pe sine, dar nici pe alții. Plimbăreților, care cereau transferul dintr-un magazin în altul, chipurile, să lucreze mai mult, mai bine, mai pe măsura posibilităților, le-a pierit cheful de-a se prezenta la audiențe cu „justificări“ acoperind lenea sau dorința de căpătăială.

Transcriu ce-am notat nu de mult despre Maria Stan, secretara Comitetului de partid de la Întreprinderea de confecții din Focșani. Acest „stup“, cu sute și sute de „albine“, întăreste făgăduiala să continue același drum presărat cu modă și îmbrăcăminte pe gustul femeilor din multe țări. De cite ori o întîlnesc pe Maria Stan este cu zîmbetul pe buze care vine din adîncul ființei sale, pentru că lubește viața, tratează cu seriozitate răspunderea, se identifică cu nevoile întreprinderii și ale orașului. Nimic nu este obositor, peste puteri. Trimitete-ne și nouă un zîmbet cald, Maria Stan. Însoțit de neuitările de la dumneavoastră, care vîh de pe mapamond!

Cresce oamenii nu numai ca vîrstă, se maturizează gîndi-

rea, se dezvoltă dorința de a reprezenta cu demnitate „marca“, indiferent de domeniu. Numele inginerului Petre Buleci revine în carnetul meu, de la un timp la altul. Înconjurat cu multe semne de admirație. Numele său este legat de bio-gaz, învățîndu-i pe mulți să-și facă instalația simplă și rentabilă, avînd ca materie primă frunzele moarte. De cînd este inginer, dă la iveală idei novatoare cu valoare practică, întotdeauna rentabile și care ușurează sensibil munca. Din Brăila, orașul unde s-a reîntors să lucreze, a venit știrea că a găsit alte soluții pentru elicea navală Sanab. Printr-o construcție ingenioasă se înlătură pierderile tehnologice și se reduce costul de fabricație cu 30 la sută. Știîndu-l cit este de pătimas în tot ce-l exprimă, sint

Oamenii de lîngă noi

absolut sigură că Petre Buleci pregătește iar ceva răsunător, pentru că ideile sale curg fără oprire, ca un fluviu. „Valurile“ pasiunii, inteligenței, înaltei culturi tehnice nu cunosc... refluxuri.

Elisabeta Burcă îi întîmpină pe oaspeții IHR Mangalia cu decizii operative, de natură să concretizeze din timp, nuanțat, un concediu nu numai plăcut, dar și de neuitat. „Să aveți o zi minunată pe litoral“, urarea preferată este de fapt programul de lucru și toate forțele colectivului pe care-l conduce, sint subsumate acestui scop. Mihai, fiul său, student, nelipsit al întrecerilor sportive, își invită colegii de an să petreacă o vacanță la Mangalia nu pentru că mama este director în stațiune, ci pentru că hotelurile, restaurantele, plaja sint o garanție, de atîtea ori verificată, pentru sănătatea refăcută, pentru reinstalarea ordinii în trup și minte.

Emilia Dabu se folosește de razele röntgen cu dexteritatea medicului, dar îngrijește navele. Nici un vas nu scapă, milimetru cu milimetru, „ochiului radiografic“ al Emiliei Dabu. Din răbdare, din preocupare, din dorința de perfecțiune și durabilitate, izvorăsc și versurile ei, legănate de marea acum prietenoasă, peste un ceas furioasă. Trăiește mereu bogata stare sufletească între „lacrimi

și zîmbet“, sint cuvintele ei și sper că nu mă va dezamăgi. O scurtă fugă a timpului, de cînd nu ne-am văzut, nu poate schimba sufletul unei fapuri prin care am văzut ca printr-un cristal. Subscriu la drumul de viață al Emiliei: „Să lăsăm o diră luminoasă presărată cu fapte de care să nu ne rusinăm“. Cu timpul, poate, își va împlini și visul de mărire a doua, tot în slujba poeziei. Din economiile sale speră să pună temelii unei case țărănești, care să ajungă lăcaș de creație, larg deschis celor însetați de nemurirea cuvintelor.

Sabina Pop trăiește cu puterea tinereții viața de familie, cu fete și soțul său, ca și neliniștile creației, mereu pe drumurile țării, cu echipa de filmare a Studioului cinematografic Alexandru Sahia. Regizarea, deși a primit citeva importante premii pentru documentarele pe care le-a semnat, se supune judecății spiritului ei pentru că nu se îndoiește că „cel mai mult învățăm din greșelile noastre“. Este în căutarea unui „spus“ încărcat de adevărul faptului de viață. Realitatea din documentarele sale este întotdeauna realitatea de pe stradă, de pe santier, din jurul nostru. Sabina Pop îmi declară: „Mă preocupă un documentar care va povesti despre un teatru popular dintr-un sat. M-am pregătit mult pentru că filmul se face cu gîndul de acasă, dar nu cred că e de bun augur să mă refer la ceva care va fi“. Și acum, în luna septembrie, în comuna Dobra din județul Hunedoara, tărînh îi socotesc de-ai lor pe electrișienii, pe regizoare, pe operatori pentru că spectacolul „Nu mai credem în vrăji“ este de la ei. O tinără fi va prezenta cum au evoluat pînă la a fi artiști pe mica scenă din satul lor, ascuns în mijlocul naturii, care le dă hrana dar și seva puternică a vieții.

Carnetul de reporter mă cheamă să-mi reamintesc o multime de gesturi, de cuvinte, spuse sau nespuse, de priviri care dezvăluie mai mult decât o confesiune, de caracter puternice și de năzuințe demne. În defilarea pe care am ordonat-o în memoria mea se „încolonează“ chipuri văzute doar o dată sau reîntîlnite de-a lungul anilor, alături de faptele lor care mărturisesc un ideal superior. Realizarea personalității umane este numitorul comun al acestor notații fugare.

CARMEN DUMITRESCU ■

De la piua la electronică

Atît piua cit și moara lui Milucă Crețescu au dispărut demult. Locuitorii mai tineri ai orașului Motru aproape că nici n-au auzit de ele. Ei rămîn mirați atunci cînd, din mil și nisip, răscolite de viitura apelor de primăvară, rareori mai descoperă cite o piesă-două, demne de a deveni relicve de muzeu. Și poate că-i firesc să fie așa, cum zice Ion Iorga, primarul orașului, de vreme ce în locul meșteșugurilor tradiționale au apărut și aici meșteșuguri și îndeletniciri noi, între care minierul ocupă locul cel mai de frunte.

Dimia nu se mai poartă. Cărbunele a schimbat radical destinul locului, al oamenilor. Motrul însuși e un oraș născut din nevoia de cărbune. Aproape douăsprezece mii de mineri scot zilnic și dau țării zeci de mii de tone de cărbune. Numai într-un singur an, acesta bunaoară, ei au datorat să trimită termocentralelor 23 de milioane de tone! Viața orașului de pe Motru bate în ritm cu țara. Minerii se bucură de condiții tot mai bune de muncă și de viață. Serviciile prestatoare și mica industrie constituie, prin ele însele, numai o dovadă. Primarul Motrului, bărbat în floarea vîrstei, pînă de curînd conducătorul unei renumite brigăzi de mineri și veritabil recordman al vitezelor de înaintare în abataj, avea să ne vorbească în amănunt despre dezvoltarea și realizările domeniului.

La dispoziția minerilor și a celorlalți locuitori ai orașului se află azi aproape o sută de unități prestatoare și de industrie mică, în care lucrează peste 500 de oameni, îndeosebi femei. Ponderea o deține Cooperativa meșteșugărească „Progresul“. După afirmațiile președintelui Alexandru Safariu, reunește sub aceeași firmă 46 de secții și ateliere.

Consiliul popular local, celelalte întreprinderi comerciale dispun de alte unități prestatoare din rîndul cărora se bucură de tot mai mare solicitare atelierele de reparat radio-tv, tapiterie, confecții metalice, stația de sortare agregate de riș, poligonul de prefabricate din beton, fabrica de cărămizi, vulcanizarea etc. Nu lipsesc secțiile de prestări construcții, de morărit, dactilografie, ceasornicărie, lavete și broderii, lăcătușerie, de confecționat articole din sorg și altele.

Un mare și modern complex meșteșugăresc a apărut, doar

cu cîteva ani în urmă, în chiar pînă centrul orașului. Numără aproape 30 de unități prestatoare, începînd de la ceasornicărie, pînă la înregistrat benzi magnetice și reparat tot felul de complicate produse electrocasnice. Nu departe, ca o adevărată fabrică, s-a înălțat în ultimii ani atelierul de mobilă și tipăritărie. Pentru că minierii își mobilează frumos casele.

O rețea de servicii, deci de unități prestatoare, bine dezvoltată, dotată cu aparate de măsură și control, cu scule și utensile moderne, de cel mai nou tip, căreia nu-i lipsește aproape nimic. Nici în privința calității lucrurilor nu stau rău. Mobilele executate, bunaoară, de timpplarii Nicolae Dafinoiu, Gheorghe Mihart și de alții din atelierul condus de Grigore Bălar se bucură de aprecieri din partea cetățenilor. La fel și costumele minerilor sau celelalte confecții executate de Ioana Bejan, Elena Ciohodaru și Eugenia Virlan. Ca și ceilalți membri cooperatori, confecționerele și-au dobîndit un binemeritat renume.

Tehnicianul Ion D. Ungureanu, unul din mîile de locuitori ai tinărului oraș, are cuvinte de laudă la adresa meșteșugarilor, îndeosebi la adresa electroniștilor depanatori de radio și televizoare. „Mi se defectase televizorul — ne mărturisește. Nu mai speram să-l repar. La solicitarea mea a răspuns însă prompt electronistul Doru Vacarciuc. Cu greu i-a dat de cap, dar pînă la urmă i-a găsit buba și l-a făcut de merge și acum fără cusur. La noi, la Motru, avem meșteșugari cinstiți și pricepuți!“

Vrea cetățeanul să-și repare frigiderul sau aspiratorul? Număidecît găsește depanatorul de care are nevoie. Vrea să-și repare autoturismul? La doi pași e autoservice-ul. Totul, sau aproape totul, se află aici, la fața locului. Decît foarte rar mai apelează oamenii la specialiștii meșteșugari din Drobeta-Tr. Severin sau Tg. Jiu. Cerută de mineri și de familiile lor, dezvoltarea aceasta parcurge un drum deloc lesnicios, dar mereu și mereu ascendent.

E drumul parcurs de la piua lui Milucă Crețescu la orașul minerilor de astăzi, la electronica stăpînită cu dezinvoltură de Doru Vacarciuc și de confrății săi într-ale meșteșugului.

MIHAI STĂNESCU ■

RECOLTA — darul fiecărei toamne

În orice localitate din Cîmpia Bărăganului ai opri zilele acestea, peisajul agricol este același: zielele fierbinți ale începutului de septembrie, cu o lumină grea, secetoasă, dezvăluie în spatele caselor, îngropate sub draperiile umbroase de viață, rînduite frumos de-a lungul șoselei, cîmpuri pe jumătate arate, pe jumătate străjuite de lanuri mari de porumb sau de floarea soarelui, aflate și ele în pragul culesului. Spre deosebire de localitățile din alte zone, unde casele sînt înghesuite lîngă drum, obligate de zgîrcenia văilor și a locurilor, astfel încît șoselele par să treacă de-a dreptul prin gospodăriile oamenilor, satele Bărăganului sînt mai generoase cu orgoliul șoselei. Între case și asfalt se oferă călătorului, de-o parte și de alta, un spațiu intermediar între drum și vatră, un culoar frumos ca o înțelegere ceremonioasă între trecere și statornicie.

Aproape în toate localitățile spațiul acesta nu este lăsat la chermul hazardului vegetal ci cultivat, transformat el însuși într-o roditoare grădină, sugerînd prin ingeniozitatea inițiativei ceva esențial din aerul agricol al epocii, din preocuparea generală a poporului nostru de a-și radicaliza în acești ani relațiile vitale cu pămîntul ca suprafață a rodului dar și cu calitățile lui nesfîrșit regeneratoare.

În oricare localitate a Bărăganului ai opri în aceste zile fierbinți ale noii revoluții agrare, fie că se numește Potlogi, Găiseni, Florești, Bolintin Deal sau Bolintin Vale, imaginea pe care Bărăganul doicît de mîile muncitoare ale țărănilor și-o oferă este aceeași pretutindeni: grupuri de oameni, remorci, combine „Gloria”, tractoare, rîfuri înfundate — mașini și oameni — în lanurile mari de porumb și floarea soarelui, într-o confruntare mereu repetabilă în fiecare toamnă și în același timp mereu nouă prin surplusul de unicitate pe care îl aduce fiecare recoltă.

La intrarea în județul Giurgiu, venind dinspre Titu, după ce ai lăsat în urmă Potlogii și Găisenii, îți atrage atenția un grup masiv de piramide, strălucitoare în bătaia soarelui, ca și cum ar fi poleite în aur. Întrîi pe poarta înaltă a C.A.P.-ului Florești-Stoenești atras de stogurile acestea uriașe de paie ale unor gospodari care și-au asigurat din timp rezervele de nutreț pentru iarnă, pîrînd să-și fi preocupat în același timp și geometria artistică a grupurilor de forme, și deși e duminică dimineața, aflîi că atît președintele C.A.P.-ului, cît și inginerul

șef, sînt pe cîmp. Un ring asfaltat, acoperit cu o pătură de semințe de floarea soarelui, încă proaspete, sînt primele semne ale unei activități care, undeva, departe în cîmp, a început din zorii zilei. Mai aflîi că numai cu puțin timp înainte a plecat de aici Călinescu Marin, directorul S.M.A.-ului și înțelegi că agricultura e o meserie care se face doar la fața locului și la fața fierbinții a irepetabilei

lui impresionist al înfloririi, pîrînd trecute prin afumătura unui pirjol benefic.

Dumitru Victoria, președintele C.A.P.-ului Florești-Stoenești și inginerul șef Constantin Ion sînt la datorie, la biroul lor imaginar de la capătul lanului, din mijlocul lui, acolo unde e necesar tot timpul să fie, desfășurînd în plin cîmp ambițiile unor cifre proaspete, desprinse direct din directivele acestor

8 km, încheind astfel un ritual ingineresc și solar care se numește, în termeni de cea mai strictă actualitate, bătălia pentru înfăptuirea noii revoluții agrare în România.

C.A.P.-ul din Florești-Stoenești n-are decît 1334 ha suprafață arabilă și 71 ha suprafață furajeră, este prin urmare o unitate agricolă mică, de categoria a III-a, cum ar veni, și se va uni probabil cu C.A.P.-ul

— unitatea înscrîindu-se între cele 1422, citate de președintele țării la recenta Consfătuire de lucru pe probleme de agricultură.

În zilele imediat următoare Consfătuirii s-a atacat recolta de floarea soarelui unde conducerea C.A.P.-ului preconizează să realizeze cifrele de plan cu producția de 3550 kg/ha — realizare înscrisă pozitiv în evaluările cerute de președintele țării, iar la porumb, unde s-au atacat de asemenea primele porții, s-a realizat producția de 16840 kg știuleți la hectar, în ciuda secetei și a funcționării defectuoase, cu totul nesatisfăcătoare a sistemului de irigații care n-a lucrat eficient decît pentru cele 55 ha de legume. În anul viitor, cînd irigațiile vor lucra la parametrii normali, în urma revizuirilor de rigoare începute încă de pe acum, se preconizează o sporire generală a recoltelor, mai ales că potențialul forței de muncă în această zonă satisface toate cerințele. La Stoenești, C.A.P.-ul are o conducere formă, decînd să se încadreze în perioada optimă de recoltare și pregătire a semănturilor de toamnă, direct corelate cu încheierea la timp a recoltatului.

Fie că e vorba de unități mici sau mari, situate în inima Bărăganului sau la marginea țării, în stepele Moldovei sau Cîmpia Sometului, conștiința că agricultura românească trece printr-o regîndire fundamentală a rosturilor ei, printr-un dinamism care îi radicalizează însăși structura intimă de meserie primordială a poporului român, reasezînd-o în lumina celor mai îndrăznețe comandamente ale epocii, într-o competiție deschisă cu valorile lumii, această scurtcircuitare a inteligenței și creativității agricole însuflețește fiecare așezare a țării, îndemnînd la gîndire eficientă, optimizînd eforturile în vederea unor performanțe dorite și pe deplin meritate.

Acastă gravitate a responsabilității continue am citit-o nu doar în cuvintele președintelui și inginerului șef de la C.A.P. Stoenești ci ea fertilizează gîndirea și acțiunea mecanizatorilor Vlad Ion, șeful secției de mecanizare, Badea Alexandru, Neacșu Alexandru, Bobonete Floarea și, în egală măsură, cele ale cooperatoarelor Paraschiv Maria, Simbureanu Maria, Popescu Aurica, Gîngea Geta, pe care le-am găsit pe cîmp drămuind fiecare sămînță recoltată ca și cum ea ar aparține nu numai florii soarelui ci și unei înfloriri mai vaste care este însăși agricultura noastră socialistă.

ION ZUBAȘCU ■

Cînstind pămîntul cu ambiții mari

clipe necesare. Profiți de ocazia unui camion care tocmai a descărcat niște saci la sediul C.A.P.-ului, sari în cabină, treci Sabarul direct prin apa lui sălcie, nămolită de secetă, și intri în plin cîmp. N-a mai plouat de foarte mult timp pe aici, pămîntul are crăpături adînci, de cutremur, în urma camionului se înalță un praf noros ca o eșapare chimică. Porumbul e ars de soare, frunzele lui au strălucire roșietică de aramă bătută pe fundul unei căldări, toate firele lanului sînt plecate într-o parte, cu gravitatea specialiștilor atenți, într-o sală de consfătuiri pe teme agrare, lanurile de floarea soarelui au înnegrit de-a binelea, nu mai au nimic din spectaco-

zile. Veghează ca rîfșurile atașate „Gloriei” să „tundă” impecabil corolele cu semințe, ca fiecare capitulă de floarea soarelui aplecată de vînt, rămasă în urmă intactă, să fie recuperată pentru că numai așa cifrele din plan pot deveni pregnantă realitate. Semințele sînt trecute prin palme și dacă parametrii lor de umiditate sînt sub stas, recolta va fi solarizată două, trei zile pe pistele de beton din incinta C.A.P.-ului timp în care soarele va avea grijă să conformeze calitatea semințelor de pe celelalte suprafețe stasurilor cerute de norme. De pe pistele de solarizare, jnekurile își fac datoria și încarcă recoltate în mașini pentru a le duce la baza de recepție aflată la vreo

din Florești, într-un viitor cizelat de indicațiile conducerii superioare conform cărora fiecare unitate agricolă va trebui să dispună de cel puțin 3000 ha de teren. Dintre hectarele arabile, 400 au fost cultivate cu grîu, 200 cu orz, 225 cu porumb, 70 cu floarea soarelui, 130 cu tutun, 228 cu soia, 50 cu cartofi și 55 ha cu legume. Deși este o unitate mică, cifrele realizărilor și ale ambițiilor conlucrează organic cu cele ale întregului, pe principiul vaselor comunicante, exact cum funcțiunile unei celule sînt corelate cu vectorul energetic al întregului organism. Producțiile realizate la grîu și orz sînt dintre cele mai bune, la grîu s-au realizat 4900 kg la hectar iar la orz, 5800

Faptul ar fi trecut potaie neobservat dacă bătrînul din compartiment, care se așezase pe locul din fața noastră, nu ar fi început la un moment dat să „bombăne” a ne-mulțumire. Așa că, auzîndu-l, instinctiv ne-am aruncat privirea într-acolo unde se uita moșul și am înțeles într-o clipă despre ce era vorba: pe cîmp, cît vedeai cu ochii, sute, poate mii de baloți de paie zăceau sub rafalele ploii, exact cum îi lăsaseră preșele de balotat încă din vremea secerișului. Adică, de aproape două luni. Ne-am hotărît să coborîm la Focșani.

La sediul Direcției generale pentru agricultură și industrie alimentară — Vrancea aflăm că atît tovarășul director, cît și tovarășa directoare care se ocupă de producția vegetală sînt plecați la ședințe. Am putea discuta în schimb — ne spune un binevoitor — cu inginerul Poli, tot de la „vegetală”. Deci, îl așteptăm în biroul său pe inginerul Poli, iar cînd, în sfîrșit, sosește ne recomandăm, cu intenția de a purta o discuție detaliată referitoare la cele văzute de noi. Aflăm însă de la dînsul cu totul altceva: anume, că înaintea oricărei discuții va trebui să obținem avizul unuia dintre tovarășii directori. Bun, nimic rău în asta, numai că nu i-am găsit!

În sfîrșit, iată-ne relatînd situația acelor baloți de pe terenurile cooperativei agricole de producție Sihlea și Gugești, tovarășului director Ioan Tătaru. Îi povestim deci, fără nici un ocol, că acolo zac imprăstiați, în voia sorții și a ploii, nu cițiva, ci sute sau mii de baloți de paie, care — fără îndoială — sub o formă sau alta le-ar fi prins bine anima-

lelor. Un mare semn de întrebare i se citește în privire; apoi, cu un zîmbet binevoitor acceptă că se mai poate întimpla și așa ceva. Asta e! Totuși, după evidențele pe care le

lor ar mai fi fost nevoie de 37300 tone de paie. Și aceasta în condițiile în care, în acest an, cantitățile de paie existente au depășit orice așteptări. Dar — cine știe? — poate celelalte categorii de furaje vor completa acest gol.

Cuvîntul „gol” devine însă magic atunci cînd este rostit printre microbisti: discuția este transferată pe terenurile de fotbal. Revine, însă, prozaic, destul de repede, de la verdele gazonului la furaje. Cifrele se succed una după alta, iar „scorul final” indică și de această dată că ar mai fi loc de mai bine: deficitul, față de necesi-

sele de balotat, iar unele cantități de paie au rămas pe cîmp. Spre surprinderea sa, îi relatăm totuși inginerului Poli că acele zeci de tone de paie la care ne referim au fost gata balotate de multă vreme — deci legate temeinic și cu sîrmă și cu sfoară — și nu ar mai fi fost nevoie decît să fie puse la adăpost. Adică, nu pot fi invocate nicidecum greutăți de altă natură, ci pur și simplu este vorba — să o spunem pe sîmb — de o slabă organizare a activității. Și — după cum ne și așteptăm — ni se mai spune că situația aceasta va fi rezolvată prin eforturi suplimentare,

avansat?

— Porumbul a fost recoltat de pe 500 hectare...
— Suprafața totală cultivată cu porumb este mare?

— 23000 hectare!
— Evaluările de pînă acum dau speranța unei bune recolte?

— Întrebarea rămîne o vreme fără răspuns. Răspunsul cînd vine, însă, este cu totul neașteptat:

— Cred că nu are rost să discutăm despre porumb.

— Dar la grîu, la orz, situația a fost încheiată, nu-i așa?

Inginerul Nicolae Poli — care nu ne poate declara ca tovarășul director Tătaru că nu e specialist — ne zice că rezultatele ar fi bune, că mai mult nu s-a putut realiza. Mai aflăm de asemenea că seceta — și numai ea! — s-ar face vinovată în privința unor nerealizări care ar mai exista, dar în finalul discuției își mai amintește că s-au făcut simțite și o serie de deficiențe de ordin organizatoric; desigur, contribuția specialiștilor a fost însemnată, toate lucrările au fost efectuate la timp...

În drum spre Adjud, de unde urma să mergem la C.A.P. Homocea, doar la un kilometru sau doi de Focșani ne amintim de bătrînul din tren; și cum ar mai „bombăni” el, sărmanul, vîzînd și pe aici paie zăcînd sub rafalele ploii... Și ce ar mai spune cînd la Ferma nr. 9 Măreștii ar zări în aceeași situație, pe lîngă paie, cocii de porumb și fin?

CONSTANTIN BALACCIU ■

Una prin dosare, alta pe tarlale

deține, eliberarea terenurilor de paie s-a realizat în proporție de 98 la sută, iar ceea ce am văzut noi pe cîmp reprezintă, probabil, o parte din acel procent de 2 la sută care a mai rămas. Oricum, procentul e mic, nesemnificativ. Așa e și! Numai că, apelînd din curiozitate la statisticile întocmite „la zi” în privința furajelor, constatăm cu ușurință că acest nesemnificativ procent (dacă acesta este) reprezintă, la paie, un deficit — față de programul stabilit — de nu mai puțin de 37300 tone! Deci, cifrele evidențiază cît se poate de limpede că pentru asigurarea necesităților minime ale animale-

țările stabilite, este de 35200 tone la finuri și de 167000 tone la suculente. Cauzele? Tovarășul Ioan Tătaru ne mărturisește deschis că dînsul un este specialist, este doar directorul planificării, iar în această privință ar fi mai bine să discutăm cu specialiștii. Așadar, sosește în birou și inginerul Nicolae Poli, care „argumentează” că zona respectivă nu-l aparține, că de ea răspunde colegul său, care acum nu e aici. Îi solicităm totuși părerea în privința situației amintite. Sigur — afirmă dînsul — mai sînt și greutăți: s-a întîmplat să nu fim aprovizionați la timp cu sîrmă și sfoară pentru pre-

ce și cantitățile de suculente urmează a fi completate. Dar cînd însă? Restanțele — lucru știut — nu pot fi recuperate, în general, decît cu prețul rămînelor în urmă la alte lucrări; iar recoltarea porumbului, a florilor soarelui, a sfeclei de zahăr trebuie urgentată și este greu de crezut că se va mai găsi de acum timpul necesar pentru ca, ceea ce nu s-a făcut de atîta vreme să se realizeze în zilele următoare.

Nu, nu vor fi probleme — ne asigură totuși tovarășul director Tătaru. Am început deja recoltarea porumbului și a florilor soarelui.

— Și s-a ajuns la un stadiu

■ **Consiliul popular al județului Călărași:** Urmare a scrisorii tovarășului Croitoru Grigore, domiciliat în comuna Măgurele, sat Virteju, str. Chinca nr. 25, vă comunicăm următoarele: Din verificările făcute în evidența C.P.A.D.M. Lehiu Sat a rezultat că cele solicitate de petionar s-au dovedit a fi reale, motiv pentru care s-a trecut la eliberarea adeverinței de vechime pe perioada 1951—1959, cit și-a desfășurat activitatea ca gestionar la cooperativa Lehiu Sat, cu câștigurile realizate, conform statelor de plată, necesare la stabilirea drepturilor de pensionare. Menționăm că adeverința respectivă poartă nr. 76 din 29 iulie 1988.

■ **Familia Călin Ana și Mircea din Tâlmăciu,** Alea Castanilor nr. 13, județul Sibiu, are o fiică la Pitești. Ca orice părinte, merg la ea, ori de câte ori este cazul. Numai că, atunci când ajung la Pitești, în bd. Petrochimistilor, bl. B 31, sc. D, et. 8, ap. 24, sint nevoiți să urce cele opt etaje pe jos. De ce? Pentru că de doi ani de zile, de când a fost dat în folosință blocul, cei în drept nu catadicesc să monteze liftul la scara D. Cu toate demersurile făcute la municipalitate situația rămâne neschimbată. Ar exista o soluție. Timp de o lună de zile, cei ce se fac răspunzători de tărgănarea montării liftului, să urce zilnic cele opt etaje, și nu cu miinile goale!

■ „În zona cuprinsă între bd. Bucureștii Noi și podul Constanța nu există nici o frizerie unde să ne putem tunde sau bărbieri... Cele mai apropiate unități sînt în Chibrit sau Bucureștii Noi.” Tronaru Ion, semnatul scrisorii locuiește în București, str. Gemeni nr. 98, sectorul 1, și ne face o propunere în acest sens. „Există în complexul din str. Marmurei nr. 36 un bufet care mai tot timpul este în renovare, iar atunci cînd nu este devine locul de întîlnire al celor certăți cu bunul simț și buna cuviință. Cum de bufete nu ducem lipsă, ne-am gândit că reprofilarea unuia dintre ele ar fi posibilă.” Aprobăm „pozitiv” sugestia petentului, urmînd a aștepta și acceptul celor ce răspund de „aria lui Figaro”!

■ **Ministerul Energiei Electrice — Întreprinderea de distribuție a energiei electrice:** Referitor la facturarea consumului de energie electrică în paușal, vă comunicăm următoarele: Am reanalizat cazul și s-a dispus ca pentru intervalul 15.12.1987—5.01.1988 (data montării contorului) să facturăm consumul de energie electrică pe baza mediei zilnice de 8,80 kWh înregistrată de contor în perioada 5.01.1988—23.03.1988. A rezultat un consum de 185 kWh la care se adaugă 687 kWh înregistrată de contor pînă la data de 23.03.1988. În această situație, vă rugăm să vă prezentați la centrul de servicii nr. 5 I.D.E.B. din Șos. Giurgiului nr. 127 cu factura emisă la data de 23 iunie a.c., pentru restituirea contravalorii acestei facturi și achitarea unei facturi în valoare de 2.387,15 lei. Răspuns adresat abonatului Caica Dumitru, domiciliat în șos. Olteniței nr. 56, bl. 11C, sc. 2, et. 9, ap. 72, Sectorul 4.

■ Pe strada Cetatea Orației din satul Podul Dimboviței locuim peste cincizeci de familii. Paralel cu ea curge pîrîul Orația pentru care, de mai mulți ani, s-au făcut măsurători, s-au întocmit proiecte în vederea amenajării malurilor și regularizării cursului de apă. Pînă aici totul e bine, numai că, începerea lucrărilor s-a tot amînat pînă cînd apele și-au ieșit din matcă și au produs stricăciuni livezilor și caselor unor săteni. A fost afectat și drumul public care duce spre Cetatea Orația (Negru Vodă), spre popasul turistic Piatra Craiului și alte locuri de agrement. Sătenii au făcut plîngere și la Consiliul popular județean, dar lucrările n-au demarat. Ei ar dori să se grăbească investiția ca nu cumva să-nceapă ploile și să se înregistreze alte pagube.

■ Un plic trimis din București în data de 15 iunie a.c. a străbătut distanța pînă la Ba-

cău în numai... șase zile. Destinatarul Sandu Gheorghe din Bacău str. Metalurgiei bl. 12, sc. B, et. 1, ap. 7, se întreabă dacă acesta este timpul necesar sosirii unei epistole la destinație. Ne declinăm competența în speranța că răspunsul clar și precis așteptat de petent, din partea factorilor de resort, va fi expediat la timp.

■ **Consiliul popular orașenesc Caransebeș:** Din cercetările efectuate se constată următoarele: Panțiru Mihail, domiciliat în Caransebeș, str. Scintei Nord bl. 6, sc. A, ap. 14, mecanic ajutor la Depoul C.F.R. din localitate, este căsătorit, soția este casnică și are patru copii minori. El ocupa un apartament cu două camere confort 1. În data de 16 februarie 1988 i s-a făcut propunerea pentru un apartament compus din patru camere cu dependențe în str. Scintei bl. 48, sc. A, ap. 5. În imobil s-a mutat fără contractul de închiriere. Biroul executiv al Consiliului popular nu a fost de acord cu propunerea făcută, întrucît, locuința se ocupă numai după ce există contractul întocmit cu Exploatarea de gospodărie orașenească. A dispus verificarea dosarului, după care, i s-a întocmit contractul de închiriere și în prezent, petentul locuiește în apartament.

■ **Mihai Petrescu din Bacău** str. Energiei bl. A2, sc. B, ap. 6, ne povestește „odiseea” unei duminici la Bicaz, prilejuită de aniversarea Zilei Marinei: „Am plecat de dimineață cu personalul 5223 spre Bicaz. Deși cu intirziere, am reușit să ajungem la destinație. În gară așteptau autobuze pentru ruta: gară—port. N-am mers noi prea mult, că sintem poftiți să coborim la intersecția Izvorul Muntelui, pentru că soferii pînă aici primiseră dispoziții să circule. Pînă în port mai erau 5 km. Cu copii, cu bagaje, cu inima „în dinți” am pornit-o pe jos... Cu chiu cu vai sosim, în sfîrșit, în port. Aici ne așteptau alte surprize... La două, trei tonete se vindea suc, nu prea rece și de o culoare dubioasă, cîrnații la grătar aveau prețuri... variabile, bîntuiau fel de fel de vinzătorii ambulanti cu țigări străine, gumă de mestecat, tricouri etc.” Deși din scrisoare nu reiese cine a organizat tot acest „periplu” (M.P. ne scrie în numele mai multor muncitori de la I.R.Av. Bacău) avem convingerea că cei vizați vor lua măsurile ce se impun.

■ **Vidoni Albert din București,** str. Vasile Părvan nr. 2, sc. C, ap. 29, sectorul 1, a încheiat anul trecut, la magazinul Apartamentul, un angajament cu I.C.L. Mobila pentru o bibliotecă „Viviana”, achitînd un avans legal, conform chitanței 10477 din 6 octombrie 1987. Urma să fie anunțat telefonic, în cel mult 30 de zile, pentru ridicarea garniturii. „Atunci cînd am fost înștiințat, pe la ora 4 după-amiază nu eram pregătit cu banii, deoarece erau depuși la C.E.C. A doua zi, la ora deschiderii, deși eram acolo, mi s-a spus că biblioteca fusese vîndută altui client și că nu va trece nici o lună, pînă voi cumpăra alta. Am revenit, dar am fost aminat pentru începutul anului. Care nu mi-a fost de bun augur, deoarece garnitura „Viviana” nu se mai fabrica, eu urmînd a-mi alege alt model. Cînd m-am hotărît pentru „Alexandria”, nu exista ordin de preț, deci altă așteptare. Nu înțeleg dacă angajamentul semnat este pur și simplu o hîrtie prin care mi se cere să plătesc un avans de 4.200 de lei sau un act pe care se obligă și furnizorul să-l respecte?” I.C.L. Mobila este pe recepție?

■ **Întreprinderea de Transport București:** Prin Hotărîrea nr. 4/12.04.1988 pronunțată în dosarul nr. 4/1988, Comisia de judecată a admis cererea și a obligat unitatea să plătească sumele solicitate. I.T.B. a introdus în termen legal plîngerea împotriva hotărîrii comisiei de judecată la Judecătoria sectorului 1. Prin sentința civilă nr. 3450/6 iulie 1988 pronunțată în dosarul nr. 3941/1988, instanța de judecată a hotărît respingerea plîngerii introdusă de I.T.B. Pentru a încasa sumele petinse, peti-

ționarul Albu Nicolae a fost îndrumat la unitate pentru a depune în copie legalizată sentința civilă nr. 3450/6 iulie 1988, în vederea efectuării plății. Răspuns adresat tov. Albu Nicolae, domiciliat în București, str. Tinganului, nr. 5 Sectorul 6.

■ **Ungureanu Lucia din satul Gorgota,** județul Dimbovița este absolventă a liceului de matematică-fizică „Ienăchiță Văcărescu” din Tirgoviște. Solicitînd sprijinul feveiței pentru încadrarea sa în muncă, a fost chemată la Oficiul forțelor de muncă, de unde a primit repartiție pentru Întreprinderea Romlux. „Am fost acolo și mi-au scris pe repartiție că nu au locuri. De atunci și pînă în prezent umblu mereu să mă angajez și nu reușesc. Vă solicit încă o dată sprijinul, pentru că am o situație familială dificilă”. Credem că semnatarea scrisorii poate fi ajutată, cu atît mai mult cu cît, atunci cînd cei în drept i-au eliberat o repartiție era bine să cunoască evidența posturilor libere de la întreprinderea sus-amintită. Altfel, bifăm un răspuns favorabil și de fapt situația este cu totul alta.

■ Citeodată omul este urmărit de ghinion. De acest lucru pare să fie convins și Unguria-nu Tiberiu din municipiul Gheorghe Gheorghiu-Dej, bd. Oituz, bl. 31, sc. 4, ap. 32, et. 4. În decembrie, anul trecut, și-a cumpărat un picup tip Concert de la magazinul din localitate. „La scurtă vreme, mai precis după o lună de zile am avut... ghinionul să se strice. Fiind arse două circuite integrate mi s-au înscris în certificatul de garanție piesele necesare, după care am fost trimis să întocmesc o notă de comandă la cooperativa Trotuș. E firesc ca omul să fie ghinionist, dar mi se pare ciudat faptul că, tot el trebuie să umble pentru remedierea defecțiunii.” Fiind în garanție, aparatul trebuia înlocuit de aproape două luni, fie din cauza lipsei pieselor, fie din cauza nelivrării lor la timp. Petentul, din păcate, așteaptă, amînat de pe o zi pe alta, poate pînă la expirarea termenului de garanție. Și-atunci, orice „placă” pusă — cum că n-au sosit piesele — va fi de prisos!

■ „Magazinul sîtesc din Luptători — ne scrie Marin Dițoiu — comuna Frăsinet, este închis pentru inventar din data de 20 aprilie a.c. și pînă în prezent. Orice lucru, cît de mic, dar de trebuință, ești obligat să-l cumperi din magazinele satelor învecinate. Și, ca totul să fie în ordine, gestionarul și-a luat concediu de odihnă”. Sătenii se-ntreabă, pe bună dreptate, pe cînd un inventar al timpului lor pierdut?

■ **Întreprinderea canal apă București:** Vă informăm următoarele: Blocurile amplasate pe șos. Alexandriei între str. Garoafei și Măgurele sînt într-o zonă deficitară din punct de vedere al presiunii apei, arondată stației de pompare Sud. În cursul trim. IV a.c. vor începe lucrările de mîrire a capacității de înmagazinare și pompare la Stația Sud. Totodată vă facem cunoscut că în anul 1989 se va for a un puț în zonă, iar I.C.A.B. a înaintat deja la I.P.B. forme pentru studierea soluției de construire a unei stații de hidrofor locale. Toate acestea pentru îmbunătățirea alimentării cu apă. Răspuns adresat lui Voicu Ștefan, din str. Teiuș nr. 1, bloc 10, scara A, etaj 4, ap. 13, sectorul 5.

■ **Direcția generală comercială I.C.L. „Mobila”** (Un ecou primit ca urmare a articolului „Nu în orice zi ne cumpărăm mobilă”, apărut în paginile revistei noastre) Colectivul întreprinderii noastre a luat act de aspectele înscrise în material, fiind prelucrate în ședința Colectivului șefilor de unități din data de 2 august 1988. A fost subliniată, îndeosebi, nota critică a acestui material, ac-

centuindu-se necesitatea unui comportament civilizat, politicos față de vizitatorii sau cumpărătorii din unitățile noastre, chiar și în cazul semnalat. Este necesar a face o precizare: comerțul de mobilă, respectiv magazinele care vînd mobilă, prin însuși specificul acestui comerț, prin expunerea mărfurilor, este în sine sa o vitrină, o expoziție de mărfuri, care solicită o întreținere și o curățenie continuă. Este obligația, datorită noastră, să facem educație angajaților care vin în contact cu publicul, pentru însușirea unui comportament corespunzător cerințelor comerțului socialist asigurîndu-vă că unitățile noastre vor fi unități reprezentative ale comerțului Capitalei.

■ „Noi, cetățenii localității Bătrîna, care este și comună în componența județului Hunedoara, ne întrebăm, de ce nu ne este asigurat transportul cu autobuzul de călători, deoarece ne lipsește orice alt mijloc spre localitățile Dohna, Ilia, Deva, de unde ne facem aprovizionarea cu cele necesare”. Întrebarea a ajuns și la conducerea I.T.A. Hunedoara, care răspunde că circulația autobuzului este rezolvată conform programului. Fără a specifica care din cele două variante este posibilă: ori nu există acest program (sună atît de general!), ori nu se respectă. Cert este faptul că oamnenii nu-l cunosc!

■ **M.T.Tc. 1) Direcția mișcare și comercial:** În prezent am dispus ca trenul 568/565 și 566/567 Galați — Suceava — Galați, să circule în perioada 20—25 august 1988, urmînd ca, în funcție de gradul de utilizare, să menținem sau să anulăm circulația pe distanța amintită. Răspuns expediat pe adresa tov. Ilincanu D., Alea Nucului nr. 11, Suceava. 2) **Direcția de telecomunicații a municipiului București:** Urmare a sesizărilor dv. prin care contestați contravaloarea convorbirilor adiționale facturate în contul postului telefonic 791117, vă aducem la cunoștință că s-a dispus scăderea sumei de 465,50 lei, reprezentînd contravaloarea convorbirilor adiționale pentru perioada 11.12.1987 — 10.03.1988. Cu suma în cauză se va reglementa contul postului dv. telefonic. Răspuns adresat petenței Naszta Aurora str. Donizetti nr. 3, sectorul 2.

■ Spiculum cîteva din răspunsurile favorabile cu privire la încadrarea în muncă a unor petenți ce ne-au solicitat sprijinul: **Consiliul popular al municipiului Tecuci:** Avîndu-se în vedere starea de sănătate și recomandările făcute de Medicina muncii din Brașov, petentul Duma Octavian din Tecuci, str. Căpitan Darbun nr. 2, a fost repartizat la Întreprinderea de asistență tehnică și Service pentru autoturisme „Dacia” Pitești, secția din Tecuci: **D.J.P.M.O.S. Maramureș:** Tovărășei Gergely Elisabeta i s-a emis dispoziția de repartizare nr. 3740 la Asociația economică intercooperatistă cu profil industrial Baia Mare, în meseria de bobinotare; **Consiliul popular al municipiului Galați:** Petenta Băjenaru Niculina, cu domiciliul stabil în Galați, bl. M1, ap. 31, Microraión 40, a fost repartizată la I.L.F. Galați ca muncitor necalificat; **U.J.C.A.P. Iași:** Tinărul semnat Balcon Vasile din comuna Todirești, județul Iași, a fost încadrat la ferma zootehnică a C.A.P. Hărmanesti ca mecanic utilaje; **D.J.P.M.O.S. Dimbovița:** Petiționară Paraschiva Gheorghita, din comuna Nucet, str. Cazaci, a fost repartizată în muncă la I.A.S. Tirgoviște, în funcția de muncitor agricol-zootehnist.

■ După cum ne comunică **Agripina Ștefan,** președintele Consiliului popular al comunei Bobicești — județul Olt: „Fiil acestei localități din județul Olt sînt invitați la o întîlnire a «Fiilor satului» în data de 22 octombrie a.c., orele 10. Sint

așteptați cît mai mulți reprezentanți ai comunei la această manifestare, pe care gazdele și-o doresc una a evocării meileagurilor natale, a întîririi legăturii cu ele, a cunoașterii altor consăteni sau din țară”.

■ **Consiliul popular al municipiului Galați.** Din analiza efectuată împreună cu conducerea secției termoficare din cadrul I.J.G.C.L. a reieșit că cele sesizate se confirmă și lucrarea va fi refăcută. În ceea ce privește atitudinea instalatorului Ghenea Tudorel, de la termoficare, a fost discutată în adunarea de grupă sindicală și G.T. sancționat cu 10% din retribuție pe luna iulie. Răspuns adresat petentei Donea Ecaterina din Galați, Țiglina II, bl. II, ap. 90.

Pagină realizată de MARIA BOGDAN RADU

Poșta redacției

Dumitrescu F. Mihail — Pitești: Am dat curs scrisorii, dar e bine să ne scrie chiar nepoata dv. **Laghiu Gheorghe —** Cluj-Napoca: Persoanele condamnate pentru o infracțiune prevăzută și pedepsită de art. 157 Cod penal nu pot ocupa funcții cu gestiune (lista anexă II la Legea 22/1969). **Delureanu Lev —** Oltenița: Potrivit legislației în vigoare, certificatele de traducători în și din limbi străine se eliberează în urma unui examen de către Consiliul Culturii și Educației Socialiste, prin Centrul special de perfecționare a cadrelor din sistemul culturii. Data înscrierii, precum și condițiile necesare susținerii examenului de traducător se publică în presă (anul acesta la 11 martie).

■ **Banu Lilian —** com. Lupșanu (Călărași): Fiind tinăr, permiteți-ne un sfat: nu vă rezeșiți cu cuvinte grele, dacă nu sunteți în deplină cunoștință de cauză. Iată prevederile Decretului 311/1967, în care sînt incluse tarifele pentru transporturile de călători cu mijloacele auto: „Abonamentele lunare sînt cu număr limitat de călătorii (cite o călătorie dus-întors pe zi pentru un număr de zile egal cu cele lucrate de lună)”. Deci nu ați avut dreptate. **Simion Elena —** sat Mehedinta, com. Podenii Noi (Prahova): Potrivit prevederilor art. 23, al. 2 din Legea 3/1977, beneficiază de pensie persoanele care si-au pierdut total sau în cea mai mare parte capacitatea de muncă din cauza unei boli contractate în timpul în care erau încadrate în muncă, dacă invaliditatea stabilită este de gradul I sau II. Dv. nu îndepliniți aceste prevederi, pentru că nu ați fost încadrate în muncă la ivirea invalidității.

■ **Nae Constanta, Toma Mariana —** satul Gorgota, com. Răzvad (Dimbovița): De data aceasta vi s-au oferit locuri de muncă în Tirgoviște și tot ați refuzat. Dacă nu sunteți hotărîte să vă încadrați în muncă, de ce ne mai scrieți? Vă rămîne posibilitatea de a lucra în C.A.P. din comună. **Bostangiu Aurelia —** Timișoara: În semestrul II al acestui an, situația dv. locativă va fi rezolvată prin atribuirea unei locuințe de serviciu. **Rus Viorica —** Zalău: La expirarea colaborării cu I.C.S.M.I. veți fi sprijinită de Oficiul forțelor de muncă pentru încadrare. **R.M. —** com. Mîhăești (Olt): Ne-ați povestit pe larg ce ați sperat și n-ați reușit să faceți, dar nu ne spuneți ce activitate desfășurați în prezent. Intențiile vă sînt bune, dar nu întreprindeți nimic concret ca să vi le materializați. Printre citatele preferate nu-l aveți și pe acela atît de plin de inteligență: „Ajută-te singur!”? Pe scurt: pregătiți-vă într-o meserie pe care s-o puteți practica în frumoasa comună natală, veți fi primită cu bucurie și apoi veți putea sprijini și înviara viața culturală de acolo. Vă dorim succes!

REGHINA VÂRVICI

● „Flacăra” nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cit mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.

Cu începere de azi, pentru unsprezece zile, Bucureștiul va găzdui cea de-a XI-a ediție a Festivalului internațional „George Enescu”, manifestare artistică de prestigiu, care va polariza interesul melomanilor din țară — și nu numai din țară! — transformând Capitala noastră într-un fastuos Oraș al muzicii, semn neîndoielnic al grijii de care se bucură la noi arta și cultura. Concerte simfonice, recitaluri vocale și instrumentale, spectacole de operă și operetă vor cinsti uriașă moștenire spirituală pe care i-o datorăm lui George Enescu, sublimă expresie a genului național, vor reliefa și mai exact forțele artistice impresionante de care dispune România la ora actuală. În aceste zile, cu siguranță, Ateneul Român, alte săli de concert, Opera și Opereta vor cunoaște afluența specifică evenimentelor culturale de excepție. Pentru a veni în ajutorul celor care doresc să cunoască în detaliu desfășurarea Festivalului, pentru a se putea număra între beneficiarii direcți ai înălțătoarelor momente înscrise sub egida sa, publicăm în paginile 12—13 o trecere în revistă a importanțelor acțiuni care vor avea loc cu această ocazie.

TEZELE ȘI ORIENTĂRILE TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

**un puternic impuls energiilor
creatoare ale întregii națiuni**

Tezele din aprilie, ideile din cuvântarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului, la Consfătuirea de lucru din 22—23 iunie a.c. constituie coordonatele majore ce situează frontul cultural-educativ românesc contemporan în amplul și complexul proces de formare a omului nou, personalitate marcantă a epocii, ziditor al României moderne socialiste și comuniste. Ridicată la rangul de forță de producție, cultura socialistă ajută mințile celor ce muncesc să dea dimensiuni istorice operei de cultură și civilizație pe meleagurile unde se rostește balada Miorița și se interpretează muzica tulburătoare a marelui Enescu.

Imperativele unei țări transformate din temelii, cu o industrie puternică, cu o agricultură intensivă și recolte nemai-cunoscute vreodată pe aceste pământuri innobrate de munca oamenilor, cu o știință avansată și o cultură care a dat lumii opere literar-artistice de un bogat conținut ideatic și înaltă valoare estetică, cu orașe nou ridicate după ultimele cerințe ale urbanisticii moderne, cer un om capabil să folosească toate aceste minunății, dar și să le sporească valoarea prin propria muncă.

În aceste circumstanțe, demersul cultural-educativ capătă o mare importanță și merită locul acordat în societatea noastră. În primul rând, pentru că el trebuie să conștientizeze oamenii asupra marilor prefaceri care s-au produs, la care au luat parte, dar care, printr-o firească tendință a celui ce construiește cotidian și nu are timpul fizic să privească înapoi sau în jurul său îl scapă marea operă ce o realizează. Căci dacă am privi cu atenție edificiile apărute în ultimii ani pe harta țării — repere care

vor dăinui în veac —, așa cum sint canalele Dunăre-Marea Neagră sau Midia-Năvodari, cetățile de fier și oțel de la Galați, Călărași, Tirgoviște sau Iași, salbele de hidrocentrale de pe riurile interioare sau de la Dunăre, platformele petroliere fixate în Marea Neagră, noua albăie a Dimboviței, metroul bucureștean și altele (ca să vorbim numai de cele realizate), dacă le-am privi cu atenția sporită, ne-am da seama cât de puternici și capabili sintem, așa

și dacă se poate și mai bune, deoarece ne aflăm într-un asemenea moment al dezvoltării societății românești încât este nevoie de a se realiza un salt corespunzător în procesul de ridicare generală a nivelului de cultură al poporului. Cele mai căutate opere literar-artistice, atât la noi, cât și peste hotare, sint acelea care se inspiră și vehiculează idei și fapte ale contemporaneității, se inspiră din izvorul nesecat al vieții, dau răspuns individului la problemele sale cotidiene sau de viitor. Avem noi, românii, mari realizări recunoscute în acest domeniu, dar izvorul realizărilor societății noastre, cu tot ce are ea mai bun încă nu a secat, ba chiar s-a transformat într-un fluviu ce se cere cercetat și ogândit în splendida sa putere dătătoare de noi sugestii pentru viața generațiilor de azi și de mâine. Producția și difuzarea bunurilor culturale și artistice, care reprezintă o altă latură a acțiunii cultural-educative, ce se realizează prin munca a mii de oameni din unitățile și instituțiile de cultură și artă de pe întinsul țării, presupun o mare investiție de talent și artă, de efort creator și preocupări înnoitoare. Aici se realizează marea trecere de la gândirea novatoare la realizarea produsului cultural-artistice purtător al mesajului de bine și frumos al creatorului. Cartea, filmul, discul, banda magnetică, ziarul sau revista, spectacolul teatral sau concertul, expoziția de plastică sau monumentul ce domină urbea, precum și mijloacele tehnice moderne, iată o serie de produse culturale-artistice cerute într-o proporție ce nu suferă comparație cu tot ceea ce s-a realizat în

(Continuare în pag. 11)

SILVIU GH. NICOLAU ■

Cultură și civilizație

cum nu am fost niciodată! De ce să nu fim mindri de toate aceste opere impresionante prin măreția lor, opere ale genului românesc, geniu care altădată se puneau în valoare numai aiurea și mai puțin în țara noastră? De ce să nu ne bucurăm de noile condiții de viață și de muncă pe care le-am creat și le creăm prin sudoarea noastră, prin munca noastră neostoită? Apoi, demersul cultural-educativ este legat organic de creația, producția și difuzarea bunurilor culturale-artistice. Sub acest aspect, sarcinile celor ce muncesc în aceste domenii sint de o înaltă răspundere socială. Dând o înaltă apreciere creației literare și artistice, secretarul general al partidului a lansat chemarea creatorilor de frumos de a realiza noi opere

Desene pe asfalt

Acasă la „naiv”

...Vameșul Rousseau amuzându-și prietenii cu extravagante picturi înfățișând cu osebire ferigi cu dimensiuni de palmieri, liane omnivore și șerpi amintitori ai păcatului Dintil era, chiar neșcoțit, un pictor serios. Marile muzee și colecționarii și-l dispută încă. Naivi erau domni ce foliau în jurul lucioasei safe chefi în seri cu muzici blajine și cu absint. Ei se numeau Apollinaire, Picasso, Jakob, Salmon.

Am și eu „naivii” mei. Îi iubesc de la primele lor răsărituri și am contribuit oarecum la întemeierea unei galerii permanente a lucrărilor lor ce ființează și acum la Pitești.

Dintre toți, Petru Vințilă mi-e cel mai apropiat. Care a fost el poet înainte ca eu să fiu (și-a lansat cartea de debut instalându-se — mărime naturală — în chiar vitrina de librărie ce-i expunea broșura, scandalizând o mică urbe bănațeană), care a fost prozator și dramaturg și scenarist de filme cum eu, doamne apără!, n-am ajuns niciind și cu care am fost coleg de redacție în vremuri (chiar) de demult. Omul a scris o sumedenie de cărți de succes dar a îmbătrinit păstrându-și humorul, modestia, seninătatea. Întâlnirea cu Vințilă e un regal: multilateral dezvoltatul (altfel mai scund ca Băieșu) într-ale literelor,

(Continuare în pag. 14)

GHEORGHE TOMOZEI ■

Luminița Gheorghiu este dăruită cu puterea de a fi mereu altcineva. E limpede pentru oricine a văzut-o pe scenă sau în film. Catrina Moromete nu se poate imagina decit cu chipul ei, premiat la Festivalul filmului de la Costinești. Catrina Moromete, oricum, cu sau fără această distincție a unui juriu de specialitate, a atins atât de mult sufletul actriței încât acum, la cîteva ani de la filmările din satul Talpa, recitește romanul...

— Vreți să-l învățați în întregime pe dinafară?

— Retraiesc bucuria filmărilor, care au fost pentru mine o sărbătoare.

— V-ați așteptat, ca aături de Victor Rebengiuc, să fiți premiată?

— În secret, am sperat... În ce-l privește pe Victor eram sigură. Pentru mine, îmi spuneam, cine are ochi — va vedea, pentru că nevasta lui Moromete nu-i un rol cu marea scenă, el se adună din aproape în aproape, Catrina abia se face simțită în umbra și în conducerea casei.

— V-ați specializat în interpretarea țărăncilor...

— Așa am fost distribuită și sint orășeană sută la sută. N-am încercat să joc o regină să văd dacă mi se potrivește! Pînă acum am fost clown, țărăncă, subreță... Vreau din tot sufletul să am parte de partitura minunată a unei femei care să fie împovărată de răspunderi, să aibă profesiune, să fie mamă, nevastă, activistă. Nu știu ce să cred, scenariștii nu iubesc femeia sau nu-i cunosc sufletul?!

— Într-una din zilele filmării la „Moromeții”, am fost de față și v-am văzut cum căutați privirea lui Victor Rebengiuc, cum

Artistul — conștiință a epocii sale

Luminița Gheorghiu:

„Coloana
fără sfîrșit
a talentului”

așteptați cu emoție să fie de acord cu dumneavoastră.

— Victor e vestit în Teatrul „Lucia Sturdza Bulandra”, părerea lui de maestru e decisivă. Nu se înșală niciodată. Pe lângă imensul talent și bogata experiență este de o cinste exemplară. Dacă e bine, e sigur că e bine, dacă nu, vai ce crud e atunci! Dar cîtă dreptate are, compresela calde nu ajută în teatru. Eu îi spun Profesorul. Am învățat enorm de la el jucînd împreună „Unchiul Vania”, „Moromeții”, „Doi pe-o bancă”. Victor poate fi un excelent coleg pentru că la spectacolul „Doi pe-o bancă” am trăit, în viața mea personală, o dramă. Îmi murise de cîteva zile fetița dragă și eu, totuși, trebuia să joc. Victor era gata să mă sprijine cu replica în cazul în care aș fi capotat. Atunci, din nefericire, am înțeles ceea

ce știam că se cere în profesiunea noastră. Durerile personale se lasă la ușa teatrului.

— Îmi pare rău că am atins această zonă a sufletului dumneavoastră.

— Sint fericită acum cînd le văd pe celelalte două fete cum se formează. Maria, deși n-are decit 3 ani și jumătate, îmi cere să-i pun muzică, ascultă Vivaldi, Chopin.

— Poate se dezvoltăie mugurii unui mare talent.

— Sper. Sigur e că ascultăm toată ziua concerte, pentru că mereu mă roagă „mamă, Vivaldi...”

— De necrezut!

— Nu sint o mamă exagerată, vă potfesc la noi să vă convingeți. Să revenim la acest mare actor, colegul meu Victor Rebengiuc. Tot ce joacă este uluitor, de la „Pădurea spinzuraților” încoace tot ce a încăput

în „pielea” lui actoricească a fost perfect.

— Învățați mai mult din măiestria altora sau din practica scenei?

— Vă mulțumesc că ați folosit timpul prezent, așa mă simt tinărat. Învăț privindu-i pe alții, nu numai cum e bine, dar învăt cu adevărat numai lucrînd eu însumi.

— Sînteți socotită o femeie inteligentă, veselă, care ride cu poftă, lăsînd impresia că sînteți optimistă. Talentul dumneavoastră ascunde o altă Luminița Gheorghiu?

— Viața m-a încercat cumplit, dar mi-am păstrat încrederea. Am 39 de ani, s-a împlinit ce-mi doream, să am copii frumoși, sper, și sănătoși, sint din ce în ce mai aproape de visul din studenție, joc, încă nu sint cît aș vrea, am memorie bună pentru tot ce-mi atinge sufletul, știu să fiu recunoscătoare celor care sint buni cu mine, am puterea să aștept un rol, iubesc comedia, respect prietenia, îmi prețuiesc colegii și le recunosc valoarea, cam asta sint. Evident, defectele le-am ascuns.

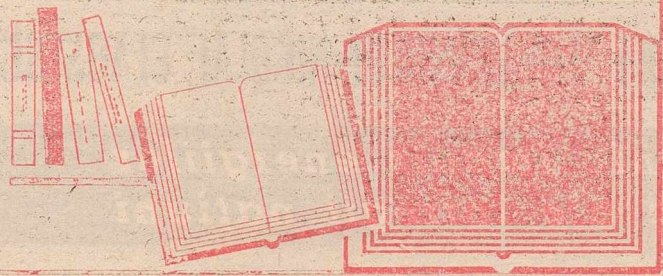
— Exact cum m-am așteptat... Părerile celorlalți, dacă nu sint critici sau colegi competenți, contează pentru dumneavoastră?

— O cabinieră îmi strecoară atîta adevăr cît nici nu bănuiește, prin observațiile ei despre felul cum am dat o replică, cum m-am mișcat pe scenă, cum am ris... De multe ori ea sesizează esențialul mai bine decit un cunoscător din foto-

(Continuare în pag. 15)

CARMEN DUMITRESCU ■

VITRINA CĂRȚILOR

Convorbiri fără adiționale

Orizontul de întîmpinare

— Sinteți șefă de unitate a Bibliotecii „Mihail Sadoveanu”, stimată George Munteanu, de cîteva ani buni. Cum se vede cartea din perspectiva aceluia care o vinde?

— Într-adevăr, sint șefa bibliotecii din bd. Magheru nr. 6, de circa 20 de ani. Este o unitate reprezentativă a C.L.D.C.-ului, cit și a Sectorului 1 al Capitalei. Desfacem cărți provenite de la toate cele 23 de edituri din București sau din orașele țării care dețin edituri, în valoare de peste 10 milioane de lei anual. E mult? E puțin? Mă gîndesc însă la alteceva; nici nu știu dacă e nimerit să spunem cărților „marfă”. Cartea este legată mai mult de suflet și de forul interior al omului, de iluminare a orizontului său de cultură și de spiritualitate. Chiar din perspectiva comercială, a desfacerii cartea este o „marfă”, dar una cu totul și cu totul specială, ca metalele nobile și rare printre celelalte metale... De-aceia cartea trebuie să se afle mereu și mereu la loc de cinste, în orizontul de așteptare, de preocupări al cumpărătorului. Acest respect suveran și dragostea nedezmințită față de carte am încercat să le insufli fetelor mele, librăreselor Tatiana Bădea, Nina Balaci, Gabriela Noreșu, Doina Stănescu, Elena Andrei.

— Cum „curge” anul editorial '88, cel puțin pînă în acest început de septembrie și de intrare în anotimp autumnal?

— Au intrat în circuit și, deci, inclusiv în vinzare cărți deosebit de valoroase, care s-au vîndut ca piinea caldă, cum se spune. Mă voi opri în mare trece-re doar la cîteva titluri care-mi vin momentan în minte: Minima moralia (Andrei Pleșu), Desenul pe covor (Ni-

colae Manolescu), Intr-adevăr (Adrian Păunescu), Sortiți iubirii (Tudor Octavian), Nobel contra Nobel (Laurențiu Ulici), Proprietarul de iluzii (Cornel Nistorescu), Românii și maghiarii de-a lungul veacurilor (Francisc Păcuraru), Marile decizii ale celui de-al doilea război mondial (Jacques de Launay), splendidele cărți ale lui Elie Faure apărute în bibliotecă pentru artă, Lumea de ieri (Stefan Zweig), Hemingway (Fernanda Pivano) și foarte multe alte cărți valoroase a căror enumerare spațiul tipografic restrîns nu ne-o îngăduie.

— Puteți „deconspira” cîteva titluri care vor intra în librării în trimestrele trei și patru?

— Notăți, vă rog, „Sogun” de James Clavel (2 vol.), Pilotul Elza sau societatea perfectă, de Babits Mihaly, Ultimele zile ale orașului Pompei, de E. G. Bulwer-Lytton ș.a. N-ați vrea să lăsăm cititorului plăcerea și bucuria ca singur să depisteze cartea preferată în librărie? Simte o bucurie nesfîrșită cînd dă peste o carte bună; e ca și cum din senin i s-ar unge sufletul, dacă pot să mă exprim așa.

— Dar cînd caută cu ardoare o carte și nu dă în ruptul capului de ea?

— Nu întotdeauna reușești să satisfaci toate cerințele. Sint anumite cărți care se epuizează în cîteva ore; altele în două-trei zile. Bucuria librăriei este deplină cînd poate satisface prompt și competent toate vîrștele, cu toate titlurile solicitate. Nu totdeauna putem răspunde operativ tuturor solicitărilor și nu din vina noastră. Librăria trebuie să fie un vînzător avizat cit. mai ales, un bun cunoscător de carte.

DORIN SALAJAN ■

Cronica literară

de Romul Munteanu

Viața e un drum...

Schimbarea la față a unui poet se produce încet și într-un timp mai îndelungat. Uneori acest fenomen este greu de detectat de la un volum la altul. Apoi, deodată, are loc acel declic mintal ciudat și cititorul ia act de faptul că într-un anume volum al unui scriitor se face auzită o voce nouă, consemnată de discursul său literar cit mai fidel cu puțință.

Evident că nu ne gîndim la actele de ruptură masivă prin care un scriitor dorește să se despartă de trecutul său literar într-un mod ostentativ. Este vorba doar de acele transformări lente, care trec uneori aproape neobservabile de la un volum la altul, căpătînd o consistență mai mare la un moment dat.

Acesta este sentimentul pe care ni-l oferă volumul recent al lui Nicolae Oancea, *Păsări apocrif* (Editura „Cartea Românească”, 1988). Raportat la culegerea sa anterioară de versuri *Poeme* (1985), el nu constituie, cum spuneam, o ruptură, ci o tentativă de-a da o relevanță mai mare a acelor trăsături din discursul liric anterior ce puneau în lumină zonele cele mai înalte ale creației sale lirice. Fără îndoială că și mai înainte poeziile acestui scriitor aveau un caracter reflexiv. Exista, așadar în meditațiile scriitorului un anume gen de neutralism existențial, un mod de abordare și reprezentare a lumii din perspectiva unui spirit aproape olim-pian.

În *Păsări apocrif* se simte o anumită neliniște existențială. Poezia lui Nicolae Oancea de astăzi pare să emane din „trupul” biografiei sale, ca și din spiritul deschis ca un imens radar pentru a capta pulsațiile esențiale ale vieții. O anumită poezie a ființei care se etalează spre exterior se face de la început simțită: „Bate un vînt aspru prin întimitate, / ce era de ascuns nu se mai poate ascunde, / iubirea e un spor de greutate, / se descriu organele cu amănunte”. (Ochiul te dezbracă și te iubește singur).

Poetul trăiește o puternică întoarcere spre sine, lumea este privită din perspectiva unui eu care se scindează. Privirea trimisă spre înăuntru capătă o altă acuitate cînd examinează exteriorul. Semnificativ mi se pare faptul că pe această cale în creația lirică a lui Nicolae Oancea s-a cristalizat un anumit punct de vedere. Totuși între gestul de arătare a poetului într-un anume sens și ceura care marchează o evidență retorică a pauzei pare să se instaleze uneori tăcerea elocventă: „Religii, filozofii și istorii, idealul se plimbă / prin grădini suspendate, prin grădini mai de rînd, / am rămas cu semintele-n gînd / și cu floarea pe limbă”. (Tăcerea sfînxului s-a demodat).

În poezia lui Nicolae Oancea se observă o vîdită aspirație spre puritate, ca și spre trăirea autentică. Necunoașterea devine astfel un act trist, iar evenimentul straniu (Nastratin) capătă un rol de perturbare a unei ordini stabilite. Invitația la trăirea autentică, la ieșirea de sub măști artificiale rămîne astfel mereu deschisă: „Cînd nu se mai vîd nodurile, nici lucrătura / cu micile abateri și fantezii, / vino, să ne taie natura / bilete pentru emoții mai vii”. (Si vom păzi un fir de iarbă toată ziua). Preaplinul poetului rezultă din excesele corporalității. Deghizarea sa este de fapt un mod ciudat de metamorfozare, de trecere într-o altă ordine, într-un alt regim, toate acestea fiind menite să-l apere de vederea cercetătoare și agresivă: „Sînt prea mult trup, prea mult trup, / am fost văzut din corturi îndepărtate, / va trebui din nou să mă ascund / în spori, în bacterii, în moarte”. (Materia s-a spart și curge).

Lumea și omul se configurează astfel ca o continuă facere și destrămare. Anotimpurile vin și se sting în tăceri hieratice. Vremea de iarnă a rămas și ea cu păsările sale necălătoare. Pînă și aerul de zi apare ca un obstacol în fața privirii. Bacovienele lui Nicolae Oancea sînt toate elocvente în acest sens: „Nimic nu se mai limește bine, / de săptămîni stă cerul înorat, / la strand apa-i bolnavă în bazine, / m-am dus acasă, n-am mai înnotat. (Pe o frunză de Bacovia).

Nicolae Oancea caută în permanență o aderență la exterior, ur pare a fi respins de acesta. De aceea are adeseori impresia că este un pelerin solitar prin existență. Ispitit de Eros, obsedat de Thanatos scriitorul își clamează doar propria singurătate: „Sînt singur / și rătăcit / și aiurea. — / sînt plumbul, cită a mai rămas, / după Bacovia”. (De unde știți că nu am ieșit chiar acum). Între Eros și Thanatos, scriitorul și-a ales un ciudat loc de repliere, spitalul. Aici omul devine un obiect cercetat de alții, o făptură neputincioasă de al cărui destin dispun alții. Spitalul oferă astfel un spațiu de repliere a unei ființe infirmizate de al cărei destin dispun niște străini: „Noaptea mă visez gol într-un dispensar, / vin felcerițele cu unghii roșii... / mă voi duce ușor să dispar, / ies autocarele și cîntă cocoșii”. (De o mare trecere, toți avem nevoie). De fapt, ideile de dispariție, de contopire cu neantul sînt din ce în ce mai obsedante. Ele capătă caracterul unui leit-motiv în poezia lui Nicolae Oancea. Moartea devine cînd un spectru amenințător, trecut prin corp, dar refuzat de poet, cînd o posibilă trecere spre altă stare. Enunțurile de acest gen sînt numeroase și semnificative: „Moartea începe / cînd trebuie să fii decent / asta nu, asta nu, asta nu”. (Cită pricepere imi cere asfințitul). Dincolo de „respirația liberă și toială”, Nicolae Oancea își ascultă tot mai atent pulsațiile tainice ale corpului („se primeneste trupul și dispar”). Trupul devine astfel în poezia lui Nicolae Oancea semnul lui a fi, al schimbării și semnalul de alarmă al trecerii în neant. Trecerea în neant este resimțită la modul apolinic. Dealtfel poetul nu dă niciodată semne de disperare în fața unor situații-limită: „Presimt că am să dispar, dorm ingerii mei de pază, / voi trece o vreme prin iad, prin garsonierele mici, / cineva imi numără celulele vii, cineva se documentează / și strigă din călcîiul meu vulnerabil: / trageți aici! / trageți aici!”. (Cineva imi numără celulele vii, vrea să dea o erată).

Confruntat cu sentimentul morții, poetul simte atracția iubirii, dar și nevoia de respingere. Pendularea în fața chemării erosului rămîne mereu evidentă. Iubirea poate fi astfel resimțită cu o absență („iubirea stă-n concediu medical”), ca o nevoie de despărțire de un asemenea sentiment sublim și căderea în păcatul mărunt („Iubito și de tine m-aș lepăda / rîvind femeile altora, clipa destrăbălăți). Dar ea rămîne și un mare și puternic liant al ființelor umane: „Ne-am înțîlnit noi odată așa; / frîg, așteptare, iubire, / era în februarie, nu mai nîngea / și mergeau tramvaiele în neștire”. (E tirziu, tu poți încă să vii).

Nicolae Oancea nu este poetul unei anumite mode și nici nu a fost traversat de acestea. Poezia sa emană din impulsuri umane firești, netraficate prin limbaj. Ideea că poetul nu a spus totul prin versurile sale face și din *Păsări apocrif* o operă cu un caracter deschis. Cert devine faptul că autorul a ieșit din aurea medicritas.

• Cartea de știință • Cartea de filosofie • Cartea de istorie • Cartea de reportaj •

Circuitul cuvintelor

Pot fi găsite numeroase asemănări, în pofida numeroaselor deosebiri, între Carte și Natură. O asemenea apropiere ne-a fost sugerată de consultarea unei cărți deosebite, din todeauna necesară, acum prezentă în bibliotecă alături de alte instrumente de lucru. Căci, un dicționar, mai mult decît orice altă carte, are un destin aparte. Un dicționar este consultat asemeni unui oracol laic în care nimic nu este intîmplător și totul este necesar. Articolele lui sînt popasuri scurte. Reîntoarcerile cititorului sînt inopinante și nu țin seama de succesiunea paginilor. Prin informația perenă, prin lectura înfîmțată, prin structura labirintică, dicționarul — adevărat muzeu al cuvintelor — este cartea totală care prinde în „plasa” ei (diktyon în greaca veche înseamnă „plasă”, „rețea”, „arborescent”) o realitate care nu-i străină de varietatea naturii. Specificul dicționarului pe care-l semnalăm ne-a trimis cu gîndul la circuitul apei în natură, el cuprinzînd circuitul cuvintelor din limbi dispărute către cele existente. De fapt, nu atît cuvintele propriu-zise, cit elementele de

compunere provenind din limbile greacă și latină. Aceste limbi „moarte” continuă să „trăiască” în numeroase alte limbi moderne și prin prestigiul pe care l-au dobîndit de peste două milenii în conștiința culturală și științifică a umanității. Asemeni unor ape freatice, limbile greacă și latină sînt un rezervor permanent de noi și noi cuvinte, cu utilizări în cele mai diverse domenii ale vieții sociale, științifice și culturale. Dicționarul pe care vi-l semnalăm are o calitate particulară printre atîtea și atîtea dicționare de limbă, enciclopedice și de specialitate: el înregistrează elementele de compunere (inițiale sau finale) greco-latine, în număr de circa 1200, ce au dat naștere la alte circa 14000 de neologisme (substantive sau adjective) care stau la baza altor circa 75000 de derivate neologice din limbajul științific și tehnic contemporan din peste douăzeci de discipline. Volumul care înmănușează aceste bogate informații lexicografice se intitulă *Dicționar etimologic de termeni științifici*, autor Nicolae Andrei, și a apărut la Editura Științifică și Enciclopedică fiind redactat de Rodica Chiriacescu. Dicționarul impune conceptul de „element de compunere savant”, pe care îl delimitează de prefix, pe

baza criteriului semantic imbinat cu cel etimologic, evitîndu-se confuzia lor ca în cazul altor lucrări lexicografice. Meritele dicționarului sînt notabile, el contribuind la precizarea și unificarea terminologiei științifice și tehnice, oferind etimologii, grafii și sensuri corecte, evidențiind procesul de romanizare a vocabularului științific al limbii române contemporane. Dicționarul își va recupera absența din spațiul lexicografic actual printr-o utilizare permanentă, confirmată atît de consultarea de către cititori cit și de lucrare de referință pentru viitoare dicționare și lucrări de specialitate.

ADRIAN MITIȘ ■

Negoț și societate

Apariția unui nume nou în cîmpul literelor românești declanșează îndată în revistele literare lungi discuții despre „generații” și „promoții”. În istoriografie, manifestările de început ale tinerilor cercetători nu au același răsunet, și de aceea am considerat că reprezentanții juri ai școlii române de istorie, cînd rezultatele lor sînt remarcabile și anunță contribuții de valoare, trebuie semnalati și marelui public.

Este cazul foarte tînărului profesor de învățămînt liceal, Bogdan Murgescu, autorul unui întins studiu, *Impactul conjuncturii europene asupra comerțului românesc în a doua jumătate a secolului al XVII-lea*, apărut în două numere (1988/5,6) ale „Revistei de Istorie”.

La curent cu literatura cea mai nouă dedicată problemelor abordate, Bogdan Murgescu face dovada unei maturități de judecată ce se cuvine relevată și elogiată. După o discuție generală asupra factorilor care determină rentabilitatea negoțului, autorul urmărește fluctuațiile conjuncturii comerciale — în special a comerțului cu vite — în Europa centrală pentru a le fixa impactul asupra comerțului cu vite din Moldova. După cum se știe vitele mari aveau pe atunci cea mai mare pondere în exportul țării române, ceea ce explică și interesul autorului asupra acestui capitol al negoțului românesc. La capătul unei analize de mare rigoare — în care grija pentru nuanțe este mereu vizibilă — autorul constată o „desprindere parțială a țărilor române din circuitele comerciale centrale europene aflate în declin și integrarea lor sporită în circuitele sud-est europene (otomane)”, fenomen cu însemnate

consecințe în toate sferile vieții societății românești. Așa cum conchide atît de perspicace Bogdan Murgescu: „Ecran și releu de legătură totodată, Levantul va modela timp de peste un secol relațiile țărilor române cu civilizația occidentală”.

Perspective noi deschide studiul lui Bogdan Murgescu și pentru geneza politicii de reformă din secolul al XVIII-lea. Scăderea veniturilor din negoț a generat înăsprirea fiscalității și o adevărată „obsesie fiscală”, care, explică, credem noi, debutul acestei politici în sfera fiscalității.

Studiul lui Bogdan Murgescu nu are pretenția concluziilor definitive; el însuși atrage atenția că „Afirmația noastră cu privire la creșterea ponderii relațiilor comerciale cu Imperiul otoman în dauna celor cu țările din Europa centrală se cere verificată statistic”. Există în paginile tînărului istoric un șir de observații și sugestii ce ni se par fecunde, fie și numai prin punerea problemelor, ceea ce ne face să așteptăm cu încredere și interes viitoarele lucrări ale lui Bogdan Murgescu, într-un domeniu — acela al istoriei economice — care așteaptă o reînnoire a investigației prin problematică și tehnici de cercetare.

FLORIN CONSTANTINIU ■

SEMNAL

● După 15 volume de versuri — dintre care două volume pentru liliptani —, iată că al șaisprezecelea volum al lui Ion Horea intitulat semnificativ **Drumuri și Fintini** (Ed. „Eminescu”, 1988), cuprinde două secțiuni de publicistică elevată care, se află la confluența publicisticii cu proza. Prima secțiune, pe orizontală — **Drumuri** — subsumează la modul simbo-

ne propune în recenta carte, **Elegii nocturne** (Ed. „Dacia”, 1988), o poezie angajată, o poezie patriotică de calitate: „Ne-am cules din oglinda patriei / chipurile noastre lichide unduitoare / se legănau spre izvoare(...) și tineretea noastră urca / spre piatra albă a nopților / acolo unde iubirea sprijină / cu privirea grădina în floare”.

Alteori, imagini străvechi ale visului, magiei și mitului, se circumscriu în proteice imagini de origine poetică, mitică, arhaică.

Spațiul istoric devine la fel de profitabil ca și acela concret, contemporan. Imaginea unui sat din sudul țării, peste care picură lacrima dimineții ne duce cu gândul și la alte

nesfârșită blindețe deschizi / petalele trandafirului / și nu îngădui / încă un anotimp / po- vera unui miracol”.

Poetul se cîntă pe sine dar se și autoflagează în vers tăios. Este cînd un „Palestrina delirînd în mlaștinile descrise de pontifii cernelii”, cînd un „Rasputin al melancoliei”, cînd un „Mefistofel al surisului”, cînd un Orfeu lapidat pe „tăcutele fluvii ale poemului”, cînd, pur și simplu, „Tovarăș hurezului în catacombele imaginației”. Reușite ni se par a fi și poemele de dragoste: „femei ale căror pulpe fulgerau în vîltoarea dansului / încet se așază ca scrisul pe pagina / pe care scriu acum cu mina tremurîndă”.

Debutul poetic al lui Ion Cristofor este mai mult decît convingător.

● După apariția volumelor de versuri **Laocoon împăcat** (1969) **Stăpinul timpului** (1978) și **Întoarcerea arlechinului** (1980), iată că la un apreciabil

Cap limpede

● Un atractiv almanah, **Vacanța cutezătorilor**, a apărut recent într-o ținută grafică extrem de vie și tentantă pentru toate vîrstele, care face din inițiativa revistei „Cutezătorii” o adevărată surpriză acum, la începutul unui nou an școlar. Ceea ce dă tot farmecul și ineditul almanahului e însă faptul că el este realizat aproape în întregime în registru benzil desenat. Iată cîteva

dintre ele, care rulează temele cele mai pasionante ale copilăriei, de la subiecte inspirate din marea noastră istorie națională la robotică, basm sau aventură geografică: „Paloșul neînfrînt”, „Piloți de vînătoare”, „Întîlnire în spațiu” sau „Lacul elefanților”, desenate evident de cei mai renumiți plasticieni ai genului. În completare, substanțiale eșantioane din **Pif**,

Mișă și Topolino, nelipsind, desigur, jocurile cele mai diverse și umorale.

Captivant, viu colorat, bine gîndit din punct de vedere plastic, **Almanahul cutezătorilor** este nu numai o „jucărie” destinată bucuriei recreative și disponibilităților ludice ale copilăriei ci, în egală măsură, o pistă eficientă a educației estetice și patriotice, dar mai ales a nelimitatei imaginații creatoare (I.Z.)

lic chiar drumurile poetului prin țară, prin sate, prin lumea materială și aceea profund spirituală. A doua secțiune, pe verticală — **Fintini** — circumscrie un fel de interioare ale conștiinței, străbătute de sentimentele alese ale poetului față de patrie, vatră, izvor, datini, obiceiuri, obirșii.

● Cu **Sfîrșit de vînătoare** (Ed. „Cartea Românească”, 1988), Cornel Brahaș își delimitează mai bine domeniul poetic. Este atent la modernitatea tehnico-civilizatoare, păstrîndu-și duritatea dar și versatilitatea inimii: „ți-ai văpsit un-

ghiile — zece zei șăgalnici / se zbenguiesc / în jurul soldurilor”; chiar dacă: „textul din inimă nu e inimă / inima din text nu-i text”. Contemporanilor noștri, care nu mai au nimic comun cu șuvița de pâr a iubite, păstrată printre suvenirurile de preț, poetul le atrage atenția că numai dragostea e nepieritoare.

● Aurel M. Buricea, poet din spațiul spiritual brăilean,

elegii din volum, din care transpare „subcutanat” aspra energie a imensității Bărăganului: „doar satul sub magnetul lunii / își trage noaptea peste singurătate / ca pe o cergă albastră ciuruită de stele / și prin văzduh amintirile mele plîngînd / tremură universul în lacrima dimineții”.

● Prin **Cîna pe mare** (Ed. „Dacia”, 1988), tînărul poet clujean Ion Cristofor ne demonstrează că și-a însușit temeinic lecția de modernitate a poeziei. Demersul său nu este îndreptat însă către experiment

cît, mai ales, către ceea ce, valoric, s-a statuat din experiment. Poezia care urmează, de pildă, ne trimite cu gîndul la Toamna lui Rilke: „tu ce cu

interval de timp, Gheorghe Lupășcu publică o nouă carte de versuri la Ed. „Eminescu”: **Ziua delfinului**.

Spirit ponderat, elegiac pînă la substanță, poetul este cît se poate de atent la acel „dublu raport” față de modernitate și față de tradiția literară: „La astă lucrare vă chem, / Voi tot așa să așezați / Pietrele / La temelie dezlegămîntului, / Din stilpi luminoși / Să înmugurească pridvoarele cerului”.

Tocmai această frumoasă „dualitate” între tradiție și modernitate transpare din majoritatea poemelor din carte. Poetul dă un sens prerin simbolurilor, alteori le lasă într-un spațiu ceva mai greu de descifrat ca proveniență și ca semnificație. Șarpele, delfinul, sfînxul, Insula Caleea — sint doar cîteva dintre motivele poetice vehiculate, dublate de: aruncătorul de disc, inotătorul, menestrelul. Alte poeme valorifică datini și obiceiuri străvechi, îmbrăcate într-o haină de prospețime și autenticitate.

Prin cea de-a patra carte de poeme Gheorghe Lupășcu își fixează cu consecvență domeniul poetic distinct.

DORIN SĂLAJAN

Cultură și civilizație

(Urmare din pag. 9)

trecut, deoarece socialismul a transformat cultura și produsele sale civilizatoare într-o cauză pusă în slujba maselor populare.

Răspîndite pe întreg cuprînsul țării, editurile, redacțiile ziarelor și revistelor, instituțiile de spectacole și concerte, așezăminte culturale de masă, întreprinderile pentru difuzarea filmului, cărții sau discului, muzeele și casele memoriale, bibliotecile publice sau specializate reprezintă lăcașuri, deschise milioanei de beneficiari, care participă cu toate mijloacele și metodele lor specifice la actul educațional. În contact cu aceste instituții, societatea noastră realizează o parte din educația permanentă a membrilor săi, contactul ferit și nemijlocit cu produsele culturii și artei. Avem o bază materială bună și poate fi și mai bună, dar în pofida acesteia, așa cum deseori sublinia secretarul general al partidului, cauze obiective sau subiective au dus și duc la înregistrarea unei oarecare rămîneri în urmă în folosirea sa pentru educația permanentă a oamenilor. Cine cunoaște din interior viața, știe că în acest domeniu avem foarte multe lucruri de pus în evidență, dar și repori de făcut. Avem o mare răspundere asupra felului în care folosim baza materială a culturii, cum îi sporim eficiența în actul de educare a maselor. Activiștii din acest domeniu au datorită de a cunoaște realitățile locale în care își desfășoară munca pentru a contribui la determinarea acelor convergenți și comportamente compatibile cu trăsăturile distinctive ale societății noastre. În unele locuri, demersul cul-

tural nu a fost suficient de receptiv la fenomenele sociale noi care apar și sint străine ordinii socialiste. Sintem tributari încă felului de a concepe și mai ales de a trata o serie de fenomene așa cum sint: abaterile și încălcările de la ordine și disciplină în muncă, de la normele eticii și echității socialiste, tendința unora de a nu se angaja cu toată energia și capacitatea de care dispun în îndeplinirea atribuțiilor ce le revin, în soluționarea problemelor concrete de realizare a sarcinilor de plan, pentru pregătirea lor politică și profesională la nivelul cerințelor actuale. Mai avem o serie de oameni tributari concepțiilor înapoiate despre muncă și viață, care nu înțeleg răspunderile ce le revin în buna gospodărire a părții din avuția națională încredințată lor spre administrare, în ridicarea eficienței și calității întregii activități. Avem multe probleme noi în domeniul educației maselor care se cer adînc studiate cu mijloace moderne, mai bine înțeles mecanismul lor de manifestare și de lămurire în vederea optimizării actului cultural, al instituțiilor noastre.

Iată de ce, citind și recitînd **Tezele din aprilie** trebuie să acționăm și mai puternic pentru educarea oamenilor muncii în spirit nou, cu adevărat revoluționar, la nivelul comandamentelor epocii noastre. Căci, dacă vrem să construim material și spiritual o lume nouă, trebuie să ridicăm nivelul cultural la cerințele societății în care conștiința se cere eliberată de toate tarele cu care unii încearcă s-o mai încorseteze. Pe acest drum greu, dar nobil, nu există loc pentru nici un compromis.

Cartea de știință • Cartea de filosofie • Cartea de istorie • Cartea de reportaj

Istoria filosofiei românești

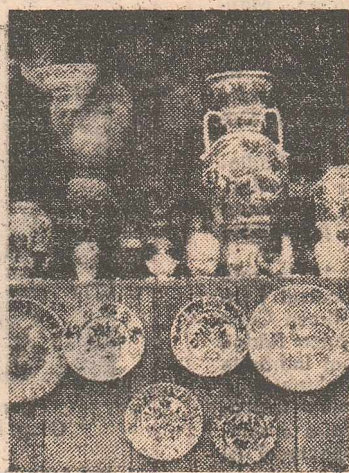
Istoria filosofiei românești și-a creat de-a lungul vremii titani ei. Nicolae Bagdasar (1896—1971) s-a impus în conștiința critică a timpului său prin lucrări de mare ținută intelectuală, în care a pus și a soluționat, într-un mod nou și original, cu deosebire, probleme de epistemologie, logică, metafizică, filosofia istoriei, filosofia culturii, filosofia valorii. În 1940, el a publicat **Istoria filosofiei românești**, care a intrat în 1941 în **Istoria filosofiei moderne**, volumul V, întregită prin alte două secțiuni: **Sociologia** (semnată de Traian Herseni) și **Pedagogia** (semnată de S.S. Bărsănescu). Cu 18 ani înainte, în 1922, Marin Ștefănescu tipărise **Filosofia românească**, cea dintîi lucrare de istoria filosofiei românești, în care reconstituise conceptul de filosofie românească prin istoria lui. Cartea lui Marin Ștefănescu, mai amplă decît a lui N. Bagdasar, tratează, din virul unui „spiritualism armonic”, semnificații filosofice ale folclorului românesc și ale operei lui Neagoe Basarab, ale tipăriturilor lui Coresi și ale operelor cronicarilor, ale unor opere ale

lui Ion Eliade Rădulescu, Nicolae Bălcescu, Mihail Kogălniceanu și Mihai Eminescu, pe care Nicolae Bagdasar le oculeste.

Spre deosebire de Marin Ștefănescu, Nicolae Bagdasar concepe istoria filosofiei românești selectiv, ca evoluție a operelor unor personalități exemplare. În prima parte a lucrării — **Filosofia pură** — (Logică, Epistemologie, Metafizică) — el supune dezbaterii viața și opera lui Dimitrie Cantemir (cît se cunoaște în 1940), idei ale unor gînditori din secolul al XIX-lea, ideile de bază din filosofie lui Titu Maiorescu, Vasile Conta, Constantin Rădulescu-Motru, P.P. Negulescu, Ion Petrovici, Ștefan Zeletin, Lucian Blaga, Eugeniu Speranția, Mircea Florian, D.D. Roșca, Dan Bădărău, Vasile Băncilă, Nae Ionescu și C. Antoniadă.

O caracteristică a interpretării lui N. Bagdasar o reprezintă căutarea adevărului și marea obiectivitate. Sint concludente, în privința aceasta, considerațiile sale asupra filosofiei lui Lucian Blaga, Ștefan Zeletin și Mircea Florian. Se știe că Nicolae Bagdasar era, în 1940, „loco-tenentul” lui Constantin Rădulescu-Motru și că titanul personalismului energetic nu acordase, în numele „scientismului” său, nici un calificativ pozitiv „raționalismului estetic” din

filosofia lui Lucian Blaga, votase de trei ori împotriva intrării lui Lucian Blaga în Academia Română și, deși în legături amicale cu Ștefan Zeletin, nu nutrea simpatii față de opera sa. N. Bagdasar expune tezele principale din primele trei cărți din **Trilogia cunoașterii** și caracterizează filosofia lui Lucian Blaga ca transracionalistă, care deschide orizonturi noi și interesante în metafizica românească. **Evanghelia naturii**, tipărită de Ștefan Zeletin (mort în 1931)

În 1915, este prezentată de Nicolae Bagdasar prin toate tezele ei necesare, iar opera lui Mircea Florian, reconstituită din idei cuprinse în articole și studii publicate în reviste ale vremii, este înfățișată în lumina raționalismului larg cu care a operat de-a lungul unei vieți. De mai bine de 70 de ani Nicolae Bagdasar.

Partea următoare a **Istoriei filosofiei românești** pune, după un capitol — **Începuturi și contribuții** — probleme mari de estetică tratate în estetica românească de Mihail Dragomirescu, Tudor Vianu, și Liviu Rusu, iar **Filosofia dreptului** — a treia secțiune — discută opere ale lui Mircea Djuvara și Eugeniu Speranția. Tabloul istoriei filosofiei românești se completează prin alte două părți: **Filosofia istoriei** și **Filosofia culturii**. În prima sint analizate idei ale lui Alexandru Hasdeu, B.P. Hasdeu, A.D. Xenopol, Nicolae Iorga, Vasile Părvan și D. Drăghicescu. Urmează **Filosofia culturii**, în care N. Bagdasar expune și comentează virfuri ale filosofiei culturii din România (Constantin Rădulescu-Motru, Simion Mehedinți, P.P. Negulescu, Ion Petrovici, Lucian Blaga și Tudor Vianu), iar ultimele pagini sint consacrate altor gînditori (Gr. Tăușan, M. Rădulescu, I.D. Cherea, Ștefan Lupășcu).

Scrisă și publicată cu mai bine de 40 de ani în urmă, lucrarea lui N. Bagdasar, deși incompletă și rămasă, prin firea lucrurilor, la pragul de dezvoltare al filosofiei românești al timpului ei istoric, este prima fastuoasă luare de cunoștință (și conștiință) filosofică a poporului român ca popor. E chintesența spirituală a trei sute de ani de filosofie în orizonturile filosofiei românești. Ea își păstrează și valoarea și valabilitatea. Vocea lui Nicolae Bagdasar de a se așeza în interiorul fiecărui sistem de gîndire analizat și de a-i dezvălui esența și tezele lui fundamentale în vederea caracterizării lui obiective își menține și astăzi prestigiul. Retipărirea lucrării **Istoria filosofiei românești** în volumul **Scrieri**, apărut în Editura Eminescu în colecția „Biblioteca de filosofie a culturii românești”, coordonată de Valeriu Răpeanu, e altă dovadă radicală a modului cum românii își prețuiesc trecutul lor spiritual și personalitățile lui exemplare. Gheorghe Vlăduțescu, cunoscut și recunoscut istoric al filosofiei, a dovedit, și de data asta, aptitudini și talente remarcabile în îngrijirea ediției și în redactarea introducerii și a notelor de la acest volum reprezentativ.

ION MIHAIL POPESCU

Primiți ac

la marea sărbăt

FESTIVALUL INT George I

Gongul inaugural al celei de-a XI-a ediții a Festivalului internațional „George Enescu” va răsună în sala Ateneului Român. Orchestra simfonică și corul Filarmonicii „George Enescu”, având la pupitrul pe artistul emerit Mihai Brediceanu și ca solist pe pianistul francez Georges Pludermacher, vor interpreta lucrări de M. Jora – cantata *Mărire ție, patria mea*, G. Enescu – *Simfonia I în mi bemol major op. 13*, Fr. Liszt – *Concertul pentru pian nr. 1* și P. Dukas – *Ucenicul vrăjitor*. Dar, mai înainte, la ora 18, în aceeași zi, la Opera română, un concert vocal extraordinar va reuni, sub bagheta dirijorului Cornel Trăilescu pe Mihaela Agachi, Lucia Cicoară-Drăgan, Mioara Cortez-David, Elena Gaja, Eugenia Moldoveanu, Sanda Sandru, Silvia Voinea, Florin Diaconescu, Pompei Hărășteanu, Ștefăniță Lascu, Ladislau Fogel, Vasile Martinou, Gabriel Năstase, Nicolae Urdăreanu, Ionel Voinea, Dan Zancu.

După cum se vede, numeroase personalități ale Operei românești contemporane au ținut să participe la această sărbătoare a culturii noastre, dorind să omagieze pe cel mai mare muzician născut pe pământul românesc și pe care, mulți dintre cei care l-au cunoscut, l-au socotit ca fiind desăvârșit nu numai în arta sa dar și ca om. Dealtfel, iată cum îl aprecia Pablo Casals: „Dintre toți muzicienii pe care i-am cunoscut, îl consider pe Enescu cel mai complet, deoarece avea cele mai largi vederi, iar în creațiile sale artistice atingea culmea perfecțiunii. Și apoi, trebuie să vorbesc despre demnitatea, modestia, puterea morală pe care totdeauna le-am admirat la el. Într-o epocă în care reclama are întâietate, scumpul și marele meu prieten rămîne o pildă a artistului conștiincios, care-și făurește neclintit opera, opera sa proprie, lăsînd la o parte zgomotoasele și trecătoare frivolități pline de pretențiuni ale așazișilor „inovatori”. Acest fericit echilibru între marea valoare a muzicianului și senina cumpătare a omului face din George Enescu una dintre figurile cele mai minunate și atrăgătoare ale timpului nostru”.

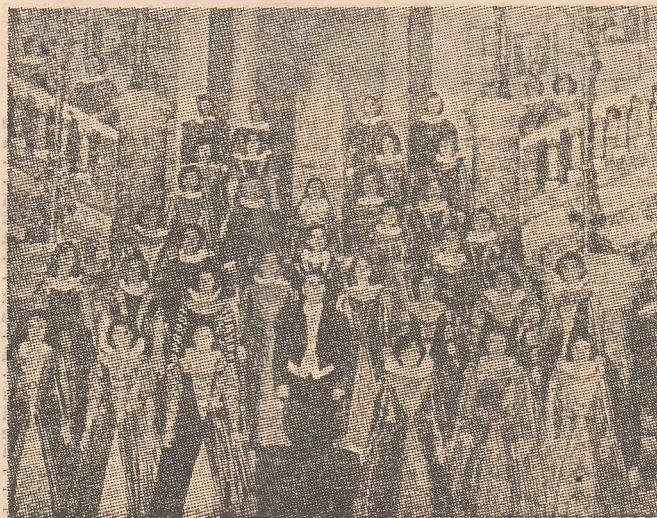
Ziua 1 VINERI
16 septembrie

Dirijorul
Mihai Brediceanu

De la ora 17, la Ateneul Român, Ferdinand Klinda din R.S. Cehoslovacă va interpreta la orgă, cu o măiestrie care l-a impus peste fruntariile țării sale, lucrări de Bach, J.L. Bella, C. Franck, O. Messiaen.

La ora 20, în același loc, corul *Madrigal*, sub conducerea iscusită a artistului emerit Marin Constantin, va aduce cu siguranță multă bucurie tuturor celor care îndrăgesc această formație cu o reputație internațională. În programul ei vor figura compoziții datorate lui Palestrina, Gesualdo, Monteverdi, Kiriac, Musicescu, Paladi, Nichifor, altor compozitori români și străini.

Corul „Madrigal”

Iubitorii pianului vor putea face cunoștință, în Studioul de concerte al Radioteleviziunii, cu olandezul Marius van Passen, care, de la ora 20 va susține un recital. În Sala Mică a Palatului Republicii Socialiste România, de la ora 19, un concert instrumental care va avea ca protagoniști pe Alexandra Guțu, violoncel, pe Dragoș Mihăilescu, pian și Trioul „Pro Arte”.

În aceeași zi, un alt concert instrumental va avea loc de la ora 17 în sala „George Enescu” a conservatorului „Ciprian Porumbescu”. Își vor da concursul Constantin Sandu – pian, Cristian Vlad – clarinet, Carol Huroș – violoncel, Mircea Călin – vioară. La pian vor mai fi prezenți Andrei Deleanu, Cătălina Huroș, Viorica Rădoi.

În bogatul program al zilei de sîmbătă figurează și una din cele mai îndrăgite opere românești – *Lysistrata* de Gherase Dendrino. Regizorul George Zaharescu a optat pentru distribuția următoare: Rodica Mincev, Dorin Teodorescu, Daniela Diaconescu, Simina Ivan, George Niculescu. Dirijor – Mircea Luculescu. Coregrafia e semnată de Mihaela Atănasiu. După cum se vede, la realizarea acestui spectacol își conjugă eforturile nume de rezonanță ale operei românești de azi.

Ziua 2 SIMBĂTA
17 septembrie

Despre opera *Hamlet* de Pascal Bentoiu am scris în repetate rînduri în revista noastră, socotînd-o o creație de vîrf a muzicii românești, o contribuție muzicală de prestigiu pe plan european. În semn de cinstire a ei ar trebui ca sîmbătă, la ora 18, să fim în număr cit mai mare în sala Operei române pentru a aplauda pe Florin Diaconescu, Adrian Ștefănescu, Nicolae Andreescu, Silvia Voinea, Veronica Girbu, Lucian Marinescu, Elvira Cîrje, Ion Stoian, Nicolae Constantinescu care ne vor prezenta tragedia vestitului prinț din Danemarca.

De dimineață, la ora 11, în sala Ateneului Român, Alirio Diaz din Venezuela va susține un recital de chitară. În programul lui vor figura lucrări de Scarlatti, Bach, Ponce, Albeniz, Barrios, Lauro.

La aceeași oră, dar la Opera română, o lucrare care nu mai are nevoie de nici o prezentare: *O noapte furtunoasă* de Paul Constantinescu. În distribuția aleasă de J. Rințescu, maestru emerit al artei, vor fi prezenți N. Urdăreanu, A. Ștefănescu, G. Năstase, F. Diaconescu, L. Becar, E. Simionescu, A. Alexandru.

În continuare, bine-cunoscutul balet *La piață* de Mihail Jora va avea ca interpreți pe Maria Cumbari, Daniela Constantinoiu, Gh. Angheluș. Tilde Urseanu semnează regia și coregrafia iar dirijor și al operei și al baletului va fi Carol Litvin.

De la ora 18, tot la Opera română, vom avea ca oaspeți reprezentanți ai Teatrului Academic de Stat de Operă și Balet din Chișinău, care vor oferi o seară de balet. Soliști vor fi artiștii emeriți V. Scepacheva, V. Ghelbet, O. Gurevskaia, R. Romanuk precum și O. Ionel, A. Aleksandrov, I. Poleakova, E. Tațikova, G. Mișakin, G. Pijikova. Maestru de balet, un prețuit artist al poporului din R.S.S. Moldovenească: Mihail Kaftanat.

Mai tîrziu, de la ora 20, la Studioul de concerte al Radioteleviziunii, artist emerit Iosif Conta, avînd ca solist pe Mincio Mincev, va dirija Orchestra simfonică a corului Radioteleviziunii române. Programul va cuprinde lucrări de D. Popovici, Enescu, Mendelssohn-Bartholdy, Ravel.

Tot duminică, în sala „George Enescu” a Conservatorului „Ciprian Porumbescu” două formații – Trio „Contraste” din Timișoara și ansamblul „Traiect” – conducerea muzicală Sorin Lerescu, vor interpreta lucrări de T. Olah, Gh. Costin, R. Georgescu, A. Rațiu, A. Vieru, N. Brînduș, C. Cezar, S. Lerescu, C. Tăutu, M. Ciobanu. Programul poate constitui pentru mulți un bun prilej de trecere în revistă a cântărilor din muzica românească de azi.

În Sala mică (Teatrul de Operetă) a Teatrului Național „I.L. Caragiale”, Opera de Stat Timișoara ne invită să facem cunoștință cu o operă a cărei premieră a avut loc nu demult: *Călătorie în zori (în labirint)* de Liana Alexandra. Lucrarea, plină de cantabilitate, constituie o surpriză pentru melomani, fiind prima operă polițistă de la noi – și poate și din alte părți. În distribuție – Agnes Contrás, Mariana Chiriac, Marius Iuliu Mare, Csaba Airizer, Dan Păcaci. Dirijor – Mihai Vilcu; regia e semnată de Marina Tiron-Emandi.

Ziua 3 DUMINICA
18 septembrie

Scenă din baletul *La Piață*

Pentru luni, ora 20, vă propunem o nouă întâlnire cu orchestra simfonică a Filarmonicii „George Enescu” care, la Ateneul Român avînd la pupitrul dirijorului pe Françoise Legrand și ca solist pe artistul emerit Valentin Gheorghiu, va interpreta lucrări de Verdi – *uvertura la opera For* destinului, Grieg – *Concertul pentru pian și orchestră*, Mahler – *Simfonia I*.

La ora 18 – *Don Pasquale* de Donizetti – la Opera română, cu Pompei Hărășteanu, Gerda Radler-Anca, Florin Georgescu, Lucian Marinescu, care se vor afla și conducerea muzicală a lui Constantin Petrovici și vor evolua în regia maestrului emerit al artei Jean Rințescu.

Orchestra de cameră a Filarmonicii din Tirgu-Mureș, avînd la conducere pe Alexandru Laszlo, concertmaistru și ca solist pe Aleksandr Rudin, va interpreta, de la ora 17, în Studioul de concerte al Radioteleviziunii lucrări de Enescu, Csiky, Haydn, Händel. La aceeași oră – dar în sala „George Enescu” a Conservatorului „Ciprian Porumbescu” formația „Ars Nova” și conducerea muzicală a lui Cornel Tăranu va susține un program în care figurează lucrări de Marbe, C. Ioachimescu, C. Tăranu. În continuare, Atelierul de muzică contemporană „Archaeus” condus de Liviu Dănceanu ne va oferi lucrări de O. Nemescu, M. Nil, S. Krause, Gh. Căciulă, V. Macarie, Bakfark, L. Dănceanu.

În ultimii ani, Teatrul „Fantasio” din Constanța și-a câștigat o binemeritată faimă datorită trupei sale de balet clasic și contemporan. De la ora 18, în regia și coregrafia artistului emerit Oleg Danovski, soliștii Alice Popescu, Marcel Tabrea, Simona Matei și Mugur Valsami vor susține un program care își va da concursul și Valentina Scepacheva și Vladimir Ghelbet din U.R.S.S. După aceea, Carmen Baldwin, Oleg Danovski-jr., Alice Popescu, Marcel Tabrea, George Ripă, vor propune o altă variantă a baletului *La piață* de Mihail Jora.

Coregraful
Oleg Danovski

Ziua 4 LUNI
19 septembrie

te pagini ca o invitație

re a muzicii românești

ERNATİONAL

nescu

EDIȚIA A XI-A

La Ateneul Român, la ora 20 vom putea audia orchestra de cameră a Filarmonicii „George Enescu” avându-l la pupitrul dirijoral pe Nicolae Iliescu iar ca solist pe chitaristul venezuelean Alirio Diaz. În program — lucrări de M. Basarab, M. Giuliani, A. Salieri, O. Respighi.

Aida de G. Verdi de la ora 18 ii va reuni pe scena Operei române pe Sanda Șandru, Rositza Troeva Mirceva (R. P. Bulgaria), Mihail Muntean (U.R.S.S.), Nicolae Urziceanu, Dan Zancu, Pompei Hărășteanu, care vor evolua în regia lui Jean Rinzescu și sub conducerea muzicală a lui Alexandru Samoilă (U.R.S.S.).

Un recital de vioară care va stârni cu siguranță mult interes va fi cel susținut de Maksim Fedotov (U.R.S.S.) la Studioul de concerte al Radioteleviziunii. El va fi acompaniat la pian de compatriotul său Aleksandr Ardakov. În program — lucrări aparținând lui Tartini, Händel, Beethoven, Ravel, de Falla, Chausson, Saint-Saëns.

Sala Mică a palatului Republicii Socialiste România va găzdui concertul **Cvintetului de alături** Praga din R.S. Cehoslovacă cu începere de la ora 19.

În Sala mare a Teatrului Național „I.L. Caragiale” — o nouă întâlnire cu trupa de balet clasic și contemporan a Teatrului „Fantasio” care de data aceasta ne va prezenta **Cenușăreasa** de S. Prokofiev într-o distribuție din care nu vor lipsi Elisabeta Manolache-Lux, Dumitru Manolache-Lux, Alice Popescu, M. Tabrea, C. Baldivin, S. Cocirlea, V. Pavel, M. Andrei. Regia și coregrafia — artistul emerit Oleg Danovski.

Ziua 5 MARȚI
20 septembrie

Sopra
Sanda Șandru

Recitalul de orgă al lui Andreas Meissner va putea fi urmărit cu începere de la ora 17 la Ateneul Român. În program — Bach, Haydn, Mendelssohn-Bartholdy, Peeters, Bollmann.

O altă operă de Verdi prezentă în festival: **Nabucco** cu Vasile Martinou, Ionel Voineag, Dan Zancu, Lucia Țibuleac, Veronica Girbu, Ion Grigorescu. Regizorul spectacolului — Hero Lupescu, iar dirijor — Cornel Trăilescu.

Orchestra simfonică a Radioteleviziunii române îl va avea ca oaspete pe dirijorul Vjekoslav Sutej (R.S.F. Iugoslavia) iar ca solist pe violonistul Ion Voicu, artist al poporului, într-un concert care va avea loc la Studioul de concerte al Radioteleviziunii. Programul va cuprinde Rapsodia I de G. Enescu, Concertul pentru vioară de P.I. Ceaikovski, Simfonia a IV-a de J. Brahms.

La seara de lieduri găzduită de Sala mică a Palatului Republicii Socialiste România își vor da concursul

Corul din Nabucco

Ziua 6 MIERCURI
21 septembrie

Violonistul Ion Voicu
Georgeta Stoleriu, soprana Adriana Mesteș, tenorul Ionel Voineag, basul Gheorghe Roșu și basul Pedro Liendo din Venezuela.

La ora 18 — **Văduva veselă** de F. Lehar, în Sala mică a Teatrului Național „I.L. Caragiale” (Teatrul de Operetă). Regizorul George Zaharescu a alcătuit pentru acest spectacol următoarea distribuție: Eugenia Ilinca, Daniel Eufrosin, Daniela Diaconescu, Constantin Drăgan. Dirijor — Marian Didu.

Orchestra simfonică și corul Filarmonicii „George Enescu”, sub conducerea dirijorului Cristian Măndea, vor avea ca soliști pe flautistul Gavril Costea și pe violonistul Maksim Fedotov, ambii din U.R.S.S. Cu începere de la ora 20, concertul — care se va susține la Ateneul Român — va cuprinde lucrări de S. Eremia, S. Toduță, N. Paganini, P.I. Ceaikovski.

Cvartetul „Gabrieli” din Marea Britanie va fi prezent la ora 20 în Studioul de concerte al Radioteleviziunii și va interpreta lucrări de Haydn, Britten, Dvorak.

O formație despre care se vorbește tot mai mult, Trio „Syrinx” din Bacău va fi prezentă în Sala Mică a Palatului Republicii Socialiste România, și ne va propune spre audiere, cu începere de la ora 19 lucrări de Telemann, Haydn, Cr. Misievici, V. Munteanu. În continuare, cvartetul „Serioso” va interpreta din creația lui W. Berger, Enescu, Mozart.

În Sala „George Enescu” a Conservatorului „Ciprian Porumbescu”, formația „Hyperion” condusă de Iancu Dumitrescu și formația „Contemporan” condusă de Marcel Spinei vor prezenta lucrări de compozitori români și străini.

Barbierul din Sevilla într-o viziune regizorală care a cucerit pe mulți (autorul ei: Cristian Mihăilescu) va putea fi cunoscut și de publicul bucureștean. În Sala mică a Teatrului Național „I.L. Caragiale”, Teatrul muzical din Brașov, cu o distribuție din care vor face parte Felicia Filip, Sorin Mugur Curelaru, Ion Gonțea, Florin Serac, Margareta Gingă și sub bagheta dirijorului Ovidiu Dan Chirilă ne va confirma opiniile favorabile despre acest spectacol.

Ziua 7 JOI
22 septembrie

Ziua 8 VINERI
23 septembrie

La Ateneul Român, orchestra de cameră „Quodlibet musicum” dirijată de Aurelian-Octav Popa și avind ca soliști pe Dan Atanasiu, A.O. Popa, Ion Ivan-Roncea și Iancu Văduva va susține un concert cu începere de la ora 17.

Trei ore mai târziu, în aceeași sală, va avea loc concertul corului Filarmonicii „George Enescu” dirijat de Valentin Gruescu. La pian se vor afla Radu Paladi, Iosif Ion Prunner. În continuare va evolua corul Filarmonicii din Cluj-Napoca dirijat de Cornel Groza.

La Opera română, de la ora 18 — **Lacul lebedelor** de P. I. Ceaikovski. În distribuție — Ana Maria Vretos, Laurențiu Guinea, Florin Brindusă, George Postelnicu. Dirijor va fi Lucian Anca, Regia și coregrafia aparțin artistului emerit Oleg Danovski.

Angela Burlacu, Anca Dămăcednu (Brașov), Irina Săndulescu-Bălan (Constanța), Melinda Marton (Cluj-Napoca), Emilia Oprea, Ruxandra Dorose, Liliana Nichiteanu, Alexandru Moisiuc, Alexandru Agache, Ion Pojar, acompaniați de Orchestra simfonică din Ploiești dirijată de Petre Sbârcea vor susține un concert vocal care va avea loc cu începere de la ora 20 la Studioul de concerte al Radioteleviziunii.

Recitalul instrumental din sala „George Enescu” a Conservatorului „Ciprian Porumbescu” îl va avea ca protagoniști pe tinerii laureați Mihaela Ursuleasa — pian, Horia Mihail — pian, Adriana Nedriță — vioară, Valeriu Popovici — violoncel, Dan Claudiu Vorniceanu — vioară, Viorela Ciucur — pian, Corina Belcea — vioară, Liviu Prunaru — vioară.

Ziua 9 SIMBATA
24 septembrie

Mai întâi, la ora 17, orchestra de cameră „Tescana” a Filarmonicii din Bacău, sub bagheta lui Ovidiu Bălan va interpreta în sala Ateneului Român lucrări de Th. Grigoriu și W.A. Mozart; în continuare, Orchestra de cameră „Ars Mundi” a Filarmonicii „Oltenia” din Craiova (dirijor Modest Cichirdan), va interpreta **Concertul pentru orchestră de coarde** de I. Dumitrescu și **Concertul în re major** de Haydn (solist — Ludovik Kanta).

În **Traviata** de Verdi vor evolua Eugenia Moldoveanu, Ionel Voineag, Emil Iurașcu, Ruxandra Vlad, Adriana Alexandru. Dirijor va fi Cornel Trăilescu, iar regia aparține lui George Teodorescu. Spectacolul va avea loc la Opera română de la ora 18.

Orchestra simfonică a Filarmonicii din Cluj-Napoca va fi prezentă în Studioul de concerte al Radioteleviziunii de la ora 20 și îl va avea ca solist pe artistul emerit Ștefan Ruha. Dirijorul concertului va fi un oaspete din Turcia, Cem Mansur. În program — lucrări de Enescu, Chausson, Saint-Saëns, Schumann.

Cvartetul de coarde „Forum” va susține un program în Sala Mică a Palatului Republicii Socialiste România cu lucrări de Zeno Vancea, Liviu Glodeanu, Beethoven, iar cvintetul de suflători „Concordia” va prezenta în continuare creații de Ștefan Niculescu, T. Proccacini, Haydn.

La ora 18, la sala mică a Teatrului Național „I. L. Caragiale” — **Vinzătorul de păsări** de K. Zeller. În distribuție, nume cunoscute ale operei românești, de azi: Dorin Teodorescu, Eugenia Ilinca, Nicolae Simulescu, Daniela Diaconescu, George Niculescu, Paul Ștefănescu. Dirijează Valentin Gruescu. Regia îi aparține lui George Zaharescu.

Ziua 10 DUMINICA
25 septembrie

Dimineață, la ora 11, **Albă ca Zăpada și cei șapte pitici** de C. Trăilescu, la Opera română. În regia și coregrafia Doinei Andronache vor evolua Roxana Colceag, Tiberiu Almosnino, Madeleine Vasilescu. Dirijor va fi Lucian Anca.

Tot dimineață, în Studioul de concerte al Radioteleviziunii, Corul „Preludiu” al Ansamblului Artistic al U.T.C. dirijat de Voicu Enăchescu și avind ca solist pe Lucian Marinescu va susține un program care va cuprinde lucrări de compozitori români și străini.

Simina Ivan, Dorin Mora, Nicolae Măgureanu, Gabriel Săvulescu, Alexandra Savu, Daniel Eufrosin vor da viață personajelor din **Povestea soldatului de plumb** de D. Capoianu în viziunea regizorală a Constanței Cimpeanu. Spectacolul va avea loc la Sala mică a Teatrului Național „I. L. Caragiale” — ora 11 — și dirijor va fi Mircea Luculescu.

În Sala Mică a Palatului Republicii Socialiste România, la ora 11, reputata noastră pianistă Ilinca Dumitrescu va susține un recital care va cuprinde lucrări de Scarlatti, Mozart, Chopin, Enescu, iar violonistul Daniel Podlovski, acompaniat la pian de Liana Podlovski va susține la rândul lui un recital în care va include creații ale lui Pergolesi, Stravinski, Enescu, Ciprian Porumbescu.

În aceeași zi, în agenda Festivalului mai figurează și Orchestra de cameră „Musica Rediviva” condusă de Ludovic Baci care va susține un program în Studioul de concerte al Radioteleviziunii, cu începere de la ora 17.

La ora 18, la Opera română, **Tosca** de Puccini, avind în distribuție pe Maria Slătaru-Nistor, pe Zurab Sotkilava, artist al poporului din U.R.S.S. precum și pe Nicolae Urziceanu, Adrian Ștefănescu, Ștefan Teodorescu, Ion Grigorescu, Paul Basacopol, Nicolae Andreescu, Mihaela Agachi. Dirijor — Constantin Petrovici. Regia — Hero Lupescu.

Concertul cameral de la ora 19 care va avea loc în Sala Mică a Palatului Republicii Socialiste România îl va avea ca protagoniști pe Aurora Ienei, Suzana Szorenyi, Corneliu Rădulescu și pe Cvartetul „Clasic”.

În sfârșit, la ora 20, la Ateneul Român, Orchestra simfonică și corul Filarmonicii „George Enescu” sub bagheta lui Horia Andreescu și avind ca solist pe pianistul Michael Roll din Marea Britanie va interpreta lucrări de C. Trăilescu, G. Enescu, Beethoven.

Ziua 11 LUNI
26 septembrie

La Sala mică a Teatrului Național „I.L. Caragiale” opera lui Gherase Dendrino **Lăsați-mă să cînt** — care va fi reprezentată cu începere de la ora 18 — va avea în distribuție pe Dorin Teodorescu, Daniela Diaconescu, Eugen Savopol, Rodica Truică, Virgil Bojescu. Dirijor — Marian Didu; Regia — Toni Buiacici.

La Opera română, cu începere de la ora 18 — **Oedip** de G. Enescu. Această creație de seamă a muzicii românești, o capodoperă cu acces la universalitate va fi prezentată în concert în următoarea distribuție: Nicolae Florei, Ioan Hvorov, Dan Zancu, Florin Diaconescu, Viorel Ban, Pompei Hărășteanu, Anatol Covali, Emil Iurașcu, Veronica Girbu, Constantin Gabor, Gerda Radler-Anca. Dirijor — Cornel Trăilescu.

Orchestra Filarmonicii din Cluj-Napoca

În cadrul concertului de închidere pe care îl vor susține Orchestra simfonică și corul Filarmonicii din Cluj-Napoca. Dirijor — Emil Simon iar solistă — Danielle Laval din Franța. Programul va cuprinde: **Cîntare unui ev aprins** de Cornel Țăranu, uvertura **Leonora nr. 3** de Beethoven, **Concertul pentru pian KV 414** de Mozart și **Simfonia a III-a în do major, op. 21** de George Enescu.

Acest reportaj- invitație, realizat de ION ANDRONE, a avut în vedere informațiile oferite de organizatori pînă la închiderea ediției noastre.

„Misiunea profesorului nu se reduce la actul transmiterii cunoștințelor, ea presupune în același timp o mare răspundere pentru plămădirea personalității noilor generații”.

NICOLAE CEAUȘESCU

Dacă anul 1985 a însemnat un start important în ceea ce privește studiul limbii și literaturii române în liceu, prin instituirea unei noi programe analitice, momentul de față este poate și mai generos, beneficiind de experiența a trei ani de aplicare a ei. În stadiul de proiect, noul instrument de lucru al profesorului de limba și literatură română — disciplină a cărei însemnătate nu mai trebuie subliniată, mai ales că ea a fost susținută cu fiecare prilej și în documentele de partid și de stat, ca una din cheile de boltă ale formării personalității omului zilelor noastre — a făcut obiectul unei ample dezbateri cu cadre didactice din județul Bihor. Rezultat al propunerilor și ideilor profesorilor de specialitate din toate județele țării (este semnată de autori), programa analitică pentru limba și literatură română în cele două trepte de liceu acoperă astfel necesitățile prezentului în acest domeniu de învățământ. Concepția în spiritul unui învățământ modern, axat în mod preponderent pe metodele activ-participative apte să dezvolte capacitatea formativă și autoformativă a elevilor, noua programă deschide practic seria unor înnoiri care vor cuprinde, treptat, toate celelalte discipline (intră, de pildă, în vigoare, din anul școlar 1988-1989, o nouă programă analitică pentru studiul limbilor străine).

Am socotit că, după trei ani, așadar în pragul încheierii unui ciclu complet de aplicare, dialogul ar trebui reluat tot în județul Bihor, pe de o parte pentru avantajul de a întâlni, prin comparație, rezultatele unui fenomen urmărit îndeaproape aici, pe de altă parte pentru că valoarea deosebită a cadrelor didactice din această zonă a țării care etalează mai multe instituții de învățământ cu rezultate deosebite îndreptățește o astfel de consultare.

Prof. Ioan Dersidan, inspector general adjunct al Inspectoratului școlar județean Bihor — Cînd în 1983 aveam prilejul să ne spunem părerea asupra noii programe de învățământ pentru limba și literatură română în liceu, curs de zi și seară, ne aflam în pragul unor înnoiri deja de multă vreme așteptate în ceea ce privește predarea acestui obiect fundamental. Acea constatare de lucru în care se discutau nu numai proiectul îmbunătățit al programei, ci și aspecte numeroase privind perfecționarea instruirii și educării prin limba și literatură română, acea constatare, deci, s-a bucurat de participarea largă a cadrelor didactice din județ și din țară, ca și a unor scriitori, critici literari, cadre universitare. Amintesc, toate acestea pentru a remarcă modalitatea profund democratică, larg consultativă care a stat la baza acestei întreprinderi foarte importante și, prin rezultatele ei, sperăm, durabile. Intrarea în vigoare a noii programe analitice a fost nu un simplu act de

rutină, ci a generat, cel puțin în județul nostru, declanșarea unui larg program de instruire și educare multilaterală prin intermediul cunoștințelor preluate la acest obiect. La nivelul centrelor metodice din județ — cercuri pedagogice, catedre, schimburi de experiență — s-au organizat o seamă de activități științifice și metodice cu profesorii de limba și literatură română menite să accelereze asimilarea noului model de lucru la clasă.

Prof. Corneliu Crăciun, Liceul pedagogic „Iosif Vulcan” Oradea — Aș încerca, în câteva cuvinte, o scurtă caracterizare a noii programe analitice de limba română. Ceea ce trebuie remarcat în primul rând este spiritul său modern, novator, care răspunde unor cerințe derivate din chiar statutul predării limbii române în liceu. Pentru prima dată în această programă sînt prevăzute obiectivele pe care trebuie să le urmărească pro-

serios de lipsa unor cunoștințe de teoria literaturii bine structurate. Era împiedicat, în bună măsură, din această pricină, accesul elevilor la sensurile profunde ale textelor și autorilor studiați. Din păcate însă, prezența acestor noțiuni a făcut posibile unele repetări: aceeași operă literară este studiată o dată pentru a ilustra o anumită specie literară și altă dată în relație cu autorul ei, în capitolul respectiv de istorie literară (este de pildă cazul poemului *Dumbrava roșie*, de V. Alecsandri). Desigur, e vorba de un amănunt, care de altfel poate fi lesne remediat, apelînd, în completare, la un alt exemplu. Exact în acest sens se poate pune problema libertății și a personalității profesorului de limba și literatură română. Dacă, de pildă, cînd se studiază forma sonetului programa prevede analiza *Sonetului III* de Eminescu, profesorul poate comenta în clasă, la fel de bine, și un sonet de Mihai Codreanu, întregind astfel, lărgind practic imaginea elevului despre cuprinderea literaturii noastre. Apoi, în aceeași idee a organizării materialului de predat, mi se pare binevenită soluția de a programa la clasa a XI-a studiul diacronic al prozei românești de la începuturi pînă în prezent. Materialul este, într-adevăr, foarte consistent,

comentariu pe care să-l învețe, așa cum se întîmpla mai demult, ci un text literar, o bibliografie critică, un set de întrebări și exerciții care să-i dirijeze munca individuală. Acest sistem reprezintă și el un element nou (chiar dacă nu inedit) în didactica noastră. Aș vrea să fac însă observația că el trebuie drămuț cu atenție. Sînt licee al căror profil canalizează atenția cu precădere spre alte obiecte, ceea ce face, în consecință, să scadă ponderea lecturilor, mai ales a celor critice. Nu trebuie să ascundem faptul că nu toți elevii noștri sînt capabili să lucreze cu un text critic, să selecteze dintr-un text literar esențialul. Consider că n-ar trebui părăsite cu totul vechile modele de manuale, în sensul că manualele pe care urmează să le avem la clasă ar trebui să cuprindă și un anumit număr de modele de analiză, de comentariu.

Prof. Doina Dragoș, Liceul industrial nr. 1 Oradea — Da, este adevărat. Cred însă că oricum aceste modele de analiză, de comentariu sînt suplinite de către profesor. Noua programă analitică — trebuie să o spunem — mizează foarte mult pe calitatea profesorului de limba română. Pregătirea lecturilor, generos dirijată de conținutul bogat al noii programe, presupu-

exigenței în acest domeniu. A face front comun, în școală, în diferent de obiectul predat, pentru însușirea corectă, aprofundată, a limbii române, a valorilor pe care ea le transmite, a devenit demult pentru noi un obiectiv de prim rang. Urmărirea atentă a greșelilor de exprimare și de ortografie în lucrările elevilor noștri, folosirea curentă a unor chestionare, teste și bineînțeles evaluarea rezultatelor sînt deja pentru noi lucruri obișnuite. Ne interesează, de asemenea, anvergura și motivația lecturilor la elevi — studiu la care noua programă analitică ne incită tocmai prin trimiterea directă, neconținută la textul literar ca obiect fundamental al limbii și literaturii române.

Prof. Liviu Câmpăanu, Liceul sanitar Oradea — Ne aflăm destul de aproape de încheierea unui ciclu de 4 ani de utilizare a unei programe noi, așadar concluziile încep să se detașeze. Este evident că învățămîntul nostru are de cîștigat de pe urma noului instrument de lucru al profesorului — programa analitică. Mi se pare însă la fel de firesc să propunem unele mici reasezări, inerente după un asemenea „stagiul” de experiență. De pildă, capitolul dedicat literaturii române vechi, la clasa a IX-a, mi se pare excesiv de stufoș, de dificil, echivalînd mai mult cu un capitol de istoria culturii. Mă gîndesc că o descongestionare ar fi bine venită, creînd posibilitatea de a prelua, tot în clasa a IX-a, ceva din materialul foarte bogat al clasei a X-a, unde prin forța împrejurărilor se vehiculează foarte multe nume de scriitori — este perioada cea mai lungă, de la marii clasici pînă în zilele noastre — destul de greu de asimilat de către elevi. O altă propunere ar fi ca programa să rezerve cîteva ore la dispoziția profesorului, pe care eu personal le-aș utiliza pentru analize stilistice indispensabile, cred, pentru însușirea eficientă a unui model de analiză literară. Asemenea ore ar avea urmări mai mult decît favorabile și în îmbogățirea vocabularului elevilor, de pildă.

Prof. Ștefan Gencărau, Liceul economic Oradea — Cred că trebuie să salutăm prezența, în programă a orelor de recapitulare, bine gîndite, excelente prilejuri de sinteză și care conțin și exerciții de limbă. Asemenea activități nu trebuie pierdute din vedere. Ne plîngem adesea de sărăcirea vocabularului elevilor noștri, de frecvența îngrijorătoare a exprimărilor șablon. Iată deci că exercițiile de limbă sînt mai mult decît necesare în liceu și nu trebuie să le socotim nicicum „facultative”.

Prof. Ioan Dersidan — Nu poate fi întîmplător faptul că limba și literatură română constituie prima disciplină de învățămînt la care se aplică o nouă concepție privind programa și planificarea orelor. Obiectivarea conținuturilor fiecărei teme, lecții, precum și a evaluării este extrem de fructuoasă și credem că oferă indicii utile și pentru alte specialități și cadre didactice angajate în efortul de înnoire și realizare a învățării în clasă, eliminînd, cum s-a spus, improvizatia și arbitrarul. O asemenea concepție folosește din plin criteriul calității și al eficienței, al asigurării succesului școlar pentru toți elevii, în conformitate cu exigențele noului învățămînt românesc.

TANIA RADU

Experiență și experiment

fesorul în activitatea sa la clasă, conținutul fiecărei teme fiind fixat cu claritate. Tot ca element nou, programa propune la fiecare temă modalități de evaluare a cunoștințelor dobîndite de elevi în urma lecției (lecțiilor), ceea ce o transformă în mod real într-un instrument de lucru. Nu trebuie să credem că, în acest fel, programa încorporează profesorul impunîndu-i un unic model de lecție. Ea oferă un cadru bine structurat, în interiorul căruia sînt posibile completări, dezvoltări, accente și sinteze dictate de nivelul clasei, de profilul liceului etc. O altă calitate deosebită a noii programe analitice este axarea nemijlocită pe studiul textului literar, desigur, fără să se anuleze ideea de sinteză pe o anumită perioadă, în funcție de o anumită orientare literară. Îmbinarea principiului analitic cu cel sintetic este binevenită și reprezintă un cîștig real. Se realizează apoi, în acest cadru, o integrare a studiului fenomenului literar românesc în fenomenul larg cultural românesc, precum și în literatura universală, prin sublinierea unor raporturi sensibile, semnificative, care creează o imagine coerentă, dinamică, modelatoare pentru spiritul elevilor noștri.

Prof. Mihai Vănturache, Liceul de filologie-istorie Oradea — Mi se pare foarte interesantă și soluția aleasă de autorii programei în ceea ce privește organizarea materialului de predat. Astfel, programa prevede în clasa a IX-a un consistent capitol de teorie a literaturii, despre necesitatea căruia „am avut cu toții prilejul să vorbim de-a lungul ultimilor ani. Multă vreme studiul literaturii române în liceu s-a resimțit în mod

lecturile elevilor necesită și ele un efort considerabil, dar posibil fiind vîrsta lor și mai ales faptul că anul III de liceu este un an fără treaptă. Acest sistem face posibilă studiarea aprofundată în clasa a XII-a a poeziei românești, precum și a dramaturgiei, de-a lungul unui întreg an școlar. Se desenează astfel liniile de forță ale unui fenomen literar, se stabilesc ierarhii, conținuturi, relații, premise de sinteză.

Prof. Dorel Tișor, Liceul de matematică-fizică „Em. Gojdu” Oradea — Se spune mai înainte că această programă nu impune un model constrîngător. Aș vrea să amintesc, ca un alt argument, prezența capitolului intitulat „Lecturi din...”, profitabilă mai ales, cum e normal, la liceele de filologie-istorie, dar și la celelalte, în funcție de nivelul claselor, de ritmul de predare, precum și prezența medaliaanelor dedicate unor mari personalități ale culturii noastre, ale artei, românești: Părvan, Grigorescu ș.a. Ele fac apel la cultura generală a elevilor, le stimulează dorința de informare, chiar dacă pentru profesor, ca manieră de predare reprezintă uneori o mică dilemă. Aș vrea apoi să aduc în discuție manualele de limba și literatură română care vor intra și ele în școli nu peste multă vreme. E vorba de manuale noi, în concordanță cu noua programă. După cum știm din consultările care au avut loc la diferite întîlniri ale cadrelor didactice, precum și în presa de specialitate, aceste manuale sînt concepute după metode-participative care stau și la baza noii programe. Elevul nu are în față, în paginile manualului, un

ne însă și o mare cantitate de muncă de cercetare, așa zice chiar după modelul universitar. Deși noua programă detaliază atent fiecare temă, eliminînd arbitrarul și improvizatia, nu e mai puțin adevărat că lecțiile pe aceeași temă nu vor semăna niciodată de la un profesor la altul, ele purtînd amprenta personalității fiecăruia. Selectăm anumite exemple, accentuăm anumite aspecte în analiză, facem anume trimiteri și așa mai departe. E adevărat însă că, în acest caz, elevul depinde în mai mare măsură de calitatea și prezența profesorului, ceea ce, de altfel, mi se pare oportun. Crește, în acest sistem, și rolul cabinetelor de limba și literatură română. Ne-a preocupat, în județul nostru, foarte mult funcționalitatea acestor cabinete care au început să intre firesc în viața elevilor. Realizate prin autodotare, ele slujesc dimineața de sală de clasă, iar după amiază, în prezența unui cadru didactic, drept bibliotecă unde elevii găsesc nu numai cărți din bibliografia obligatorie, ci și dicționare, îndreptare, planșe, fotografii, antologii.

Prof. Ioan Dersidan — Toate dialogurile și dezbaterile la care noi, profesorii din județul Bihor, am avut prilejul să participăm în legătură cu predarea limbii și literaturii române și-au propus nu numai găsirea unor soluții practice, metodice, pentru lucrul la clasă, ci și un salt de mentalitate. În luna martie a acestui an, am organizat de pildă, un simpozion cu tema „Valori formative ale studiului limbii și literaturii române în învățămîntul liceal și gimnazial” cu care prilej s-a detașat ideea necesității stringente a

Acasă la „naiv”

(Urmare din pag. 9)

ridicat bînișor cu 1,50 metri peste nivelul încălțării, domnița mualit conversația, colportă, nesingeros, cancanuri de breaslă și e o inepuizabilă sursă de (se poartă) amintiri cu scriitori. Unele chiar reale. Ne vedem tot mai rar. Și cînd creдем că am scăpat de el, de dînsul, de domnia-sa, iată-ne locuind același fastuos cartier Tel, vecini de befoane, tirguind la aceeași brutărie (eu o vitrină în care ar încăpea și Fane Neagu) și căutînd aceleași tramvaie.

I-am văzut birlogul. E situat, firesc, la parter. De ce firesc? Fiindcă Vintilă nu iubește înălțimile, altele decît ale artei și are rău de avion ba, chiar și de lift, drept care a refuzat repetate invitații la... New York, în așteptarea zitei cînd se va călători acolo cu Chefeșul.

Casă de artist: afișe, în vestibul, ale pieselor și filmelor la care a colaborat. Fotografii în care se văd maestrul, bascul și ochelarii săi. Celebrități. El cu Sadoveanu, de-o pildă. Stampe, gravuri, desene, picturi. Vintilă văzut de Iser. Vintilă de Löwendal. Vintilă văzut (răsfățat) de Milita etc. Măști de lemn, popolane, vase, cioburi de amforă. Un menhir ce l-ar face gelos pe magistrul Părvan. Sigur, nelipsitul șevalet. Cărți rare, reviste. Poze de prieteni. Baciul Dali, să zicem, prevăzut cu mirobolante mustați și dame nude în jurul-i, așa ca de-o întîmplare, una vie și alta statuă, de pildă. Multe piese ale inventarului lipsesc în chip fatal. Vintilă și-a înșurat, țărânește, băiatul (Petrul Vintilă junior) dîndu-i zestre ca unei mirese.

Și, în sfîrșit piesele viitoarei expoziții, gloanțele de pe țeava rece, deocamdată. Fiindcă, luat cu vorba, am uitat să spun că, destul de tîrziu, scriitorul Vintilă s-a lăsat cîntăreț de pictor, „naiv” (I) cu același nume.

Noi am ris, n-am zis nimica atunci cînd și-a anunțat cu tam-tam și aflat prima expoziție personală dar succesul ne-a consternat. Și pe el, cred.

Cu viață dublă, scriitor și pictor naiv, Vintilă trăiește zile pline de evenimente, bogate în tandreși și timidități. Bătrînețea, departe de a-l încovoia, devine un anotimp vaporos, cu dulce coloratură, cu insolite, stence revelații.

Dar să vedem la ce lucrează mesterul.

Iată-l în chip de salvator al Tîrnului din Pisa. Vintilă propune ancorarea nenorocitelor construcții, cu cabluri fine de... aripile unor porumbei rîtoțori. La o nevoie mai există în peisaj și doi ploi în stare să asigure verticalitatea. Grație înclinată ba chiar și un angel diriguitor, angel-dispecer.

„Un tren cu vagoane colorate fantast. Pe cer, ca într-o răsfrîngere în apă, norii au căpătat la rîndu-le tiparul vagoanelor de pe pămînt constituindu-se într-o garnitură de cale ferată în replică, tirîndu-se le-

neș spre o destinație imprecisă. „Moartea unui cal; din nou, două planuri. Jos, sania cu defunctul, instalat eroic, ca pe un afet de lun și nelipsita, jalnică adunare iar sus, calul (evident mare) așa cum va fi fost în cîștita-i viață, tras pe cer de servanți în lungi cămeșoale albe.

„Și iată (era și timpul) un Vintilă crucificat. Artistul nu se vede frumos nici în clipa supremă. E, cu șorț boțit, un lucrător răpus de munci, spinzîrîndu-se puținătatea fapturii peste un cîmp cu flori care nu sînt flori ci tuburi de vopsele din care ies crăie.

Vintilă inventează naivitatea (naivitatea ?) și o face cu mijloacele omului de aleasă cultură. „Impostura” sa e programatic afișată. El reușește să „uite” cine e el, cel adevărat, copilărîndu-se cu bună știință, anulînd deopotrivă vîrstă, cultură, ambiție livrescă și întrînd atît de bine în pielea (condiția) „naivilor” de profesie încît îi crezi mai autentic decît ei. Într-un fel, prin acest feri-

cit exercițiu, Vintilă denunță și acel minim de credibilitate de care se mai bucură arta „naivă”, deconspirîndu-l bonom, convențional și desacralizînd-o. El repetă cazul iluzionistului Iozefini, autor al unor cărți de „trădare” a trucurilor profesionale ce l-au făcut celebru. Pictorul Vintilă nu trebuie crezut ci iubit. Absurdul la care ajunge devine tot din spațiul culturii chiar dacă e poleit cu mirajele năzdrăvăniilor din lumea basmelor românești. Cînd se țărânește, pictînd, regîzîndu-și cu maximă pricepere „stîngăciile”, Vintilă e un Urmuș în cioareci, procopșit cu bită și cu căciulă. Dar un Urmuș. Pictura sa voioasă e o petrecere profană cu bărdace pline-ochi cu vopsele. Și care sînt vorbele ce se rostesc la „chef”? Tot alea de la curtea regilor medievale, pastişate: Pictura naivă a murit! Trăiască pictura naivă!

Am așadar, temeiul să fiu mîndru că-l am vecin. În posteritate? În naivitate? Cine știe...

Așa, într-un septembrie, trecea Iancu prin munți

Acolo, la Vidra de Sus

„Bună ziua, Iancule. Mulțumesc, drumețule!”
(Cîntec popular)

Așa începe epopeea noastră și acolo începe epopeea noastră, o parte din epopeea noastră: în munți. Acolo începe cu o vorbă bună, de „ziua bună”, pentru om, și e-o mulțumire curată, pentru drumeț. Așa am petrecut, cu „vorbă bună”, și cu „ziua bună” i-am învăluit pe toți cei ajunși în munții noștri, munții omeniei noastre, curată ca virfurile munților ce izbesc albastrul cerului.

Acolo, în munți, la Vidra de Sus, în Tara Moților, a ciubărașilor creștători în lemn, a mocănilor întemeietori de omenie, a ciobanilor ce scăpărau amnarele doinelor pe creste, răsucind tulnicile de brad în veșnicie, ca să ne auzim acolo, căci veșnicia era a celor cu sufletul mare cit zările cuprinse de durerea-dulce a pămîntului, acolo s-a născut, și numai acolo se putea naște, „Craiul munților”, Avram Iancu.

Nu-i bogăție mai mare pe lume ca vorba bună, și nici zicere mai adinc zisă ca „ziua bună”, și cu ele și de ele împrejmuit a venit pe lume Avram Iancu, acolo, sus în munți, la Vidra de Sus, unde părinții lui, Alexandru și Maria Gligor, în acel an, 1824, mestecau piinea înnegrită a lăbăgiei ardelenice. Din piinea aceea a mușcat și Iancu, apoi a coborît la Neagra, apoi la Cîmpeni, apoi la Zlatna, apoi la Cluj, ca s-ajungă la Tabla regească de la Tirgu Mureș, și s-arate lumii piinea neagră a moșilor și a părinților săi din munți. Cu „vorbă bună” și cu „ziua bună”, spuse către cel dintîi om întîlnit, care nu însemna niciodată aplecare și umilire, ci semnul de omenie al omului către om; cu căciula mocănească a moților-mocani, mindră și țuguită pe creștetul capului, adusă acum între miini, care nu însemna niciodată căciulire și servilism; cu sufletul deschis adevărului și libertății, care instinctiv însemna o moștenire de suflet, și care din clipa nașterii ne stăpîneau ființa, cu ele s-a dus Iancu înaintea nobililor fără suflet, s-a dus, atunci, ca practicant cancelist, ca avocat și ca filosof al drepturilor neamului său. Cine să-l asculte? Nimeni! De atunci și-a luat celelalte unelte: buciul, tulnicul, fluierul și i-a strîns pe ai săi, de pe toate cocururile munților, la luptă.

Vine împăratul! Ei și ce?

„Un nebun nu are ce vorbi cu un mincinos”
(A. Iancu)

N-a cunoscut pînă atunci, de la Horea încoace, o urnire mai mare Ardealul românesc, împințit de lupte în fiecare colț și așezare omenească, pecetluind revoluția de la 1848. Adunările moților se țineau în munți și luptele tot acolo. Furcile, coasele, cosoarele, securile și tunurile de lemn ale moților sfredeleau pietrele munților ca să cadă peste năpăstuiții nedrepti de țară. Au căzut și ei, moții, au căzut deodată cu pietrele peste cei care vroiau să zdrobească țaria munților. Au căzut 40.000 de români, care așteptau mintuire și libertate pentru urmașii lor. Au căzut pe locurile sub care erau îngropați ai lor, cei care-i născuseră, locuri fără odihnă, la Mărișel, la Fintinele,

la Abrud, la Sincrai, la Mihalt, la Bistra, la Cîmpeni, la Bușuimac, la Cricău, la Măgina, la Zlatna, la Luna, la Zărând, și pretutindeni unde erau tribunii de piatră, cei 12 tribuni ai Iancului, în Apusenii Iancului.

A apus „războiul național” în Apusenii Iancului, și cei rămași, ciți au mai rămas, așteptau mintuirea de iobăgie și libertatea vieții românești, promise de Împăratul de la Viena. Ele n-au mai venit, deși pentru ele s-au încovoiat în moarte moții lui Iancu. Ele n-au mai venit pentru cei care cei dintîi le merita, apărînd de urgență pe Împăratul. Atunci a înțeles Iancu care e prețul omeniei pentru străin. Atunci s-a răsucit în ființă, încă odată, toată durerea neamului său, mințit și nedreptățit. Atunci a venit în munți Împăratul, ca pentru a mai liniști lucrurile. A vrut să-l vadă întîi pe Iancu. Peste tot se mișca lumea, se imprăștiu glasurile: „Vine Împăratul!” Înăfășurat „pe veci”, în durerea neamului său, Iancu le spunea: „Ei și ce dacă vine împăratul! El e pasărea care zboară, eu sint cuibul. Aici e cuibul meu!” N-a ieșit în întîmpinarea lui. Nu și-a deschis graiul ca să-l preamărească, fals, urcîndu-l cu uralele unde nu merita. N-a acceptat știrea ce-l anunța că Împăratul vrea să-l decoreze cu cîteva tinichele, drept răsplătă luptei lui. I-a trimis „drăguțului” Împărat numai două fraze moșteni-mocănești ce adunau în ele toate pulberile durerii lui imprăștiată peste munți: „Nu ne-am luptat pentru jucării, — vrem drepturi, Maiestate! Un nebun nu are ce vorbi cu un mincinos!” Așa a fost judecată istoria. Așa s-a judecat prin Iancu o istorie.

Sub o căpiță de fin

„Astăzi cu bucurie românilor veniți,
Pe Iancu în cîmpie cu toți îl însoțiți”
(Marșul lui Iancu)

Ca toți fiii fiilor și părinților lor în ziua aceea, moții-mocani au apucat drumul curmeziș spre tirgul cel mare de la Cîmpeni. Era o zi de septembrie, o zi spulberată de lumină liniștitoare. În ziua aceea de septembrie 12, a anului 1872, Iancu trecea peste costurile munților săi, adunînd în fluierul său de lemn toate cîntările cele vechi în durere ale moților. Cobora spre Baia de Criș. Cit de mari îi păreau munții, numai el știa atunci, scăpărîndu-i privirea umezită spre ei. Cobora de pe costurile lor mai spre cîmpie, unde mirosea a fin proaspăt coșit și a pită coaptă. L-a îmbrățișat puterea cîmpului, și cîntînd din fluiera sa a adormit somnului lung, de totdeauna, sub o căpiță de fin, de lingă Baia de Criș.

Iancu a trecut în somnul de veci sub o căpiță de fin, reze-mîndu-se de ea ca de un vis pentru dreptate al moților săi, care nu i-a mai dat pace pînă la somnul din urmă. În ziua aceea țărani moții-mocani treceau cu furcile de lemn și cu greblele pe umăr la adunatul finului de sub potcoavele dealurilor. Acolo, sub o căpiță de fin, l-au găsit pe Iancu, cu fluierul de cires lingă el, toată averea lui. De aici, l-au dus la Tebea, sub gorunul lui Horea, căci lemnul pădurilor și al munților era semnul veșniciei pentru eroii munților românești.

A trecut de atunci mai mult de un veac, și pentru veacuri s-aude peste tot Ardealul, peste toată Transilvania, Marșul lui Iancu, ca o biruință a visului lui. S-aude Cîntarea Iancului la Sătmăr, la Carei, la Oradea, la Cluj și la Turda și peste Abrud, pînă la Cîmpeni și mai departe, pînă la Baia de Criș și peste toți munții innegurați de durere lui. Numai jos la cîmpie, acolo unde a coborît „Eroul munților”, acolo se aude, din mers în mers, și din neuitare în neuitare cum amintirea lui stăpînește în graiul cel mai ales și mai de sus al românilor, adică în cîntec: „Astăzi cu bucurie românilor veniți!”, pentru că Iancu s-a stîns într-o suflare de cîntec, privind spre ai săi, întîlnindu-se cu ai săi.

VASILE VETIȘANU ■

Violeta Mihalcea — București. Reținem pentru publicare **Gustul laptei și Fotogenie**. Dar să ne înțelegem; dumneavoastră porniți în același timp în mai multe direcții. În poezie nu-i posibil. **Palmaresul** vă obligă la mai multă suflare.

Petrut Georgeta — Poieni, Cluj. Din tot ce ne-ați trimis — 22 de poeme — numai **Demers cronologic** se apropie de poezie.

Nicolae Coandă — Osica de Sus. Lingă lucruri frumoase, altele care le contrazice. Ceva nu e în ordine. Poate graba. Poate asimilarea fără discernămint a unor pagini de filozofie.

George Cristescu — București. Proza nu intră în preocupările **Atelierului**.

Chendea Elena — Roșiori de Vede. Ne scrieți: „Doresc ca **Atelierul literar** să fie mai indulgent la judecata versurilor mele și să admită publicarea lor la această rubrică, bineînțeles fără relații, dacă este nevoie pe cauciune sau contracost, amendă, etc”. Vede-vă-ți de drum că ne Văd Roșiorii...

Rodica Stanciu — Cluj-Napoca. Dumneavoastră îi cereți computerului să vă trateze în mod diferențiat, nu ca pe toți ceilalți participanți. Căutați alt computer.

Cezar Mihăilă — București.

rești. Fiindcă sinteți atît de sincer, computerul nu poate fi altfel: aveți multe, foarte multe lacune. Poeziile dumneavoastră nu sint, de fapt, poezii, ci o transcriere grăbită — și neglijentă — a unor stări sufletești obișnuite, fără sugestie și foarte dezinlate. Seriozitatea, care nu vă lipsește, vă va ajuta să vă depășiți. Dar, răbdare.

Vasile Lărgăanu — București. Nu, circuitele computerului nu au vi-brat nici de data aceasta. Doar la un singur poem — **Cuvinte** — a clipit de două-trei ori.

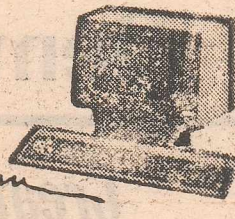
Băetu Dumitru — Curtea de Argeș. Nu vă pierdeți timpul, Băetu Dumitru! Cel puțin nu vi-l pierdeți ca pînă acum, scriind — nu fără o oarecare deprindere a rimelor — tot ce vă trece prin gînd. Și nici nu vă amăgiți: nici un critic, citind „computeri” de genul „Mă aplec cu smerenie în fața criticilor care / cu înțelegere și bunăvoință vor trata oare? / aceste încercări, nu opere alese / la care eu mă strădui și nu știu dacă-mi iese. Pasența”. Nu vă iese.

Tudor Radu — Galați. Ne spuneți: „Un răspuns negativ nu m-ar dezamăgi, dimpotrivă, m-ar aduce la realitate, rămî-nînd să-i citesc pe „clasici”, fără a mai deranja pe nimeni cu „stihuri șui”. Aveți dreptate, citiți-i pe clasici.

Gheorghiu Alexandru — București. Sintem de acord cu dumneavoastră pînă în punctul în care ne cereți să nu mai facem „ordine în tehnica și conținutul poeziei”, ci în sentimentele umane. De aici nu mai sintem de acord pentru că ne cereți mai mult decît imposibilul. Cit privește poemele scrise la Sibiu, păstrăm doar Aniversare.

Serban Moțescu — București. Intrați în bibliotecă.

Marin Dan — București. Surprins în continuare de „indisciplina” de care dați dovadă, computerul vă transcrie poemul. Ou: „Privesc spre viitor și văd în mine / o frumoasă pernă umplută / cu fulgi penelor și puful de pe piept / al viitoarej păsări / ce se va naște / din mine”. Continuați.

L. Sorin — București. Toate vă propunem, dar este de stenodactilografie, din pură comedie nu am dactilografiat conținutul. Nu vă dați și nu din complot: sinteți ilizibil.

Vișnec Titel — Tirgoviste. Dactilografiati textele. Se pare că putem sta de vorba.

Mai trimiteți: N. F. Cristian (Vălenii de Munte); **Diana Aura Bherdu** (Vaslui); **Pop Angela** (Oradea).

Decamdată nu: Margareta Cîrjan (Sibiu); **Bărbulescu Cornel Alexandru** (Lupeni); **Gheorghiu Maxențiu Daniel** (Birlad); **Stan Mirela** (Buzău); **Lia Tăruțel** (Arad); **Valeriu Mihai Petru** (Constanța); **Gina Loban** (Petritu); **Hrițcu Cristina** (Botoșani); **Serban Adrian** (Ploiești); **Violeta Danca** (Roșiori de Vede); **Stăncă Ion** (București).

Nu vă pierdeți timpul: Elena Botca (Constanța); **Toacă Nicolae** (Făgăraș); **Spiridon Roxana Monica** (Curtea de Argeș).

DARIE NOVĂCEANU ■

Salamandre de purpură

Serbările cu torțe plutesc peste dealuri, salamandre de purpură, Sprinceana amurgului e o vară anapoda; ne împlinim sentimentele despicînd cu săbii de raze crestele munților tineri. Cea mai de preț biruință numele meu pătunde în sat adîlmecînd flăcările bibliotecii din Alexandria.

LIGIA STAN

Grădinarul îndrăgostit

Crescut de-a pururi în limpedea lumină
În zori mingie tandru trandafirii,
Pe rouă scorie apoi semnul iubirii
Cu o petală roșie, divină.

Un gest mărunț venit din legea firii
În care virsta țării se imbină
Cu virsta lui mereu prin flori senină
De grădinar sub semnul fecierii.

Iar țara cînd îi cere cite-o floare
La el în curte-i mare sărbătoare
Din trandafiri frumoși, de nedescris,

Adună armonii de gînd curat
În jerbe albe, roșii, ca-ntr-un vis
Se dăruie zîmbînd înseninat.
VICTOR BARBU

Fotogenie

poate că Pasărea Phoenix
a renăscut
din propria-i cenușă, dar
nu se știe
dacă a mai zburat...

Oricum,
pentru noi, Ea rămîne
cel mai fotogenic portret
al voinței
surprins de cer...

VIOLETĂ MIHALCEA

Se risipește

Se risipește orice gînd în ierburii
cînd fiecare clipă o pîndesc
să vad cum se înserează,
contopit cu verdele din jur,
etern semnal e cîntecul de grele
ce liniștea o decorează,
în el sufletul mi-l las;
geamătul de ciori
în cîrduri uriașe
ca o chemare disperată
care se-nțoarcă-n sine
par ecouri, ce-au ieșit din mine.
Doar orizontul
spre el să fug mă-mbie
cu depărtări ce nu promit nimic.

ALEXANDRU BROSMAN

Cîntul poetului

O dimineață caut cuvîntul care
îradiază totul
imprăstie esențe...
Într-un poem ce-l scriu de ani
și nu pot să-l termin Niciodată
după-amiaza caut iar pierdut în mine
(toți pe rînd ironici îmi devin dușmani
viitorul geme)
„la miezul nopții adorm
visînd că am găsit cuvîntul...”

ALEXANDRU BROSMAN

Luminița Gheorghiu:

(Urmare din pag. 9)

liul 13. Aleg din ceea ce mi se spune numai ceea ce se așează peste îndoilele și certitudinile mele. Din afară se vede întotdeauna mai exact.

— Nu agreați fotoliul 13?

— M-ați înțeles greșit. Nu mă tem de înțepăturile din cronici, respect ca un om civilizat părerile competente. Îmi amintesc de o cronică la „Casa cea nouă”, în regia lui Valeriu Moisescu... Margareta Bărbuț folosea cuvintele cele mai adevărate: „Luminița Gheorghiu face eforturi în scena X...”. Așa era. Nu eram în elementul meu. M-a durut, dar nu mi-a dispăcut adevărul.

— Aceptați „disecția”?

— O prefer situației dulcele, căldute. Ne-am obișnuit, în teatru, să spunem că e bine cînd nu e rău. Dacă aș fi arhitect mi-aș putea permite să pun o cărămidă strîmbă? Nu, că se dărimă peretele. La teatru nu se dărimă nimic pe loc, dar în timp se demolează ceva în actor, în nivelul artistic, în dezvoltarea gustului spectatorilor.

— Undeva, am citit că teatru

este singurul loc unde se mai petrec minuni.

— Sigur, mori și ești în viață la aplauze, în actul I ai 20 de ani și în actul III ajungi la prăbușire fizică, ești prinț și ajungi cerșetor prin simpla cădere de cortină. Cînd ceva ne uimește prea tare pe „scena vieții” nu spunem „a fost o lovitură de teatru”?

— La 39 de ani, în plină maturitate artistică, ce pregătiți pentru scena teatrului Lucia Sturdza Bulandra?

— Decamdată nu sint distribuită decît în gîndul Cătălinei Buzoianu.

— Foarte important cînd o regizoare de talent sînu vă alege pentru un rol, poate principal?

— Nu știu mai mult, nu pot să spun mai mult, sper mult în această colaborare. Îndrăznesc să pun voce tare unui gînd de-al meu. Îi înțeleg pe regizorii care-i vor numai pe monștrii sacri, vedetele al căror nume se scriu cu litere de o șchioapă. Succesul de public e sigur, dar generația de după aceste mari vedete, mai puțin întrebuințată, ar putea fi într-o zi nepregătită să le ia locul, pentru că numai rodajul cu scena dă totală împlinire. Pe mine m-a mai calmat timpul, vîrsta, nu mai vreau să răstorn munții în teatru,

cum credeam cînd eram studentă. Viața cu „sufletul la gură” e bună ca titlu de film. În teatru, nu la tot pasul înțelegi un rol cum a fost Cătrina Moromete. În schimb, la radio sint mereu „voce”, distribuită în roluri principale. Oricum, e un drum lung pe care l-am parcurs de la „Facerea lumii” în care eram o figurantă, aruncînd banii pe geam, pînă la „Tartuffe”.

— Nu ați fost prea aspră cu această judecată a unui drum care este în ascensiune?

— Un insucces este întotdeauna din vina mea, așa cred că este corect, dacă ești cu capul pe umeri. Ce-am mai învățat de la Victor Rebengiuc?

— A fost cu noi tot timpul, fără să știe.

— Sper să nu se supere că declar astăzi public cit îi datorez lui, ca și Ginei Patrichi, Tamarei Buciuceanu, regretatului Octavian Cotescu. De la ei am învățat că nu ai voie în nici un spectacol să fii sub nivelul la care ai ajuns, că nu există o zi proastă, nimic care să te scuze în ochii spectatorilor. Mă țin și eu ca o umbră de ei.

— La rîndul dumneavoastră aveți alte umbre mai tinere. Coloana fără sfîrșit a talentului... Vă mulțumesc, Luminița Gheorghiu.

Democrație e când pui umărul și sufletul

Creatori de orașe

Mangalia de anul trecut este de nerecunoscut...

Sirada Rozelor și-a găsit numele potrivit. Fiecare clădire este un „trandafir” prin fantezia balcoanelor, culorile pastel ale clădirilor, prin amplasarea spațiilor dintre blocuri, prin aranjarea statuiilor, a băncilor din piatră, mici obiecte de artă. Sigur, cum arată un bloc este rezultatul profesionalismului arhitectului, dar cum se păstrează, cum se prezintă lumii care trece pe sub geamurile sale este marcat de locatari. Fiecare balcon are o mică grădină de bun gust, în aceeași culoare cu fațada. Lupta cu „garderoba” atirnată pe sfoară, cum își spunea tovarăsa Adriana Vartolomei, vicepreședinte al Consiliului popular, a fost câștigată pe strada Rozelor, dar nu în toată Mangalia.

Ca și când nu-mi venea să cred că a fost, că este, un asemenea punct pe agenda de lucru, ingineria Vartolomei, fosta sefă a Laboratorului de defectoscopie de la Șantierul naval Mangalia, extrage din planul său de muncă cele câteva puncte esențiale pe care le-a urmărit, alături de toți factorii de răspundere. Enumăr: funcționarea centrelor termice la întreaga lor capacitate; „invazia” spațiilor verzi în oraș; deschiderea șantierului pentru noul bulevard cu 2.400 de apartamente; distribuția buteliilor la abonați, pentru a se evita aglomerația și pierderea de timp; aprovizionarea ritmică a magazinelor, cantinelor, pietelor deoarece în sezonul turistic populația Mangaliei se dublează; unitățile de prestări servicii au trecut de la un plan de 220 de mii, în aprilie, la 1 milion în august; rezolvarea tuturor problemelor cetățenilor incit astăzi la audiențe vin 10-12 persoane și... am ajuns de unde pleasem, sforile cu rufe trebuie să dispară și să fie întinse unde le este rostul — în curți, în uscătorii.

Sint în prezența unui modelator de orașe. Adriana Vartolomei s-a născut și a urmat politehnica în Cluj-Napoca. Cu soțul său, tot inginer, a venit la Mangalia.

— Atrăși de farmecul mării? — În primul rând să ne facem datoria profesională, pentru că am fost repartizați aici...

Proaspătul inginer a parcurs ierarhia profesională cu răbdare și a ajuns un autentic specialist în defectoscopie, un „medic” al sudurii metalelor. Nu s-a despărțit cu regrete de vapoare pentru că este zilnic în preajma lor.

— Ați trecut proba de foc, de la un loc de muncă la altul, cu mulțumirea unui om pe care-l declarați bun. Ingerul l-a ajutat pe vicepreședinte?

— Enorm. Noțiunile T.C.M. mi-au permis să verific ce se întâmplă pe șantiere, să mă implic, să nu fiu de acord cu termene exagerate, cu soluții comode.

— Nu ați putut fi convinsă că greutățile sînt mai mari decît sînt în realitate.

— Nicidecum. S-a mai petrecut ceva în Mangalia pe care am cunoscut-o acum 14 ani. Atunci era un oraș de familie, cu o puternică concepție individuală, deloc preocupat de ansamblul lui, de frământările colective. Acum locuitorii au început să-l iubească în întregul lui, să fie convinși că fără contribuția de idei, de sentimente, de tirnăcoape, nu este, nu va fi, un oraș superb pe malul mării. Fără o înțelegere perfectă a datoriei noastre civice nu putem primi oaspeții verii și nu putem trăi în condiții civilizate. Ne apropiem de o așezare care, așa cum ne-a cerut tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, va fi mărită cu 2.400 de apartamente. Fiecare stradă va fi transformată, fiecare bucată de pământ va deveni o grădină scaldată și legănată de mare.

— Valurile mării dau ritmul orașului?

— Sintem cu urechea acolo dar numai la mișcările de avans. Acalmiile mării nu sînt și ale noastre. Ați văzut stadionul?

— Am trecut pe lângă el, am auzit urale, dar balonul rotund pentru mine nu este o atracție.

— Pentru un ziarist trebuie să fie! Echipa noastră de fotbal a promovat din categoria C în B și atunci a trebuit să privim mai atent peluzele, tribunele, pentru că vor fi multe meciuri, cu mulți spectatori. Unde erau bănci lipsă, timplarii au adus corcucturi, peluzele au trecut printr-o examinare înnoitoare și acum stadionul are o altă față.

Creatorii noului oraș Mangalia cercetează din balcoane casa lor și a vecinilor, se odihnesc în parcuri, dar au privire „vulturască”. Observă exigent magazinele, vitrinele, prezentarea mărfurilor, acoperișurile, panourile, reclamele, șantierul. Schimbarea din temelie a unui oraș îmbătrînit și cu atîtea case de o schioapă, cum era Mangalia, nu numai în romanul „Pinza de păianjen” al Căliei Serghii, nu poate fi decît o operă colectivă, aplaudată și susținută de toți. Cine se mai lamentează astăzi după un perete mușcărit, o cosmă gata să se prăbușească, cu o fereastră citocut de chibrituri? Cele 300 de apartamente elegante care au intrat într-un an în circuitul orașului, cele câteva mii existente în fondul locativ, cele 2.400 care sînt pe planșetă, pe șantier și în mințile constructorilor, zidarilor, vor moderniza din temelii bătrînul oraș de la mare.

Într-atîta tumult, m-au surprins unele situații de foileton... La librăria din centrul orașului citeva cărți aruncate în rafturile goale, prăfuite. Zădărnice caut ceva pentru o lectură amuzantă pe plajă. Nici un semn că aici, cineva plătit, s-ar îngriji de cei mulți veniți în

vacanță. La unitatea 125 I.C.S. Mixta Mangalia, printre multele coperti de discuri, ademenitoare, una către care se îndreptau toate privirile. Aș fi putut paria, și eram ciștigătoare, că așa va decurge dialogul meu cu vinzătoarea.

— Vă rog — discul Dumitru Fărcaș...

— Acum citeva minute s-a vîndut ultimul exemplar.

Cu o zi înainte mi se răspunsese la fel. Sint sigură că și peste alte două, trei, patru zile... Să fie alt de greu să se pună de acord vinzarea cu reclama, cu informarea corectă a cumpărătorului? Se înalță într-un an schele și se termină 300 de apartamente, se pune pe roate încălzirea unui oraș, se transformă străzi prăfuite în grădini în floare, se construiesc piste de alergări de la hipodrom, se reînterește stadionul, se fac eforturi deosebite pentru sezonul estival, cu grijă stăruitoare pentru șosele, spații de parcare, pentru pietă cu legume și fructe din belșug, și o vinzătoare comodă socotește prea obositor, istovitor, să-și arunce ochii prin rafturi, să reîmprospăteze raionul cu noutățile care sosesc fără încetare!?

— Nu am fost înțeleși de toți locuitorii, în strădania noastră de a fi un oraș model, cei mai mulți însă ne-au întins amindouă minile.

Cu ochii săi verzi-albaștri, împrumutînd reflexul mării, într-o vespică și neliniștită mișcare, cu tinuta impunătoare a unei femei la frumosa vîrstă de 38 de ani, cu fermitatea ardelenască și cu duritatea metalului cu care a lucrat peste 10 ani, Adriana Vartolomei este înfrunțarea unuia dintre creatorii orașelor moderne, fără să fie arhitect, constructor sau paisagist.

Adriana Vartolomei, în tot ce enunță că a înfăptuit sau e în curs de realizare, se referă la unitatea echipei, care se constituie, cu conducătorii orașului, cu deputații, cu asociațiile de locatari, cu șefii hotelurilor, cu directorul coordonator al IHR Mangalia, cu cei 50.000 de locuitori. N-a izbutit încă să ajungă la o echipă unită cu oaspeții litoralului, călători din întreaga Românie, care calcă prin oraș ca niște cuceritori. În urma lor, după ei, iarna și primăvara orașul se pregătește pentru că o gazdă primitoare uită că i s-au spart paharele, că i s-au pătat fețele de mese, că au fost decimate florile, că s-au aruncat hirtii și resturi de mîncare oriunde era mai comod... O gazdă primitoare cînd revii la ea, pune pe masă tot ce are mai bun — și nu-ți reamintește că ai supărat-o...

Adriana Vartolomei, cu ochii verzi-albaștri, e remarcată prin tot orașul, pe schele sau în cinematograful, la I.A.S. sau la herghelie, pentru că feliicită și dojeneste, se încruntă și zîmbește. Are mereu în minte rigla de calcul, planurile orașului, datoriile sale decurgînd din misiunea pe care i-au dat-o cei 50.000 de locuitori ai Mangaliei.

CARMEN DUMITRESCU

Parcul copiilor din Timișoara

Cînd un părinte alege o jucărie pentru copilul lui, o alege cu drag, trăind dinainte ceva din bucuria celui mic. Dacă el însuși, părintele, face cu mina lui un joc pentru copil, pune în obiectul acela un strop din sufletul și din dragostea lui, dacă nu cumva și o fărîmă din bucuriile visate în propria sa copilărie. Cam așa simți că s-a întîmplat cu fiecare din lucrurile care alcătuiesc Parcul Copiilor din Timișoara. Rare locuri în țară unde să existe o asemenea încărcătură pe metru pătrat de dragoste, pentru copii. Și parcul are aproape șapte hectare! A fost inaugurat în vara anului trecut. Proiectarea începuse la 20 decembrie 1986; executarea la 20 martie; lucrul efectiv în parc, adică montarea, a durat o lună (de la 25 aprilie). Inginerii Viorel Gajo, vicepreședinte al Consiliului popular municipal, și Iosif Iacob, arhitect șef al orașului, țin să precizeze că, dacă întregul concept, pînă la detalii, s-a datorat unui grup de arhitecți și de specialiști în design de la diferite unități economice — coordonat de Mihai Donici, de la Întreprinderea de autoturisme — desfășurarea tuturor pregătirilor a fost urmărită minuțios chiar de conducerea Consiliului popular județean, de unde a pornit și inițiativa. Peste 60 de întreprinderi din oraș au contribuit. Cu oameni care au lucrat în afara programului lor, în simpla calitate de părinți. „Fiecare a primit mutarea în plic, precum la un joc de șah, adică a avut de făcut un anumit lucru concret. Au participat și regizorii de teatru, și scenografi, și specialiști de la Teatrul de păpuși”. Parcul Copiilor este — fără exagerare — opera tuturor timișorenilor, care au lucrat, cu fantezie și cu multă, cu foarte multă dragoste, o uriașă jucărie pentru copiii lor. Este cel mai mare cadou de acest fel pe care l-au primit vreodată copiii din România. Omul care a avut ideea aceasta va putea păstra totdeauna cald lîngă inima lui gîndul că a reușit. Bucuria imensă a tuturor copiilor care intră aici probează fastuos această reușită. Gheorghe Alexandrescu, șeful secției de spații verzi a E.G.C.L., cel ce se îngrijește de zi de gospodărire a parcului, ne spune că vin, adesea, copii din alte județe în excursii organizate anume să vadă această lume a copilăriei de la Timișoara.

Între cele 752 de aparate de joacă, una din marile atracții este trenulețul, care înconjoară parcul, pe o distanță de peste 1.400 de metri. Mai ales tunelul surprizelor. Cu efecte de lumină și sunet, cu personaje din basme, cu o zonă de „furtună”, cu alte și alte minunății. Copiii — dar și maturii! — se lasă în voia unui lanț incîntător de povești, la această tra-

versare a unei lumi de basm prin tunelul care, la inserare, după plecarea copiilor, se transformă în adăpost pentru trenulețul lor pînă a doua zi.

Cum parcul se află pe malul canalului Bega, i s-a amenajat și un debarcader unde copiii sînt așteptați de un vapoaraș cu 46 de locuri. Mai există un lac pentru hidro biciclete, un miniautodrom — în care cei mici învață, la volanul unor mașinuțe cu pedale, regulile de circulație —, un labirint cu oglinzi și jocuri mecanice, un amfiteatru cu 600 de locuri, cu scenă și cabină de proiecție pentru desene animate, un teren de minigolf, altul de joacă specific preșcolarilor, o mulțime de jocuri, care mai de care mai ingenios gîndite și realizate. A fost ridicat chiar și un delușor — din pămîntul scos la amenajarea lacului — pe care sînt acum două linii de teleferic, un tobogan, un fir de apă care curge în lac. Pe virful dealului, se află o ingenioasă construcție de lemn careia copiii îi zic „Cetatea Dacică”. În această lume de vrajă pentru cei mici, simultan 1.300 de copii se pot afla „în activitate”. O cofetărie le stă la dispoziție cu dulciuri și sucuri. Adulții au bănci pe care să se așeze. Totul este îngrijit și chiar șic, pînă și coșurile pentru hirtii. Nu se intră cu cîini, nu se intră cu semînețe. Pe neobservate, de altfel în cel mai inteligent mod, copiii li se face și educație. Bicicletele se lasă la poartă, pe o platformă amenajată anume. La intrare, alături de scări, un plan înclinat îngăduie trecerea căruciorilor, fără ca mamele ori bunicii să aibă nevoie de ajutor.

Pînă la cel mai mic amănunt, totul a fost gîndit în așa fel încît aici să guverneze exclusiv bucuria. „Este un unicat în țara noastră, ne spun gazele, nu degeaba toți bucurăștenii și cei din alte județe rămîn incîntați cînd îl vad. Nota originală a acestui parc: în jocurile copiilor primează mișcările care le favorizează dezvoltarea fizică.” Dragostea părintească, tandrețea chiar, cu care au fost gîndite și realizate aparatele de joacă sînt dovedite de ușurința cu care le pot minui copiii, ca și de faptul că încă nu s-a semnalat nici o defecțiune. „Au fost doar trei excepții care s-au autolimitat: mai puțin reușite și negustate de cei mici, au fost scoase pur și simplu.”

menționat că au fost păsturați toți arborii vechiului parc neîngrijit care exista aici, în plin centrul municipiului. S-au mai plantat pomi, fiecare bucată de teren are o anumită funcțiune.

Sînt uluitor de multe surprizele pe care acest parc le oferă celor mici. Dar, peste toate, domină impresia de explozie formidabilă de fantezie, de

Note

Cine îi compromise pe țărani!

Aveau cei mai frumoși pepeni din piață. Cred că știau și ei asta. Vindeau de zor cu o dexteritate aproape profesională, erau solicitați: „10 lei chilu, fără vorbe. Nu-ți place, nu iei”. Vindeau cel mai scump în ziua aceea, în piața Obor. Lume multă. Iau doi pepeni, 9.500 kg, adică 95 de lei, socoteală simplă, de altfel, și, în loc să plec, îi privesc, doi tipi strașnici care arătau a fi fost tare de mult țărani. Caut apoi un incasator de piață și, împreună cu el (Laurian Sixai), revenim la tarabă. Incasatorul pune prețul pe un pepene, 3,25 lei/kg. Cei doi protestează, „nu mai vînd, dom'le, mai bine-i dau la porci”, lumea se uită și, cei doi, în citeva clipe, își adună marfa într-o căruță și dispar.

Peste un timp, cei doi revin. În alt loc al pieței, ca într-un joc de copii, descarcă marfa;

Cine ajută la identificarea zisului Petre?

iar lume, iar pepeni frumoși, iar 10 lei... Laurian Sixai, energic, grijuliu cu porția de piață aflată în zona lui, îi redescoperă, ca pe vechi cunoscuți, le pune din nou prețul, cei doi se agită, lumea intervine: „dați-măcar cu cinci lei”, ei, nu și nu; iar povestea cu „mai bine-i dau la porci”, își adună pepenii, strigă la lume „nu mă lasă așa să vînd”, apare șeful pieței, George Ioniță, încearcă să-i liniștească, le ține piept, cineva

se duce la miliția pieței de unde vine subofiterul George Sava... Și-au strîns pepenii, cîntarul. Într-o parte, căruța, condusă de un copil, dispare; din cei doi, numai unul mai este găsit de subofiterul de miliție care rează pe cineva să afle unde este căruța. Incasatorul Laurian Sixai pleacă, în mașina personală, în căutarea căruței cu pepeni, noi ne ducem la sediul miliției unde totul începe să se clarifice.

Îl cheamă Vasile Matei, din comuna Voluntari, str. Garaofelor nr. 51 și, declară, este șofer la autobaza 4 „Militari”. Nu vrea să spună nimic despre colegul său, despre căre, pretinde doar că îl cheamă Petre (?). „Sigur, pepenii sînt ai lui Petre. Îl ajut, doar”. Apare și căruța în care mai erau 310 kg de pepeni. Energicul subofiter o îndreaptă spre punctul de cîntărire al I.L.F. decizînd ferm confiscarea. Aflăm că: pepenii lui Vasile Matei și Petre (?) erau o parte din comuna Voluntari, o parte din comuna Găneasa, de unde, se pare, este cel numit Petre,

„vinzătorul”. Marfa fără proprietar se vindea în piață, firește, fără certificat de producător, profitînd de greutatea supravegherii de către incasatorii pieței a tuturor celor care vînd. Aveau, cîntar personal, halat și citeva bilete vechi de taxă de piață pe care le puneau la vedere. Copiii Jean, Oana și Aurelia Andrei îi ajutau la descărcat primind în schimb pepeni. Căruța cu care transportau pepenii era din comuna Voluntari, proprietatea părinților lui Bică (?), vecini de stradă cu Vasile Matei. Era condusă de Bică, ispravă pentru care s-a înțeles cu cei doi, Vasile Matei și Petre, să primească suma de 1.700 lei (de ce atît?) pe zi.

Vasile Matei, se pare, creierul afacerii, face aluzii că ar da ceva ca să scape. A venit la piață cu mașina sa personală, un „Mercedes” negru, 9-B-15393 pe care, aflăm, îl parchează în raza pieței. A lipsit de la serviciu. Despre celălalt, Petre, aflăm că ar fi paznic la creșcăria de pește Sinești. Cunoșcă ei lume, și dacă situația

ar fi grea, ar da niște telefoane. Bică fuge, izbește cu o parte a căruței mașina 3-B-6899, aflată în parcaj și o avariază. După confiscarea pepenilor, dispare de frică să nu i se ia și căruța părinților.

La miliție, cu răbdarea extraordinară a subofiterului Sava George și ajutorul șefului pieței, George Ioniță, „aștia ne strică firma”, Vasile Matei plătește oalele sparte: 700 de lei proprietarului mașinii avariate, 125 lei amendă pentru speculă (Legea 3/1972) și proces-verbal de confiscare a 310 kg pepeni.

„Legea este blindă, ne spune subofiterul Sava George. Asta e părerea mea, amenda e prea mică, nu sperie pe nimeni”.

Astăzi sînt fapte. Ni se par cu atît mai nedrepte cu cit, iată, în timpul discuțiilor, în biroul miliției pieței, intră Gheorghe Lungu din Bacău, str. Opanez, bloc 1, scară 2, ap. 39, muncitor constructor în București, la C.M. 2, str. Făieni nr. 1, și preda un portofel găsit, cu acte și bani, îl predă, spuneam, spre cîntea lui, cu un gest de totală conștiință cetățenească, la

Imaginație creatoare, de dragoste pentru copii. Absolut totul s-a făcut prin muncă patriotică și din materiale recuperabile, ni se spune. Un oraș întreg — de la arhitecți și scenariști, până la elevii mai mari — a migălit acest extraordinar omagiu adus copilăriei. Este de înțeles că stă la îndemina oricărei municipalități care se respectă să facă asemenea timişorenilor. O primă reacție în această direcție am și întâlnit la Buziaș, unde un miniparc al copiilor se află deja în lucru. Aș putea paria că în următorii zece ani edilii mai multor orașe nu vor rezista tentației de a reedita splendida inițiativă de la Timișoara. Orașul care, deși are circa 14 mp de spații verzi

pentru fiecare locuitor, continuă să se preocupe de parcuri: în ultimii doi ani au mai fost amenajate un minunat parc botanic, altul zoologic — unde există chiar și un cerb lopătar alb! — și este aroape gata un parc al tineretului, care își ia numele de la faptul că este amenajat exclusiv de tineri (și numai prin muncă patriotică, la fel cu toate celelalte!). Poate că primul mare Parc al Copiilor din România nici nu putea — sau nu era drept — să apară în altă parte decât la Timișoara — acest oraș cu adevărată vocație a parcurilor.

DORIN GHERGHINESCU ■

Sărută pământul acesta

În acele zile, fîntînile cerului parcă secaseră de tot. Razele soarelui cădeau în perpendiculare fierbînt pe fruntea pămînturilor. C.A.P.-ului Berești Tazlău din județul Bacău. Și atunci, oamenii și-au zis că pot să fie la nevoie și pe post de nori. „Ne-am hotărît ca fiecare să ude porumbul cu 10 găleți pe zi, spune primăria Ortansa Țîțaru. Sintem obișnuiți să smulgem cu sudoare recoltele de pe pămîntul nostru podzolic și în pantă. Față de începutul cincinalului am dublat și triplat producțiile.

După ce se convinge că a sosit schimbul doi la irigatul cu cana, se suie în șaretă, „sala mea de lectură pe roți, căci aici, pe kilometrii drumului între satele comunei mai citește câteva pagini“. În geanta primăriei, între situațiile cu planul și ealuările la cultură, se află acum ultimul roman al Ilenei Vulpescu „Sărută pământul acesta“. Pe lingă noi se desfășoară un adevărat raliu al inului, alarmind cîinii care se reped să muște din țevile de eșapament. Se opintesc să care firele blonde de în adunate de pe cîmp nu numai caii putere de la axele cardanice, ci și cei de la oștile căruțelor. Primăria a bătut pe la fiecare poartă și sâtenii au pocnit din bici „acelerînd“ atelajele să facă concurență dieselelor. Economie de timp și motorină!

„Mă bucur că oamenii mă înțeleg, că știu că agricultura se face cu dăruire și sacrificii. În comuna noastră, veche de 500 de ani, au trăit răzeșii lui Ștefan, lăsînd moștenire dragostea de pămînt, spune fosta profesoară de istorie, acum primăria. În primăvară, parcă cerul uitase robinetele deschise. Se anunța în continuare timp urit. Într-o zi, la prînz, au apărut câteva raze de soare și ne-am zis că nu trebuie să pierdem momentul. Într-o oră, pe cîmp au fost o mie de sâteni care au smuls pînă seara cu mina buruienile de pe 50 de hectare. Faptul că îi simt mereu alături este o satisfacție la fel de mare ca aceea din momentul cînd mi s-a înmînat Medalia Tudor Vladimirescu“.

Ajungem la parcelele cu ar-

pagie. Cu mîini grijulii ca de față ce-și înșiră măgelele, Teodora Radu, Viorica Carp culeg delicioasele legume. „Deși timpul n-a fost favorabil, s-au obținut totuși 5 000 kg/ha, spune Toma Băndea, președintele C.U.A.S.C.-ului Moinești care în fiecare zi se duce în cite un C.A.P., nu ca să facă inspecții ci să pună umărul la treabă. După ce ne-am sfătuit, am început mai devreme și recoltatul cartofilor ca apoi să putem concentra toate forțele la campania porumbului“.

Încercăm să ținem pasul cu primăria Ortansa Țîțaru. Greu! Femeia aceasta înaltă este de fapt un metru șaptezeci de inimă. Precis a luat nota zece la lecția cu transformarea energiei în lucru util. Formula ei de viață este simplă: să fie peste tot! „Acum 17 ani, soțul se afla în spital și într-o noapte cu viscol am simțit că a venit clipa să nasc. Salvarea m-a transportat la maternitate. Peste 4 ore am auzit deodată rumoare la ușă și apoi glasul puternic al tatei: „Sint aici!“ Venise pe jos să-l simt aproape. Toată viața călcase cu piciorul 30 km pînă la mina din Comănești. Într-un sfert de oră a venit pe lume băiețelul meu. Mama a crescut 14 copii și are titlul de Mamă Eroină. Am învățat de la ei că trebuie să fii mereu aici, unde fierbe viața, lingă zbuciumul și sufletul oamenilor.“

Nea Iordache Romănescu povestește cum în aprilie, pîrîul Strimba firav de obicei de l sari cu piciorul, a avut o criză de personalitate și a strîns în suvoiul lui toată burnița și topitura zăpezii devenind un fel de Siret. Apa ciocănea la ușile a 50 de case, oamenii erau descumpăniți, iar pe malul cîlălat, o mie de animale alergau zguduite de frică. „Primăria noastră a început să care boccelele cu lucrurile oamenilor și a condus copiii și bătrînii pe deal. A fost prima care a înșfăcat sacii cu nisip proptind malul învins de ape. Am urmat-o împreună cu președintele C.A.P.-ului Ciprian Goagă, cu Ion Gavrilă cu Maria Romănescu și ceilalți. Apoi, tot ea a dus în spate prin torent primul sac cu furaj pentru animalele de vizavi. N-a murit nici o mioară și nici pier-

deri de bunuri nu s-au înregistrat“.

Ortansa Țîțaru a rostit cu fapta: sint aici! Se hrănește din mulțumirea de a simți că Bereștiul copilăriei se sprijină pe umerii ei. Și în lucrurile mari și în cele mici. Căci din ele se compune viața cu aziul și minele ei. S-a aflat acolo cu Ciprian Goagă în miez de noapte și cînd Murga se chinuia să fete. „Albișoara, numită așa după neaua care troienise grajdul, este acum o mindrețe de vițică de 6 luni și 130 kg, spune. De altfel, planul la fătări este realizat 82% după numai 7 luni și cu siguranță îl vom depăși“. În grajdurile cu apă curentă, instalații mecanice de muls și evacuare dejectii, Vasile Romănescu, soția și cei doi copii, Dumitru Manole, și el cu tot clanul, și ceilalți îngrijesc ca ochii din cap de cele 350 de vaci de lapte și 550 de exemplare tineret, primind la sfîrșit de lună peste 4 000 de lei. Mitică Manole, cu halatul alb pentru muls, așezat peste tricoul pe care scrie Disco, a terminat liceul agricol din comună și n-a luat trenul spre alte profesii ci a rămas acasă. „Ne plac animalele, ciștigăm bine, putem vedea 4 filme pe săptămînă și dansăm joia și duminică“.

Drumul șaretei șerpuiește printre turlile sondelor cu ciocurile pompelor ciugulind petrolul din măruntăie pămîntului și lanurile ce parcă valsează sub adierea vîntului. Destinul Bereștiului Tazlău, neputînd să aleagă între griu și petrol, s-a logodit cu amîndouă. Pe dealul Runcu, Costache Pinte, Toma Băciu, Gheorghe Botezatu cossesc covorul de lucernă. Sint sonori în schimbul trei la Moinești și țărani în schimbul unu la Berești. Mina care îngheață iarna pe prăjina sondei, frigă acum pe minerul coasei. „Din mustul zăpezii pînă la plapuma de nea mergem și pe cîmp pentru averea noastră a tuturor“. Președintele C.A.P.-ului, Ciprian Goagă, are grijă ca să se „construiască“ sandviciurile de furaj, un strat de lucernă sau trifoi, unul de paie, care, pe lingă că satură animalele, evită putrezirea la depozitare și eliberează terenul imediat pentru coasa următoare. Tînărul îngi-

ner, intrat primul la facultate și revenit în satul natal, a adus cu el conștiințiozitatea în aplicarea noutăților agricole și folosirea semîntelor elită și de înmulțirea iniția obținute aici, amenajarea pantelor cu benzi de iarbă, griu, porumb împotriva eroziunii și altele. Cu toate că pămîntul de aici nu prea e darnic, C.A.P.-ul are beneficii de peste un milion și o forță economică în creștere.

Tîrziu, Ortansa Țîțaru ajunge la primărie. Pe masă, într-un ștergar alb ca un gînd bun, citeva prăjituri și fructe. Fuseseră aduse de sondorul Vintonei Pinte și cooperatoarea Norica Gavrilă pe care îl cununa cu o zi în urmă. Căsătorile la ceas de seară, din timpul campaniei, în care-și dădeau mina simbolic din nou petrolul și lanul.

„Populația Bereștiului crește mereu, spune primăria. Am stabilit oamenii asigurîndu-le și alte locuri de muncă în afară de cele din agricultură. În comună s-a construit o topitorie de în cu 300 de muncitori și o secție de rețușat stofele de la fabrica din Buhuși. Atelierul de dezmembrat tractoare casate și recondiționări de piese i-a adus din nou acasă pe mulți. Strungarul Vasile Băciu care a primit și apartament a renunțat la Metrom Brașov. C.A.P.-ul a cumpărat un excavator cu care se scoate balastul din Tazlău pentru trustul din Bacău. Valeriu Costin, Ioniță Opincă, Vasile Ciojocar și-au amintit că rădăcinile lor se află în acest pămînt, au luat trenul din oraș spre satul natal și acum își impart ziua între industria mică și îngrijirea brazdei“.

Despre toate acestea, despre construirea celor două școli și a podului de beton, despre asfaltul comunei și centrala telefonică, arhiva de suflet a primăriei are multe pagini de amintiri. Peste Bereștiul cu dealurile lui domoale și catifelte în preajma cărora talentul lui Enescu a picurat pe porțativ ultimele note ale Oedipului, noaptea era de mult stăpînă. După ce-și terminase și treburile gospodăriei, Ortansa Țîțaru își odihnea inima pe paginile cărții. Din totdeauna sufletul îi șoptise: sărută pămîntul acesta!

FLORIN CONDURĂȚEANU ■

Primarul fără primărie

Dealul e un sătuc vecin cu Țara Mărginenilor, cu vreo 220 de fumuri. N-are primărie, dar, veți vedea, are primar! Un om la 62 de ani, Ion Nedelcu. „Primar“ cu „statul“ inventat de sat...

Istoria „statutului“ își are începuturile pe la jumătatea decenului șapte. Cam de prin '64, cînd vise vechi ale delurenilor au început să prindă contur. Primul vis împlinit a fost apa. Conducța prin care a fost adusă apă rece și bună de la vreo opt kilometri. Totul făcut în citeva luni chiar de ei, delurenii, adunați în jurul lui Ion Nedelcu, pe-atunci tînăr președinte al cooperativei agricole de producție. Și vai ce sărbătoare a fost în sat atunci, la 24 decembrie! S-a adunat tot satul

și s-a-ntins o masă ce greu poate fi uitată. Acolo, în capul mesei, unde l-a așezat satul, citeva lacrimi i-au umezit obrazii.

Dar bucurii aveau să vină mereu. Prin 1966 satul și-a ridicat cămin cultural, un an mai tîrziu cooperativa agricolă și-a făcut sediu, atunci cînd grajdurile erau deja terminate. A venit apoi vremea plantării unei splendide livezi cu meri, în Vîrtop. Mere bune, cum n-au mai fost prin partea locului. Dar cea mai așteptată bucurie avea să vină abia în 1963: după doisprezece ani de așteptare a venit pe lume Ion Nedelcu-junior, azi operator la calculatoarele electronice în Alba Iulia, dar student în anul al III-lea la Cluj-Napoca, la „Econo-

mice“. Iar alta, peste încă trei ani, cînd a venit pe lume Mariana, cea care de vreo trei ani sau chiar patru i-a oferit împlinirea pe care o trăiesc bucinii.

Zilele trecute, cînd l-am vizitat, abia venise din munți, de acolo unde sint acum oile obștii. Vreo mie cinci sute. S-a dus la alesul berbecilor. Mai trăia încă intens o scenă pe care a văzut-o acolo, sus: stăteau de vorbă cîțiva bărbați și cînd serveau un pahar de vin adus de „președinte“, au sărit la oi doi lupi, au înșfăcat o mioară în citeva clipe, dar au sărit 13 cîini care au făcut ordine. Le-au cam sîfonat lupilor hainele de vară, nelăsîndu-le nici prada. Era în plină zi! Grea și viața ciobanilor, o meserie foarte căutată, plătită cu vreo cinci mii de lei pe lună!

Au fost darnice anul acesta pămînturile delurenilor. Pămînturi de categoria a III-a, sărace, dar îngrijite cu trudă, le-au dat patru tone de griu la hectar, de vreo trei ori și jumătate mai mult decît în primul an, cînd s-a înădurat ceapeul. Atunci cînd „forța“ era de partea celor vreo 70 de cai, pe cîțiva ani buni cresc efectivele, pentru că acolo, pe dealurile din Deal, calul e cel mai bun tractor în multe! Știe bine președintele aspra lecție a cailor...

Oamenii îl iubesc. Îl ascultă. Îl urmează în toate. Iar el, Ion Nedelcu, trebuie să-i ajute în toate. Și să-și scoalească copiii la Alba Iulia, sau la Cluj-Napoca, sau la Sibiu, și să ajungă la un medic renumit, și să-și repare casa, și să plece la odihnă. Iar la nunți i se oferă mai întotdeauna un loc foarte aproape de miri.

Gesturi firești. Nefortate. Așa a înțeles Ion Nedelcu că trebuie să fie. Lecții pe care le-a învățat acasă, de la părintele său Pantelimon, cel care a făcut parte din delegația satului la Marea Unire, de la învățătorul Octavian Greavu din Căpîlna, dar și de la activiștii partidului care l-au descoperit bun să devină primul președinte al „colectivei“, iar mai apoi l-au trimis la tot felul de școli. Și la Timișoara, de vreo două ori la Cluj și la Gilău, iar prin '71 l-au înmînat să meargă la Blaj, la liceul agricol, la hortivitul-tură.

În Deal, sătucul cu 220 de fumuri din mărîginea Sibiului, aflat aproape de Jina și de „granița“ dintre Alba și Vilcea, viața își are firescul ei. Acum vine toamna, iar oamenii așteaptă culegerea roadelor. Și a porumbului, care promite o recoltă-record, și a cartofilor, și a strugurilor. Dar mai au destule de făcut, iar el, primarul fără primărie, președintele ceapeului, Ion Nedelcu se zbate pentru destule. Și să poată mări debitul de apă al izvoarelor care de cîțiva ani nu mai satisfac nevoile satului, și să crească septelul, și să asfalteze cei vreo patru kilometri de neasfalt de la Cîlnic pînă-n Deal.

Trec frumosi anii, fără a lăsa urme pe chipul senin al lui Ion Nedelcu, cel cărîia oamenii îi zic primar. Primar nu e dar e deputat. Om bun și energic, care acolo, la Cîlnic, unde e primăria și unde este investit ca viceprimar al întregii comune, știe să se bată pentru treburile satului. Și pentru ale micului ceape!

CONSTANTIN MUSTĂȚA ■

care, Vasile Matei, de față, nici nu s-ar fi gîndit măcar.

Mai vine în birou, Ion Tudorache, de la C.A.P. Dobroiești. Ne spune că s-a aflat în piață de cei doi. El îi cunoaște. Din vedere. Chiar și alții din piață. Din cauza lor, lumea vorbește că despre cei care vind în piață. „Tovarășu“, zice Ion Tudorache, eu vind pepeni galbeni, puși de mina mea, udati de mine, păziți să crească, de dimineață pînă seara, nu mîncîc uneori toată ziua. De muncă. Uitați-vă la miinile mele. Nu-i lăsați să-și bată joc de noi!“

Vasile Matei, se uită și el la miinile sale. La stînga, pe unul din degete, se odihnește un inel de aur. Are aproape 15 grame.

PAUL AGARICI ■

Cititorii de contoare

Pe lume sint fel de fel de meserii — toate utile și toate producînd bunuri materiale va-

lori spirituale, sau venind în sprijinul conviețuirii noastre. Personal, îi stimez pe toți cei care au îmbrățișat o meserie sau alta, chiar și pe cei care — să zicem — s-au făcut cititori de contoare de gaze naturale. E treaba lor de ce au ales (sau au fost aleși) pentru asemenea muncă! Vine omul cu geanta pe umăr și cu carnetul de identitate, deschide capacul din peretele blocului (de la aparatul de înregistrare), citește, notează și — mai departe!

E greu? E ușor! Acestea sint chestiuni de suprafață, de specifice, aș zice eu. Principalul e, că noi consumăm gazul natural la bucătărie sau la sobă, și trebuie să plătim cit consumăm. Iar ei, cititorii de contoare, sint tocmai cei care ajută statul (recte, întreprinderea de rețea) să instaleze distribuția gazelor naturale — I.R.I.D.G.N.) să primească de la consumatorii de gaze costul acestui consum.

Auzind însă ce pătesc locatarii din aleea Istru nr. 9 blocul D 7, cu cei care vin lunar să le citească cele 8 aparate de la

cele 8 scări ale blocului, am început să gîndesc altfel despre meseria de cititor de contoare și despre utilitatea ei. Iată faptele.

La mai multe citiri, în diferite luni, Comitetul asociației de locatari a constatat că indexul de la aparatele montate la fiecare scară, indica alte valori decît cele sosite în facturile de plată, emise de către I.R.I.D.G.N. — și anume — consumul de gaze naturale este „umflat“, cu mult peste cifrele care arată consumul real. Ca urmare, pe 18 iunie, Asociația trimite o adresă la întreprinderea cu pricina, solicitînd citirea corectă a contoarelor (și deci comensurarea corectă a consumului). Adresa, înregistrată la nr. 8 804 din 20 iunie, rămîne fără ecou. Ba mai mult, dacă în ea se semnalau anomalii doar la două scări (2 și 7), factura din 25 iunie era și mai „gogonată!“ Spre verificare și exemplificare, pe data de 20 iulie, Comitetul asociației de locatari a făcut citirea contoa-

relor de gaze și iată, constatarea: scara 1 — index 7 361, față de 7 847 prevăzute în factura nr. 00006/0643 din 25 iunie; scara 2 — index 596, față de 1 201 din factură; scara 7 — index 1 420, față de 1 741 din factură etc.

Deci, se poate vedea în mod clar, că numai de la trei scări s-au încasat sume în plus de la locatari pentru un număr de de 1 412 m.c. gaze naturale. În afara acestei situații, care denotă o crasă superficialitate în îndeplinirea atribuțiilor de serviciu se nasc mai multe întrebări, dintre care punem doar una: dacă la scara 2, la data emiterii facturii (25.06.1988) contorul indica cifra 1 201, și în realitate, la 20.07.88 nu arăta decît 596 (mai puțin de jumătate), dacă se va merge în ritmul și, mai ales, în „sistemul“ acesta cînd se va ajunge la corelarea consumului real cu cel ce trebuia achitat pe factură?

Asociația de locatari, prin președintele ei, ing. Florin Du-

mitriu și administrator, Constantin Sovejanu a mai înaintat o adresă, înregistrată la nr. 10 876 din 02.08.88 rămasă și a ceeață fără rezultat. Dincolo de misterioasele cifre care apar pe factură, de două luni și jumătate, Asociația locatarii din aleea Istru nr. 9 — personalitate juridică, conform articolului 1 din Decretul Consiliului de Stat nr. 387 din 27 oct. 1977 — așteaptă un răspuns de la forurile de conducere ale I.R.I.D.G.N. Dacă nu din obligație morală, atunci conform Legii privitoare la rezolvarea propunerilor, sesizărilor, reclamațiilor și cererilor oamenilor muncii, trebuiau să răspundă. Pentru că, altfel, citind în continuare contoarele după această metodă „originală“, se va ajunge ca, în 1990 cititorii să „vadă“ cifre care vor apare pe tamburul contoarelor prin anul 2000, incolo! Credem că după aceste argumente, totuși, cititorii (de contoare) au cuvîntul!

GEO CIOLCAN ■

Orice om poate gândi, simplu, că e grozav să scoți energie electrică din ceva care nu costă nici un ban, adică din bătaia vântului. Poate nu toți știu, însă, că pentru a ajunge la o asemenea performanță, a fost — și va mai fi, cu siguranță, necesară o îndelungată muncă de cercetare și proiectare. Cercetări întreprinse încă de acum câțiva ani la nivel național, au dus la concluzia că teritoriul țării noastre oferă resurse însemnate în domeniul, resurse ce trebuiau captate cumva. Un vast program de cercetare își propunea ca într-un viitor apropiat să se ajungă la o echilibrare a balanței energetice naționale și prin aportul turbinelor eoliene. Rezultate însemnate s-au obținut deja la Brașov și București, consemnate la vremea lor în paginile revistei „Flacăra”. Dacă ne îndreptăm din nou atenția asupra vastei munci a oamenilor preocupati de această problemă, este pentru că programul eolian înregistrează în aceste momente un nou și însemnat succes. Doar simpla înregistrare a tuturor celor ce au participat la cercetare și proiectare ar umple paginile unei întregi reviste.

— Specialiștii români s-au ocupat până acum de turbinele eoliene cu ax vertical. La Timișoara s-au pus, pentru prima dată, bazele centralelor electrice eoliene prevăzute cu ax orizontal. A fost o activitate laborioasă la care au participat colegii de la Rezistența materialelor și mecanică, Construcții metalice, Automatizări, Calculatoare și altele, până la împlinirea celor 12 catedre ale institutului. S-au făcut mii și mii de calcule, abordate după metoda elementelor finite, ori metoda elementelor de frontieră, folosind calculatoare de mare capacitate. Studenții, la rândul lor, s-au atașat de tot ceea ce apăsă nou, mai ales în domeniul tehnicii de calcul. Fiecare serie din grupurile de studenți care au lucrat anii aceștia la programul eolian, a ajuns să cuprindă adevărați specialiști în ramură. Parametrul urmărit cu deosebire a fost masa elementelor în mișcare. Trebuia să fie foarte redusă, dar să asigure în același timp o siguranță deosebită în exploatare. La masele în mișcare, cum sunt paletele, ruperea nu are voie să fie de natură fragilă, ci tenace. Cu alte cuvinte, la o eventuală avarie, elementele să se deformeze foarte mult, chiar dacă nu mai pot folosi ulterior, dar să nu se rupă în bucăți. Imaginați-vă că un element din paletă se rupe și este aruncat la mare distanță. Datorită inerției deosebite înmagazinată, devine un adevărat proiectil în mișcare, ce poate genera catastrofe. De aici, importanța ruperii tenace, deci numai deformarea paletei, de dorită la care s-a ajuns în cele din urmă. Toate încercările paletelor în mărime naturală, testări duse până la rupere, au confirmat valabilitatea ipotezelor noastre, rezervele de rezistență stabilite, materialul ales, studiile și tehnologiile de sudare. Ruperile nu au survenit ca urmare a unor detașări, nu au fost niciodată de natură fragilă, ci tenace.

— Scuzați inocența necunosătorului. Fără rupere, nu se poate?

Vînt bun eolienele românești

— Omenirea a încercat de la bun început să stăpînească forțele naturii, dar până acum n-a reușit s-o facă în totalitate. Aceste tipuri de instalații lucrează prin excelență, numai cu forțele vîntului, ale zăpezii, ale chiciurii. Sînt fapte pe care noi le apreciem pe baza unor rezultate și prelucrări statistice, nu pe valori certe. Media statistică în timp, am acoperit-o, dar ne gîndim că o dată la 50 sau 100 de ani poate să apară un vîrf de rafală care să ducă la distrugerea efectivă a paletelor. Ori, aceste cazuri trebuie să se prevădă și asigure. Ne-a mai preocupat, apoi, consumul de materiale primă pentru fiecare paletă în fabricație. Am avut bucuria să aflăm că paletele noastre sînt cu cel puțin 200 kg mai ușoare, la aceeași putere, decât a reputatelor firme olandeze, știut fiind că Olanda ocupă unul din primele locuri în lume la acest capitol, al turbinelor eoliene. Piese gîndite de noi sînt palete cu consum redus

drept pentru care, respectînd rigorile spațiului tipografic, ne vom rezuma a menționa faptul că este vorba de munca de peste patru ani a Institutului Politehnic „Traian Vuia” din Timișoara, activitatea a 12 catedre — profesori și studenți — coordonată de academicianul Ioan Anton.

Faptul că dialogul pe care l-am purtat cu unul dintre oamenii de bază ai colectivului timișorean s-a derulat nu în vreun laborator universitar, ci la întreprinderea de construcții metalice din Bocșa, spune multe despre perfectă integrare a învățămîntului cu cercetarea și producția, dar și despre punctul la care s-a ajuns pe drumul străbătut în acești ultimi ani — finalizarea primei turbine eoliene „tip Timișoara”, o noutate cu totul deosebită. În ce constă premiera? Redăm în rîndurile care urmează, ocolind pe cît posibil termenii de strictă specialitate, explicațiile conferențiarului dr. ing. ION CARABA, șeful catedrei „Construcții metalice” a Facultății de construcții din cadrul Institutului politehnic timișorean.

Fotografii de VICTOR RADULESCU

da material, incorporînd în același timp soluții noi. S-a folosit, de exemplu, o variantă de înveliș autoportant din pînza, tip sandwich, realizată dintr-o țesătură de tablă a cărei grosime este sub un milimetru. Soluțiile olandeze folosesc tablă masivă de 15 pînă la 30 de milimetri. La ora actuală noi oferim pînă la 10 tipuri de palete, diferind între ele prin execuție și complexitate. Ne-am aliniat, de asemenea, preocupărilor de nivel mondial, executînd

de material, incorporînd în același timp soluții noi. S-a folosit, de exemplu, o variantă de înveliș autoportant din pînza, tip sandwich, realizată dintr-o țesătură de tablă a cărei grosime este sub un milimetru. Soluțiile olandeze folosesc tablă masivă de 15 pînă la 30 de milimetri. La ora actuală noi oferim pînă la 10 tipuri de palete, diferind între ele prin execuție și complexitate. Ne-am aliniat, de asemenea, preocupărilor de nivel mondial, executînd

și palete în varianta mixtă — partea de înveliș din poliester armat cu fibră de sticlă, iar partea de rezistență, de structură, din oțel.

Prototipurile odată construite în chiar incinta Institutului Politehnic „Traian Vuia”, timișoreni au început să se gîndească la producția pe scară industrială.

— Am căutat un executant și am găsit mai mult decît atît — afirmă profesorul Francisc Gyölay.

În întreprinderea de construcții metalice — Bocșa, pornind de la directorul Victor Creangă și de la corpul de ingineri valoroși, pînă la cel mai nou lăcătuș, toată lumea se alătură astăzi programului eolian, înțelegînd că asta înseamnă tehnică de vîrf, înseamnă progres. O serie de alte noi idei s-au născut, venite de data aceasta de la constructor, au fost studiate cu fiecare catedră a Politehnicii în parte, brevetate de invenție fiind semnate în comun. Un exemplu: deosebit de important este ca poziția centrului de greutate a tuturor paletelor să fie aceeași, să descrie același cerc în plan vertical, să fie situate în același plan, altfel dau niște solicitări puternice în sistemul de antrenare — sistemul butuc, rotor, motor — creînd perturbații foarte serioase în funcționare. La uzină s-a conceput un dispozitiv cu ajutorul căruia centrul de greutate al paletei este situat pe aceeași fază. Iar brevetul obținut pentru dispozitivul de stabilirea masei paletei și a poziției centrului de greutate cu ajutorul computerului — afirmă specialiștii — se situează fără probleme la nivel mondial.

— Cînd umbli și tot scotocești, mai și găsești ceva nou — glumește directorul Victor Creangă.

Nu putea să se meargă pe vechi. Era o idee nouă, erau soluții noi, trebuiau chiar scule și dispozitive noi. Culele acelea mărune ale tablei, cum erau prevăzute în proiect, nu se mai realizaseră nicăieri și trebuiau făcute cumva, cu ceva. Așa s-au născut invențiile, le-a cerut viața, le-a cerut nevoia realizării instalațiilor.

— Pentru noi, adaugă directorul Creangă, care executăm construcții metalice tradiționale, problema eolienele reprezenta problema producției noastre de viitor. Așa am privit lucrurile de la bun început. Acum lumea a început să înțeleagă că avem aici niște meseriași care pot și știu cîte ceva din tehnica de vîrf. Eu cred că paleta asta a noastră nu va fi curînd învinsă de vreo alta. Agregatele proiectate, în fază de montaj pe Semenice au puteri între 300 și 450 kw/h. Sperăm ca pînă la sfîrșitul lunii să punem nacela sus. N-avem aici o emoție cu lucrarea aceasta și nu-i dorim decît vînt bun!

LIANA MOLNAR

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Eminescu și răspunsul piramidei

Am citit cu mare interes articolul Un spațiu cu proprietăți miraculoase. Ce este „Efectul de piramidă” de Liviu Timbus, publicat în „Flacăra” din 12 august 1988. Mai citisem în reviste românești de mare tiraj materiale substanțiale privitoare la această tulburătoare problemă științifică, scrise de pildă de dr. Mariora Godeanu în „Almanahul Anticipația — 1987” sau de C. Iulian în revista „Știință și tehnică” din 1984, dar sinteza și concluziile cuprinse în articolul din „Flacăra” aduc informația la zi, atît sub aspect teoretic, cît și practic. Știm astăzi multe lucruri în legătură cu vechile piramide egiptene sub aspectul semnificației științifice, a orientării și a dimensiunilor lor: multe — chiar dacă nu toate — dar dovedind în mod cert că anticii locuitorii ai Țării Nilului aveau cunoștințe de matematică și astronomie uluitoare, nebănuite altădată de istoricii științei. Știm, de asemenea, datorită investigațiilor întreprinse în ultimele decenii, cristalizate în studii și monografii riguroase, că piramida nu este o formă geometrică oarecare — de aceea au și ales-o egiptenii spre a înfrunta vremurile — și că în interiorul ei materia organică și anorganică are comportări neo-

bisnuite, suferă prefaceri diferite de cele curențe, probabil sub influența unei energii încă necunoscute, avîndu-și obirșia în Cosmos; prin acțiunea acestei energii, se pot obține rezultate practice în fizică, chimie, biologie, agronomie, medicină etc. Piramida reprezintă astăzi una dintre „petele albe” ale cunoașterii, mai ales în ce privește forțele energetice ce acționează în interiorul ei (de care probabil sacerdotii egipteni le cunoșteau). Astfel de „pete albe” mai există, de pildă posibilitatea unor civilizații extraterestre, natura gravitației, ipoteza tahionilor „supraluminici” etc. Dar să ne gîndim cîte astfel de probleme enigmatice, aparent nerezolvabile în trecut, au devenit astăzi achiziții ferme ale științei. Chirurgii medievali spuneau: „Cutitul și durerea sînt inseparabile” — dar s-a inventat anestezia. Spectroscopia l-a dezmințit pe filosoful pozitivist Auguste Comte, care afirma că niciodată nu vom putea afla de pe Pămînt compoziția stelelor. Zborul omului în Cosmos apăsă pînă acum un veac neverosimil, utopic. Astăzi e înfăptuit... Exemplele s-ar putea înmulți, căci „imposibilul” și „misteriosul” de ieri devin cunoscință și realitate zilelor noastre.

Dar piramida mai ridică o problemă — aceea a sensului ei și a relației cu timpul. Să cîuțăm la înțelesul adînc al celor scrise de un autor arab din secolul XVII: „Pe Pămînt toate lucrurile se tem de timp, dar timpul se teme de piramidă”. Mintea genială a lui Eminescu s-a străduit și ea să priceapă cum a ajuns omul să conceapă chipul piramidei, cum a zămislit-o ca simbol al dăinuirii, ce reprezintă ca sens.

Spirit atotcuprinzător, un adevărat „omni-universale în versiune românească”, după cum îl definea Constantin Noica, care îl considera un filosof al științei, poetul-gînditor Mihai Eminescu nu putea rămîne străin de istoria și problematica enigmaticele piramide. Dintre toate monumentele înălțate de oameni, dintre toate figurile geometrice, ea este aceea care îl fascinează cel mai mult, așa cum rezultă din călețele sale manuscrise, el abordînd-o sub aspect istoric, geometric și filosofic. Desigur că un impuls în această direcție l-a primit de la profesorul său de egiptologie de la Universitatea din Berlin, Karl Richard Lepsius (1810-1884), eminent arheolog și organizator al unui muzeu pe profilul străvechii civilizații din Țara Nilului, dar cele mai importante însemnări eminesciene poartă amprenta viziunii proprii demiurgului.

Să începem cu consemnările istorice, preluate în mare parte de la Lepsius și din alte surse istorice și filosofice. Astfel, în manuscrisul 2267, fila 106, Eminescu notează că Pitagora s-a întors din „Egipt” uimit de

„măreția lucrurilor văzute” și crezînd în „minunile pe care numărul l-ar putea produce”. Totodată, el își dăduse seama că taina acestor „minuni” era păstrată cu strînicie. Citim, în același manuscris: „Poporul acela mare și înțelept care-a trăit șapte mii de ani pe fața pămîntului era un popor care-și ascundea tainele, care nu înfățișa străinii în misterele artelor și a științelor”. În caietul manuscris 2257, filele 221-223, ca și în manuscrisul 2287, sînt date lungi liste de dinastii egiptene și de circumloieri ai țării, în legătură cu toate acestea fiind adesea menționate piramidele construite. Se amintește, de pildă, după istoricul Herodot, de piramida lui Cheops și de muncă imensă depusă de popor pentru înălțarea ei; aceasta a fost „cea mai înaltă piramidă” (se precizează dimensiunile ei).

Eminescu încearcă să dea o explicație formării figurii geometrice a piramidei, ca rezultat dintr-un pătrat privit în perspectivă. Ideea e expusă în mai multe locuri și într-un caiet poetul schițează chiar un desen, în care figurează pătratul („realitate”) și piramida („văzută”). Iată formularea din ms. 2267, f. 107: „Ce este piramida? La un pătrat care se repetă la infinit, cele patru puncte convergînd într-unul și formează o piramidă. E un finit în raport cu infinitul. Un cerc care se repetă în infinit culminează într-un vîrf — obeliscul, acul Cleopatrei”. O observație din același caiet manuscris: „O lopată de pămînt cîzînd jos s-așază în piramidă”.

Alteori, piramida, ca figură geometrică, e considerată ca rezultat din „repetiție de cuburi” (ms. 2255, f. 356). Tot aici: „Privit de departe, cubul devine piramidă”. Mai explicit, în același manuscris, la fila 364: „Cubul întins în infinit apare ochilor sub formă de piramidă”.

Care este însă semnificația filosofică a piramidei după Eminescu? Piramida înseamnă pentru el răspunsul, aceasta în raport în primul rînd cu sfînxul, care (așa cum va apare și în mitologia greacă) înseamnă întrebarea. O formulare deosebit de interesantă, deși în finalul ei se cere abia decodată, figurează în ms. 2261, f. 181: „Cum că sfînxul e o întrebare și piramida un răspuns și că amîndouă la un loc sînt o ecuație, la aceasta n-a gîndit nimenea. Ce este viața a întrebare sfînxul. Un raport simetric al unui finit către un infinit, răspunde piramidă”. Revenind la matematicianul și filosoful Pitagora, poetul se întreabă „ce văzuse” acesta în Egipt și conchide metaforic: „O alce întreagă de sfînx — drum al vieții omenești plin de întrebări, iar la capăt răspunsul la acele întrebări: piramida și moartea” (ms. 2267, f. 106).

Piramida-răspuns, întrevăzută de Eminescu (așa cum a intuit atîtea idei fundamentale ale cunoașterii științifice moderne și contemporane) continuă și astăzi să dezvăluie fațete nebănuite ale realității, iar drumul mai e lung pînă ce se vor da sfîncilor toate răspunsurile.

I. M. ȘTEFAN

Par avion, de la redactorul nostru,
CORNEL NISTORESCU ■

Columna lui Traian a fost restaurată

Pentru prima oară în acest secol

În aceste zile de septembrie, la Roma are loc un eveniment de mare importanță istorică și arheologică. La întoarcerea din vacanță, locuitorii „Cetății eterne” revăd Columna lui Traian, monument de referință în istoria și arhitectura orașului, eliberată de construcția de metal care o înconjură. Cea mai mare restaurare din istoria Columnei și singura de proporții din acest secol a luat sfârșit. Mai sînt cîteva zile pînă cînd schelele care au înconjurat-o vor fi demontate în întregime. S-ar putea să dureze chiar o săptămînă. Nu e chiar atît de ușor să desfăci o complicată construcție de metal alcătuită din mii și mii de bare de oțel care susțineau cele treizeci de nivele pe care au lucrat restauratorii. Oricum, eforturile specialiștilor s-au încheiat, iar dezvelirea Columnei (ca și începerea lucrărilor de restaurare) au generat o serie de discuții în presa italiană la care au participat arhitecți, arheologi și istorici. Restaurarea prevăzută de Legea nr. 92 privitoare la patrimoniul arheologic al Romei din 23.III.1981 a demarat în 1982 și a durat 6 ani. Programul de restaurare privea, în prima parte, circa 20 de monumente din zona centrală a orașului, mai ales cele cu suprafețe de marmură, atacate de un proces complex de deteriorare a părților sculptate. În aceste zone, din cauza agenților externi, monumentele suferă un discret dar continuu proces de distrugere prin pierderea coeziunii între cristalele de marmură. Două sînt cele mai importante monumente restaurate: Columna lui Traian și Columna lui Marc Aureliu. Lor li se adaugă Coloanele din Forul lui Nerva, Arcul lui Silano și Dolabella, Arcul argintarilor, Templul Vespasian, Templul lui Castor, Templul lui Saturn și Arcul lui Isalena. Continuă lucrările de restaurare la Arcul lui Constantin, la Teatrul lui Marcello, la Templul lui Adrian și la Arcul lui Septimius Sever. Dar între toate acestea, evenimentul central l-a constituit restaurarea Columnei lui Traian și, în aceste zile, dezvelirea ei. Pe parcursul celor 6 ani s-au purtat o serie de discuții publice sau de specialitate. Academia franceză din Roma a organizat chiar o expoziție despre Columna lui Traian în pictura franceză (din păcate, ea s-a închis cu o lună în urmă și n-am putut-o vedea), iar în lumea specialiștilor restaurarea Columnei a prilejuit multiple discuții, confruntări și cercetări interdisciplinare. Importanța extraordinară a acestui monument depășește cu mult granițele interesului turistic. Nu numai pentru că, pentru noi, românii, Columna are forța graitoare a unui certificat de naștere scris cu daltă în marmură aleasă, dar și pentru că valoarea ei arhitecturală, artistică și istorică este de-a dreptul inestimabilă. Profesorul Adriano La Regina susține că „acest extraordinar patrimoniu de artă este în același timp izvor excepțional de informații istorice”. Pe lângă cele de o covârșitoare importanță privind istoria poporului nostru, Columna lui Traian a trecut prin vremuri însoțită de o literatură și de o complicată istorie.

„Întru eternitate, pentru onoarea poporului roman”

În 26 martie 1162, senatorii romani, judecînd o controversă între preotul Angelo și badessa de S. Ciriaco legată de o biserică aflată la picioarele Columnei, hotărîsc astfel: „Columna lui Traian nu va fi niciodată deteriorată sau mișcată, ea trebuie să rămînă așa cum este, întru eternitate, pentru onoarea po-

porului roman... Dacă vreunul va atenta la integritatea Columnei, acesta să fie condamnat la moarte iar bunurile sale confiscate”. Deci, aproape cu un mileniu în urmă, Columna era socotită nu numai ca însemn al onoarei poporului roman, dar și ca depozitară „a unei memorii istorice centrate pe trecuta măreție a Romei și a imperiului său” (Salvatore Settis). Construită în Forul lui Traian, în 113, cel mai grandios for al Romei, lung de 300 de metri și larg de 150, decorat cu statui de prizonieri daci și de generali romani, cu însemne militare și cu inscripții comemorative, cu un măreț arc de intrare în onoarea lui Traian, cu o statuie ecvestră a împăratului în centrul pieței, cu biserica Ulpia, Columna încununa arhitectonic acest monument complex, de mari proporții. În interiorul Columnei se află încăperea în care a fost înmormîntat împăratul Traian, după moartea sa, adorat aproape ca un zeu. O scară interioară permitea accesul pînă în vîrfurile Columnei unde se afla statuia din bronz a împăratului. Din păcate, aceasta s-a pierdut prin secolul 16. Cum „Comentarii de bello Dacico”, operă a lui Traian după modelul lui Iulius Caesar, s-au pierdut, Columna, împreună cu Panegiricul lui Plinius cel Tânăr rămîn principalele izvoare de documentare. Importanța Columnei constă și în aceea că este „primul monument care introduce principiul reliefului care se desfășoară în spirală pe un suport cilindric. Această extraordinară invenție comportă o gravă problemă de lectură. Reliefurile urmăresc o strictă ordine cronologică deși e imposibil pentru observator să le urmărească dezvoltarea lor învîrtindu-se în jurul Columnei la diferitele nivele ale frescelor” (Salvatore Settis). Această extraordinară realizare tehnică și artistică a făcut carieră. La puțin timp a fost construită Columna lui Marc Aureliu. Alte două colonne au fost ridicate la Constantinopol de Teodosiu și de Arcadie (distruse de-a lungul vremii). După o vizită la Roma, Bernhard de Hildesheim a inaugurat o columnă similară, dar cu un subiect religios, în 1018, apoi, în secolul XVIII, Johann Bernhard Fischer von Erlach a înălțat două colonne de același tip în

față la Karlskirche din Viena. După Columna lui Traian au fost efectuate trei copii solicitate de împărații Franței: Francisc I, Ludovic XIV și Napoleon al III-lea. Altele au fost expuse la Expoziția universală de la Paris din 1867 sau la Albert Museum din Londra. În secolul al XVII-lea, la curțile Europei au circulat la mare modă copii în bronz aurit, la scară redusă. Un exemplar se află la Palatul Pitti, un altul era în Palatul princiar Monaco. Napoleon I a vrut chiar mai mult: ca o asemenea columnă să fie dusă la Paris și montată în Piața Vendôme. Costul enorm și discuțiile posibile l-au făcut să renunțe la proiect, dar, în cele din urmă, o columnă de același tip a fost ridicată în 1800 în Piața Vendôme.

Columna a avut o influență extraordinară și în opera unor mari artiști ai lumii. Studiile unor specialiști italieni afirmă că o serie de scene de pe columnă au devenit model în picturile sau sculpturile unor coloși ai artei italiene. Rafael, Caravaggio și Bernini au folosit în operele lor scene de pe Columnă sau s-au inspirat din ele. Rubens și Poussin au efectuat mai multe desene după Columnă. Columna lui Traian a ajuns și în pictura modernă. Paul Gauguin a dus cu el în Tahiti cîteva fotografii ale Columnei realizate într-un studio al unchiului său Arosa și l-a pus pe un tînăr polinezian să stea ca un ambasador barbar primit de Traian la începutul celui de-al doilea război dacic.

Reparații și semnături

Care au fost intervențiile de-a lungul timpului asupra acestei opere mărețe? Prima construcție care a dăunat unor inscripții ale Columnei a fost capela Sf. Nicolai de Columna. Paradoxul constă în faptul că această capelă care a dăunat monumentului a contribuit în același timp la păstrarea lui în timpul evului mediu. Statuia de bronz a împăratului s-a pierdut pînă în secolul 16. Papa Sisto al V-lea, după ce a ordonat o res-

taurare a Columnei Antonina, a intervenit și asupra Columnei lui Traian, punînd în vîrf ei o statuie a Sfîntului Petru. În acești ani ai celei mai ample restaurări (1982-1988) nu puține au fost vocile care au cerut repararea intervenției papale din 1590. Disputa a fost aprinsă, dar pînă la urmă monumentul n-a fost deservărit de statuia care nu i-a aparținut. În 1652 au fost efectuate curățări ale marmurei și reparații cu metal. În 1693 a fost reparată scara interioară. În 1903, Filippo Tittani a efectuat cîteva intervenții modeste la ferestrele din preajma intrării în monument. În 1935 Filippo Raguzzini a fost constrîns să efectueze unele lucrări la pedestal și în jurul lui. În 1921 au fost efectuate lucrări de mărirea siguranței la statuia și la postulamentul ei. În secolul nostru nu s-a făcut nimic și poate că aceasta explică în mare măsură necesitatea intervenției de mari proporții începută în 1982.

Întrebări fără răspuns?

Lucrările de restaurare au început în 1982, de suprafața exterioară a Columnei ocupîndu-se un grup specializat din Parma, condus de Bruno Zannardi, statuia fiind preluată de firma Reindell & Tommasi, direcția lucrărilor la Columnă fiind asigurată de arhitectul Gian Giacomo Martines din partea Soprintendenza archeologica di Roma și de cercetătoarea Alessandra Melucco Vaccaro de la Istituto Centrale del Restauro, lucrările de restaurare fiind efectuate de Anna Caresi, Alessandra de Vita, Maria Gabriella D'Ippolito, Paola Giansanti, Monica Martinelli, Elisabeta Rausch și Giuseppina Luardi. Restaurarea propriu-zisă n-a început imediat după ce a fost încheiată lucrarea și alcătuit grupul de specialiști. O perioadă îndelungată a fost afectată cercetării Columnei și intervențiilor precedente. Care au fost acestea și cu ce efecte s-au soldat ele? Restaurarea Columnei a prilejuit dezbateri și comunicări științifice. Două au fost subiectele care au captivat enorm, în ciuda faptului că nu sînt noi, că ele au fascinat și alte generații. Unul privește sculptura. Cine au fost autorii acestei capodopere? Columna a fost proiectată de cel mai mare arhitect roman, Apolodor din Damasc, ca o celebrare a victoriei repurtate asupra dacilor și a cuceririi unui teritoriu extrem de bogat. Dar care sînt autorii capodoperele? Un mare arheolog italian Bianchi Bandinelli a definit autorul sau autorii ca „Maestrul campaniilor lui Traian”, considerînd că a existat un singur responsabil cu partea artistică, el avînd în subordinea sa un grup de sculptori executori. În secolul XVI, un artist italian, Baccio Bandinelli, considera că sculptura Columnei este opera a cel puțin 20 de artiști pentru că figurile și expresiile sînt lucrate diferit, în multe maniere și un singur om n-ar fi putut atinge o asemenea performanță. Imposibilitatea de a privi totul de aproape, munca migăloasă și impecabilă rămasă fără nici un fel de amănunte fac ca un mare artist sau un grup de mari artiști ai epocii romane să rămînă necunoscuți. Care au fost raporturile dintre Traian și cel care a îngrijit execuția Columnei? Vincenzo Farinella consideră că prezența obsesivă a figurii lui Traian avea o intenție polemică, aceea de a sublinia în mai multe scene participarea directă a împăratului la purtarea războiului cu dacii, spre deosebire de Domițian, care a condus războiul de departe, rămînînd într-un oraș din Moesia și dedîndu-se plăcerilor. Comentînd scenele Columnei, același Vincenzo Farinella afirmă „Cu prezentarea în fața trupelor a acestui important trofeu al victoriei (capul și mina dreaptă a lui Decebal), narațiunea de pe Columnă se apropie de sfîrșit. Încă puține întîlniri cu grupuri de rebeli și populații vecine ostile și vete-

ranii lui Traian pregătindu-se să colonizeze noua provincie. Dar cum au știut sculptorii toate acestea? Cine le-a ordonat ordinea și consecuția scenelor? Una din figurile care apar alături de împărat este Apolodor din Damasc? El a supravegheat conținutul scenelor sau chiar împăratul le-a povestit și a urmărit îndeaproape realizarea lor? Din păcate, răspunsul nu va depăși niciodată domeniul supozițiilor, dar documentele istorice au validat pe deplin evenimentele narate pe Columnă. Și totul poate fi citit ca o carte limpede scrisă. Nu este întîmplător faptul că prizonierii daci nu apar niciodată cu minile legate. N-a fost rezultatul inspirației de artist sau de artiști care au sculptat scenele, ci era chiar considerația împăratului Traian pentru un popor pe care îl învinsese dar nu îl învingea.

O altă întrebare, la fel de veche dar cu răspuns ceva mai aproape de o descifrare definitivă, este legată de colorarea Columnei. Alessandra Melucco Vaccaro a efectuat o îndelungată și complexă cercetare în acest sens. Este deja ultracunoscut faptul că toate statuile antice erau colorate. Există în muzele grecești, în Corint și la Atena, sau în cele din Roma multe statui descoperite în urma unor săpături recente și ele poartă urmele clare de colorit, doar noi ne-am obișnuit să le vedem albe. Cum a fost colorată Columna lui Traian? Înainte de restaurare, Columna avea nuanțe variabile, de la roșu la violaceu, de la maro la galben, mai ales pe partea expusă vîntului. Care din aceste culori provin din oxidările statuii și care sînt resturi din culorile originale? În 1833 Gottfried Semper a urcat scara în jurul Columnei și a cercetat culorile. Semper spunea „am plăcerea să vă anunț că am descoperit clare și nu mici resturi de culoare pe Columna lui Traian”. După Semper francezul Morey neagă existența urmelor de culoare și demonstrează că nuanțele provin de la oxidările statuii. După cercetări complexe, Alessandra Melucco Vaccaro conchide că nu a fost vorba de o colorare picturală a Columnei, iar nuanțele nu sînt cauzate nici de oxidările statuii montate din ordinul lui Sisto al V-lea în 1590. Așa-zisele „scialisi”, straturi fine care acoperă porțiuni importante din columnă, au un rol protector și ele au o proveniență străveche. La restaurare au fost îndepărtate toate elementele naturale aduse de intemperii, au fost recondiționate porțiuni și suprafețe de marmură, păstrîndu-se intactă patina monumentului. Culorile aparțin intervențiilor ulterioare, cînd monumentul, aflat la mare cinste în Roma, a fost restaurat și, pentru uniformizarea părților separate cu restul monumentului, a fost folosit un „lapte” cunoscut în tehnica restauratorilor de demult.

Multe alte întrebări cu sau fără răspuns a ridicat faimosul monument din centrul Romei în acești gase ani de restaurare. Unele se vor limpezi în timpul lucrărilor de restaurare la celelalte monumente din Forul lui Traian sau la săpăturile care vor continua. Trebuie spus că o mare parte din for este încă sub pămînt, că deasupra lui sînt case mari, sănătoase și că multe din aceste întrebări vor rămîne cu răspunsul îngropat în umbra Romei. Oricum, Columna rămîne, așa cum spunea profesorul Adriano La Regina, „între monumentele care sînt un obiect de interes cultural universal constituie și acum ca dintotdeauna simbolul Romei în lume”.

Pentru noi, românii, restaurarea Columnei lui Traian, lucrare migăloasă executată de un grup de specialiști de înaltă clasă, devine un fapt emoționant. Cel mai bogat izvor de informații istorice privind nașterea poporului român se află la mare cinste în conștiința omenirii. Privindu-l de aproape, de la mai puțin de un metru, ai sentimentul că urci și cobori prin tunelul timpului și vezi, la capătul celălalt, Roma și Sarmizegetusa Regia — o singură lume.

Inceputul toamnei coincide în majoritatea țărilor lumii cu deschiderea anului de învățământ, cu momentul solemn cind tinerii planetei se îndreaptă cu emoție, dar și cu hotărâre spre lăcașurile școlare în prima zi a unui nou ciclu al perfecționării, al desăvârșirii lor ca oameni, al înarmării cu cunoștințele specifice acestui sfîrșit de secol XX. Mai ales că în epoca noastră, a înfloririi fără precedent a culturii, științei și tehnicii A ȘTI echivalează cu A FI. A fi om, a fi creator, a fi inovator. Și, totuși, în această epocă a exploziei informației, a proliferării cunoașterii, mai există încă mulți locuitori ai Terrei care nu știu să scrie și să citească, care nu au acces la luminile științei și culturii. Potrivit unui recent document al Organizației Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură, în lume există în prezent 884 milioane de persoane adulte analfabete. Trei sferturi dintre acești mari mutilați din punct de vedere cultural se află în țările Asiei și Pacificului. Însă, chiar și în țările cele mai dezvoltate există sute de mii și chiar milioane de neștiutori de carte. Pentru mulți copii din Occident începutul șco-

FRANȚA :

Șomajul și învățămîntul

Rata șomajului în rîndul tinerilor francezi, de 23 la sută, este una dintre cele mai ridicate din țările dezvoltate. Ea este de două ori mai mare decît în S.U.A., de trei ori mai mare decît în R.F.G., aproape de 5 ori mai mare decît în Suedia și Japonia. Dintre vecinii Franței, numai Spania și Italia ating niveluri mai ridicate. Așa cum releva ziarul „Le Monde” „dacă nivelul general al șomajului se datorează unei creșteri economice slabe, cel al tinerilor este legat direct de insuficiența pregătirii lor”. Într-adevăr șomajul îi afectează în special pe cei care nu au ajuns să obțină diploma de bacalaureat și în mod masiv pe cei care nu au diplomă.

În Franța, aproape doi studenți din trei nu obțin diploma de absolvire a primului ciclu universitar. Ziarul „Le Monde” aprecia că aceasta se datorează „dezorganizării întregului sistem de învățămînt superior, universitățile (cu studii îndelungate și de nivel ridicat) primind fără concurs o parte din tinerii cu diplome de bacalaureat care nu au fost admiși în clasele pregătitoare pentru școlile superioare sau în filierele selective destinate studiilor profesionale de scurtă durată”.

S.U.A. :

Copii fără povești

„27 de milioane de adulți din S.U.A. nu pot citi un basm copiilor lor înainte de culcare, pentru că nu știu să citească”, arată o publicație editată de organizația americană „Coaliția luptei pentru instruire”. Datele Biroului de statistică „Census Bureau” de la Washington relevă că în rîndul americanilor

pentru care engleza nu este limbă maternă, fiecare a doua persoană este analfabetă. Cercetătorul american Jonathan Kozol, autorul cărții „America analfabetă”, apreciază că aproximativ 60 milioane de americani, adică o cincime din populația adultă, fac parte din categoria analfabeteilor funcționali, adică nu știu să scrie și să citească suficient de bine pentru a ocupa o slujbă calificată. Problema analfabetismului funcțional a început să preocupe opinia publică americană încă din anii '60. Allen James, șeful comisiei pentru lichidarea analfabetismului, afirmă că aceasta este pentru America o problemă la fel de importantă ca aselenizarea. După cum se știe, americanii au reușit să ajungă pe Lună, dar problema analfabetismului a rămas nesoluționată. O țară avansată din punct de vedere industrial să aibă zeci de milioane de analfabeți? Oare această problemă mai poate să treneze? Nu, a răspuns recent o comisie guvernamentală privind calitatea învățămîntului, care într-un raport intitulat „America în pericol” arată că „superioritatea S.U.A., odinioară inegalabilă în industrie, comerț,

lii nu reprezintă un prilej de bucurie, ci continuarea lungului drum spre marginalizare, spre șomaj și sărăcie. Ei se vor adăuga celor aproximativ 70 milioane de analfabeți existenți în Occident, dintre care cîteva zeci de milioane sînt înregistrați numai în S.U.A. Documentul UNESCO, din care am extras aceste date, releva că, alături de șomaj și îmbolnăviri, neștiința de carte constituie cea de-a treia problemă gravă cu care se confruntă Occidentul. Cifrele aduse în sprijinul acestei afirmații sînt elocvente : numărul analfabeților crește, de pildă, în S.U.A. cu aproape un milion de persoane pe an.

Intrucît rata înaltă a analfabetismului periclitează dezvoltarea social-economică, mai ales a țărilor în curs de dezvoltare, UNESCO a declarat anul 1990 drept An Internațional al Alfabetizării. Unul din obiectivele principale ale organizației este ca pînă în anul 2000 analfabetismul să fie eradicat.

Prezentăm în continuare un mozaic al preocupărilor în domeniul învățămîntului în diferite țări ale lumii.

O problemă a lumii întregi ȘCOALA

știință și tehnică, este subminată în prezent de concurenți din întreaga lume”.

AMERICA LATINĂ :

Analfabetismul și sărăcia

În prezent, în America Latină există 45 milioane de analfabeți, reprezentînd circa 17 la sută din

totalul populației. Chiar dacă în ultimii 10 ani, rata celor ce nu știu să scrie și să citească s-a redus de la 25 la sută la 17 la sută, numărul analfabeților va continua să fie extrem de ridicat. La o reuniune desfășurată în localitatea braziliană Sao Paulo, Carlos Tedesco atrăgea atenția că țările latino-americane vor pași în secolul XXI cu un handicap de cel puțin 35 mi-

lioane de analfabeți și făcea o legătură între analfabetism și sărăcia cu care sînt confruntate statele latino-americane. „Campania de eradicare a sărăciei — arată el — trebuie să fie secundată de aplicarea unei politici de alfabetizare”. America Latină este confruntată din anul 1980 cu cea mai gravă criză economică din istoria ei datorită faptului că pentru plata datoriei externe, ca urmare a dobinzilor cîmătărești, ea canalizează cea mai mare parte a resurselor spre exterior. Iată de ce, directorul general al UNESCO, Mayor Zaragoza, a propus țărilor creditoare să aloce 5 la sută din sumele încasate din dobinzile la datoria externă a statelor latino-americane pentru finanțarea de proiecte în domeniul învățămîntului în aceste țări în curs de dezvoltare.

Școli, nu arme !

Așa cum a arătat în repetate rînduri România, președintele Nicolae Ceaușescu, soluțiile pentru eliminarea analfabetismului, pentru asigurarea dreptului fundamental al omului la învățătură, la cunoaștere, sînt la îndemînă. Reducerea cheltuielilor militare cu numai cîteva procente ar asigura fondurile necesare pentru asigurarea accesului la știința de carte, la cultură, pentru toți locuitorii planetei. Cîteva date extrase din documente ale O.N.U. demonstrează cu vigoare acest lucru :

● Un singur avion de luptă modern costă tot atît cît construirea a 10 școli.

● Cu numai 2 la sută din fondurile irosite pentru înarmări s-ar putea lichida analfabetismul care afectează un sfert din tînăra generație a lumii.

● Renunțarea la un singur tanc ar putea procura fondurile necesare pentru dotarea a 520 săli de clasă cu 30 de elevi fiecare.

● Un singur submarin cu propulsie nucleară echivalează cu bugetul pentru învățămînt al 23 de țări în curs de dezvoltare în care trăiesc 160 milioane copii.

● Pentru instruirea unui soldat se cheltuiesc în medie 20 000 dolari, în timp ce pentru pregătirea unui elev se alocă doar 380 dolari.

Grupaj realizat de ION VIRGIL

Liniste, se spionează !

Președintele uneia din industriile consacrate apărării naționale a Italiei a ajuns să refuze cadourile de Anul nou. Explicația este cit se poate de simplă. Teamă că într-un banal stilou, în copertile moi ale agendei sau în cine știe ce fleac primit cu urări de noi succese și viață lungă se poate ascunde o „pioneză” electronică, un microspion. Și așa, biroul impetratului s-a transformat într-un buncăr echipat cu sisteme antiinterceptare, tapetat cu scule capabile să anihileze creațiile electronice de ultimă oră, mari cit unghia, confundîndu-se cu desenul peretelui. Microspionajul a pătruns adînc în lumea industriilor, financiarilor, în planificare și publicitate. Alarma a pornit cînd un manager a fost socat de rapiditatea cu care circula deciziile sale secrete și a chemat un expert în contraspiionajul electronic care i-a găsit biroul plin de „pioneze” electronice, microdifuzoare care reproduc cu fidelitate tot ce se discută într-o încăpere. În acest veritabil război purtat pe frontul tehnologiilor de virf au apărut zeci de întreprinderi specializate în protecție electronică care execută în medie 7—8 intervenții pe lună după o programare foarte strînsă la costul de un milion lire bucata. Experții găsesc microspioni într-un caz din trei. Au apărut și noile victime ale spionajului electronic, aplicîndu-se în practică ideea că și cei cu funcții mai mici pot deține secrete mari. Așa că lista spionajilor s-a completat cu avo-

cați, consultanți tehnici, zia-

risti, cercetători. Tradițional, prin utilizare si eficientă, spionajul telefonic a rămas pe primul loc. O confirmă Comisia constituită acum un an de guvernul Craxi pentru a pune ordine în haosul din acest sector și care sustine că cea mai mare parte a abuzurilor sînt comise cu microfoane amplasate în telefon. Dacă la acestea se adaugă și microcasetofoanele care pot fi disimulate pînă și în agrafe pentru păr, „pionezele” electronice care se confundă cu desenul tapetului și multe altele, e ușor de explicat prosperitatea de care se bucură noua meserie de expert în vinătoarea de spioni electronici. Trusa de scule a acestor profesioniști este cit un radiotranzistor dar costă peste 4 milioane lire și este în stare să descopere într-o cameră prezența unui microtransmițător sau a unui casetofon în funcțiune. Riposta producătorilor de material pentru spionaj a fost pe măsura. Se cheamă „Infinity”, costă 1 000 de dolari la bursa neagră și transformă aparatul telefonic într-un microfon mereu deschis care recepționează nu numai convorbirile telefonice ci și discuțiile din cameră cînd aparatul este în funcție. Pentru a anihila această sculă diabolică specialiștii de la cea mai mare întreprindere americană de aparate antiinterceptare — Information security associates — cu o cifră de afaceri în creștere exponențială s-au pus pe treabă și, se pare, cu succes. Progresele tehnologice ale specialiștilor în anti-interceptare au determinat producătorii unor asemenea echipamente să utilizeze tehnicile cele mai rafinate. Ultima realizare sînt captato-rii laser care pot percepe de la 10 kilometri distanță orice discuție dintr-o încăpere transformînd vibrațiile ferestrelor în

cuvinte. Fantezie? Nici pe departe, de vreme ce o altă firmă americană a inventat un dispozitiv de bruiaj care produce o vibrație permanentă a ferestrelor și împiedică astfel ascultarea de la distanță. Culmea e că soții geloși au început să-și echipeze apartamentele cu asemenea microspioni pentru a-și prinde consoartele în flagrant delict de adulter. Naivi, ei uită că o minte de femeie poate anula toate „pionezele” electronice cînd vrea neapărat să-și încornoreze jumătatea.

IOAN ROȘCA

O. Z. N. sau obișnuitul... miraj?

— Ramon, spune-mi că n-am adormit la mînsă, că nu visez, că e adevărat ce vîd...

— Ești treaz, Alberto, așa cum sînt și eu. Și eu vîd acest „ceva” care nu seamănă cu nimic din ceea ce știu.

Așa își începea, zilele trecute, în „antîia”, un ziar din Asuncion senzationalul său reportaj consacrat întîlnirii dintre un mic avion de pasageri aflat în zbor spre San Lorenzo și un O.Z.N. Relatarea vine la mai puțin de opt ani de cînd așa-zisele obiecte zburătoare neidentificate n-au mai fost semnalate pe cerul Terrei.

De data aceasta, potrivit declarațiilor piloților și ale pasagerilor care priveau fascinați această rară, incredibilă scenă de fețe lipite de hublouri, avionul a zburat timp de cîteva minute „aripă lingă aripă”, dacă se poate spune așa,

deci foarte aproape, cu un obiect de formă alungită, ce aducea vag cu un dirijabil, jucînd și după un soi de năcălă plasată dedesubt. Prea uluiți pentru a-l fotografia, ei au mai reținut doar o aureolă orbitoare, ce se aprindea și se stîngea, la intervale regulate, amintind — pentru a ne menține în atmosferă — un pulsar. Deodată a accelerat cu o viteză fantastică, incredibilă pentru un asemenea mastodont, pierînd brusc.

S-ar putea spune că piloții (dar și pasagerii, toți ?!) au avut o iluzie optică. Aceasta — o prezumtivă replică a circumspecțiilor — plus un dram de imaginație și... fandacșia-i gata ! Mai există însă și „cutia neagră”, acest observator obiectiv, neutru, rece, nesupus emoțiilor, care înregistrează inexorabil realitatea. Chemată în chip de martor imparțial, ea a redat întocmai tulburarea produsă la bord, exclamațiile de uimire ale spectatorilor la această insolită apariție, discuțiile aprinse de „după”, dialogul dintre comandantul aeronavei și copilot.

„Subiectul” acestui reportaj s-a ivit la cîteva luni de la o întîlnire asemănătoare — la 4 ianuarie 1988 — între un avion japonez de tipul „Boeing-747” și...trei O.Z.N.-uri ! De data aceasta, potrivit afirmațiilor echipajului, aparatul nipon a fost „însoțit” mai bine de o oră, timp suficient pentru a examina detaliat „obiectele”. Toate aveau forma unui glob, cel mai mare de dimensiunile unui... portavion ! Aveau lumini de poziție verzi și portocalii, nu și roșii, cum oer regulamentele internaționale pentru „șoselele” văzduhului. În apropiere de Anchorage (Alaska) au dispărut, de asemenea, brusc... Care să fie adevărul în aceste noi misterioase apariții ? Cit revine realității și cit mirajului în această poveste în „vîrstă” de 41 de ani, născută la 24 iunie 1947, cînd

pilotul american Kenneth Arnold a zărit, prima oară, 9 discuri strălucitoare pe cer ? După cum se știe, părerile oamenilor de știință nu concordă în acest „sector”. În timp ce unii tăgăduiesc cu vehemență posibilitatea ca Pămîntul să (ori să fi fost) vizitat de astre nave aparținînd unor ipotetice civilizații din Calea Lactee, necum din afara ei, resping existența O.Z.N.-urilor, etichetîndu-le drept „publicity”, rod al imaginației unora, hrănită de literatura s.f., alții spun că este vorba de fenomene în a căror cercetare graba nu trebuie să-și aibă locul, că și în acest „teritoriu” care este spațiul, ale cărui ferestre abia au fost deschise, știința are încă multe zone de explorat. „Neutriti” au și ei varianta lor, dominată, firește, de... șovăială. Fără să respingă aprioric existența O.Z.N., admit și posibilitatea ca piloții amintiți și alți martori ai unor asemenea meteorice apariții — sub imperiul surprizei și al emoției — să fi luat drept astronave, care emanau o „lumină orbitoare”, niște inocente baloane meteorologice, din material plastic strălucitor, care să fi reflectat razele, într-adevăr, orbitoare ale Soarelui...

În sfîrșit, mai există categoria „transanților” care spun răspicat : cînd este vorba de O.Z.N.-uri un lucru este sigur și anume că știm că... nu știm nimic. Este și acesta un punct de vedere dar, de ce n-am admite și seducătoarea, fascinantă variantă, că ființe din alte „lumi”, ajunse la un foarte înalt grad de civilizație, stăpîne pe o tehnologie amintită doar de romanele de ficțiune, încearcă să ne contacteze, venite de pe una din planetele celor 50 de miliarde de sorii ai galaxiei noastre ?! Nu știm încă dacă e așa, dar ar fi foarte frumos să fie.

MIHAI VASILIU

Totul de vânzare

Nimic nu o deosebește de colegii ei de clasă. Nici nu ai avea cum să-ți dai seama că fata aceasta înaltă, blondă cu părul revărsat pe umeri duce o existență dublă; în bancă o elevă ca toate celelalte, iar după aceea...

Tina (este un pseudonim, bineînțeles) are doar 13 ani și jumătate, dar de mai bine de un an „face trotuarul”. Despre ea a scris în revista „Paris Match” Danielle Kaminsky care, de trei ani, stringe material documentar în vederea publicării unei cărți despre prostituția infantilă. Subiect trist, înspăimântător, cutremurător, dar din păcate adevărat. Reportajul despre această adolescență este tulburător prin inocența dezvăluirilor făcute de către cea în cauză.

M-a inițiat Sissi, o asiatică, pe care de atunci nu am văzut-o. Mi-a explicat cum poți atrage atenția unui bărbat, cit să cer — plata întotdeauna înainte, etc. Mi-a spus că ar fi bine să port cu mine și o grenadă lacrimogenă pentru cazuri

mai deosebite. Am făcut-o la început ca să am bani pentru petreceri... Nu, nu-l uit pe cel dintîi client; avea în jur la 50 de ani, ar fi putut să-mi fie tată, dacă nu chiar bunic... Ai mei nu mă întreabă cum imi petrec timpul, nu se îngrijorează dacă lipsesc nopțile de acasă... Duc două existențe: Tina cînd lucrez, iar la școală sint Annette...”

Deocamdată Tina a reușit să scape de „protecția” proxenetilor, și de poliție. Pentru aceasta schimbă zilnic străzile, cartierul. Este chiar mindră de „istețimea” ei.

Într-o zi „de muncă” ea cîștigă între 800 și 4.000 de franci, dar nu economisește nimic; toți sint cheltuiți deîndată. De fapt nici nu este prea greu căci Tina îi dă pe alcool și pe... droguri. Această fetișcană care la vîrsta ei ar mai putea să se joace cu păpușile a ajuns o alcoolică și o narcomană.

O viață irosită, o viață în derivă. A-ți vinde trupul pentru alîmbici cu alcool și droguri! Totul este posibil acolo unde totul este de vânzare.

DAN DĂNUȚ DORU ■

BREVIA

Un melc neobișnuit

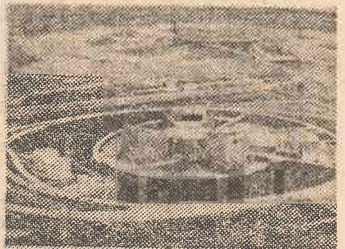
În cala unei nave, ce transporta mărfuri din Africa, a ajuns un melc, pe care marinarii l-au instalat într-o baie a vasului și i-au dat numele de Totor. Ajuns în Franța el a fost predat unui iubitor de animale, Paul Tramelli. După cinci ani

viețuitoarea a ajuns la respectabila greutate de un kilogram și jumătate, iar imaginea îl prezintă comparativ cu un melc obișnuit. „Urișul” a devenit „star” într-un film consacrat vieții animalelor și expus la grădina zoologică din Los Angeles.

Orașul marin

O insulă artificială uimitoare a fost prezentată în cadrul unei expoziții în Japonia. Este vorba de un proiect aparținînd arhi-

tecului francez Christian Meunier ce a cîștigat premiul „Uniunii internaționale a arhitecților” și concursul organizat de UNESCO sub genericul „habitatul de mine”. De fapt sint două concepții în acest sens. Crearea unor orașe mari plasate pe piloni, undeva în largul mării, în jur de 50 kilometri de la țărm și construcția unor insule plutitoare, de formă rotundă sau triunghiulară, cu o capacitate de pînă la 6.000 locuitori, ancorate pe fundul mării. Se pare că acest ultim proiect are cele mai mari șanse de realizare, deoarece ridicarea unor piloni în largul oceanului, creează numeroase probleme tehnice și economice, în timp ce insula plutitoare, lipsită de asemenea suport, va putea fi transportată cu remorcheri și plasată în alt loc, în funcție de nevoi, iar mai multe asemenea mici orașe vor putea fi legate între ele realizîndu-se după caz, orașe mari, ce pot așeza chiar o jumătate de milion de locuitori. La acest ultim sistem se lucrează în prezent și în U.R.S.S. Insula plutitoare va fi așezată pe geamanduri, fiecare avînd un diametru de 10 metri și o înălțime de 30 metri. S-a calculat că pentru o suprafață de 38.000 metri pătrați sint necesare în jur de 100 geamanduri. Casele vor fi executate din structuri ușoare și transparente, modulare, din

prefabricate, mobilierul fiind integrat în structură, care în caz de uzură sau de schimbarea unor destinații să poată fi înlocuit, iar structura din materiale plastice armate cu fibre de carbon. Orașul marin va fi plasat într-o regiune bogată în noduli polimetaliici sau în zone petrolifere. Print-o rețea de ascensoare și trotuare rulante se va ajunge la locurile de muncă subterane, pînă la cîțiva zeci de metri adîncime, unde se va desfășura o mare parte a activității acestei insule neobișnuite. De aci se vor supraveghea culturile de alge sau crescătoriale de pești și se vor exploata nodulii. Produsele brute realizate din acvacultură sau a nodulilor, sint prelucrate la suprafață, în regiunea industrială a orașului. Tot în această zonă se vor crea culturi de fructe, legume și flori, fără pămînt, se va desaliniza apa mării, pentru a deveni bună de băut și de udat terenurile cultivate și va funcționa principala sursă de energie produsă prin hidrotermie și energia valurilor. Cercetări submarine, în diverse domenii, vor fi executate nu numai de specialiști ci și de roboți. Pe insulă vor circula autotrenuri pentru oameni și mărfuri. Cargourile vor putea pătrunde în interiorul orașului, încărcînd mărfurile direct din magazine. Orașul plutitor va mai dispune de centre de cercetări, specializate în studiul mediului marin, complexe comerciale, cinematografe, teatre, școli și o mare piață centrală. Legătura cu continentul se va face prin elicoptere, nave propulsate electric și autobuze acvatice. Deși azi totul pare o ficțiune, o serie de țări sint interesate în realizarea acestui proiect, în primul rînd acelea unde terenurile de construcții sint puține.

Minicameră video

În imagine apare cea mai mică cameră de televiziune în culori, ce are mărimea unui ruj de buze, respectiv o lungime de 45 milimetri, un diametru de 16 milimetri, și cîntărește doar 18 grame. Firma japoneză „Toshiba”, realizatorul acestei incredibil de mici camere video, a echipat capul cu un obiectiv și un analizator de

imagini, ultimul format din 200.000 celule, precum și de un micromosaic de filtre, ce asigură selecția culorilor. Minicamera este folosită pentru citirea unui text, dar poate fi utilizată în laboratoare, medicină, industrie și este foarte adaptabilă roboților, pentru a le folosi drept „ochi”. Noua cameră se poate bransa la un televizor sau un magnetoscop pentru înregistrări de texte, date tehnice și elemente medicale.

AUREL DIANU ■

VREMEA

cum a fost
cum va fi

Intervalul precedent de prognoză a debutat cu valori termice deosebit de coborîte, mai mici chiar decît în așteptările noastre, temperaturile maxime diurne situîndu-se în centrul și estul țării cu 8 pînă la 11°C sub nivelul valorilor medii multi- anuale. Temperaturile maxime din ziua de 8 septembrie de 11,2°C la Miercurea Ciuc, 12,0°C la Roman, 14,2°C la Galați și 15,8°C la Constanța au devenit noile limite inferioare pentru această dată a temperaturilor pentru localitățile enumerate. Așa cum se aștepta, de luni mercurul termometrelor a depășit din nou pragul termic al zilelor de vară, la sfîrșitul vacanței urcînd iarăși la Tr. Măgurele peste limita celor 30°C ale zilelor tropicale, fără a mai atinge valorile excesive din ultimii 2 ani. O schimbare a vremii ca aceea din intervalul 8—13 septembrie prin care s-a făcut trecerea de la regimul climatologic specific tocmai sfîrșitului de octombrie la valori normale de august, atunci cînd este surprinsă în prognozele meteorologice poate avea o importanță deosebită. În urmă cu cîțiva ani s-a primit în adresă de mulțumire din partea unei ferme pomicele din nordul țării pentru avertizarea din timp a producerii unor brume timpurii. Ca urmare a măsurilor luate, efectul economic obținut prin evitarea calamității recoltei s-a estimat la o valoare comparabilă cu bugetul anual al Institutului de Meteorologie și Hidrologie.

Un alt exemplu edificator în acest sens, îl constituie utilizarea unei înguste ferestre de vreme bună în care a fost posibilă realizarea în cel de-al doilea război mondial a debarcării din Normandia. Se știe că succesul operațiunilor militare ce se desfășoară pe mare depinde de viteza vîntului, de marea, de înălțimea valurilor și vizibilitate. În cazul respectiv era necesar ca vîntul să nu depășească 3—4° Beaufort (3—7 m/s).

Perturbațiile atmosferice din vestul Insulelor Britanice indicau încă de la începutul lunii mai 1944 că situația se va agrava în zona Canalului Mîneei. Pe data de 17 mai coordonatorul activității meteorologice aservite

armatelor unite informa că gigantica operațiune de debarcare nu va putea avea loc decît la începutul lunii iunie. În zilele de 2 și 3 iunie se prognoza o intensificare a vîntului pînă la 5—6° Beaufort, o ameliorare fiind prevăzută a se produce pe 7 iunie.

Cam în același timp meteorologii germani anunțau 10—12 zile de vreme rea ce constituiau o pavază în calea debarcării. Meteorologii britanici urmîrind atent evoluția fenomenelor atmosferice din regiune anunțau pe 4 iunie la ora 4,15 ameliorarea mai rapidă a vremii cu 24 pînă la 36 de ore. Ca urmare data debarcării este hotărîtă pentru 6 iunie.

Ziua hotărîtă începea favorabil operațiunii fixate: vîntul de vest-nord-vest slăbise pînă la 3—4° Beaufort, vizibilitatea era

bună iar plafonul norilor permitea intervențiile aeriene. Astfel cele 5.000 de vase ale mării „armate” care purtau 200.000 de militari și tehnica de luptă necesară acțiunilor ce urmau a se desfășura pe țărmul continentului, se pun în mișcare. Amintindu-și de aceste concentrări de forță fără egal un bătrîn lup de mare relata că avea senzația de a se afla în metrou la o oră de vîrf.

Întrucît inamicul considera imposibilă producerea debarcării atît de mult aminată, cele cîteva probleme create de starea mării încă agitată au fost pe deplin compensate de efectul surprizei*.

Referitor la evenimentele și caracteristicile intervalului 15—21 septembrie ne limităm de această dată la o prezentare succintă prin intermediul valorilor din tabelul de mai jos:

DATI CLIMATICE PENTRU INTERVALUL 15-21 Septembrie

Zona geografică	VALORI MEDII MULTIANUALE		VALORI DEOSEBITE ALE TEMPERATURII ÎNREGISTRATE ÎN ULTIMA SĂPTĂZĂNI				
	Temperaturi aerului (°C)		Cantitatea de precipitații (l/m²)	Maxime diurne		Minime nocturne	
	Maxime diurne	Minime nocturne		Valoarea	Localitatea și anul	Valoarea	Localitatea și anul
Cîmpie	21-26	9-13	9-12	380	București Filare* 1967	-12	Satu Mare 1971
Deal și podiu	19-24	6-10	9-13	34,6	Iasi* 1968	-10	Rădăuți 1952
Depresiuni	19-21	4-8	9-15	29,7	Miercurea Ciuc 1986	-6,6	Miercurea Ciuc 1979
Vi Om.	6-7	-1-0	16	171	1986	-11,7	1979
Litoral*	21-22	13-14	7-8	31,2	Constanța 1968	-4,7	Constanța 1941

În ceea ce privește vremea în următoarele 7 zile schimbările de aspect, ce se vor produce în continuare, vor evolua spre caracteristici autentice de toamnă. În primele zile cerul va fi mai mult noros și vor cădea ploi în cea mai mare parte a țării. Reducerea insolatiei va determina o scădere a maximelor diurne la valori cuprinse între 14 și 24°C. În această primă parte a intervalului temperaturile nocturne se vor mai menține ridicate, valorile minimelor situîndu-se între 8° și 18°C.

De duminică cerul va deveni variabil iar ploile vor diminua semnalandu-se cu totul izolat. Dacă ziua temperaturile maxi-

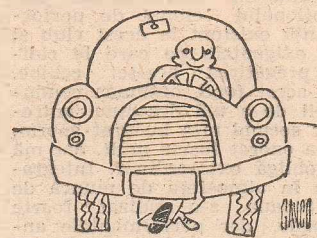
me se vor menține la același nivel sau vor înregistra chiar ușoare creșteri, dimineațele vor deveni răcoase existînd condiții de apariția brumelor în zonele depresionare.

Vîntul va prezenta intensificări locale la începutul intervalului din sector sudic și estic iar mai tîrziu se vor roti spre sectorul nordic.

De asemenea în a doua parte a intervalului, în zona montană, în depresiuni și de-a lungul luncilor, în primele ore ale dimineții își va face apariția ceața.

*) George Băzic — Din istoria meteorologiei, Editura Științifică și enciclopedică, 1985, p. 125—127.

Racul

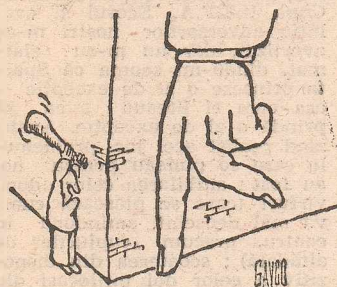
● Mierea nu se adună de la muște, dar muștele se adună la miere.

● În leagănul lui Bachus nu te mai gîndești la leagănul copilului.

● Cînd minciuna este o plăcere și plăcerea e-o minciună.

● A nu fi gelos nu înseamnă totuși a închide ochii.

Aforisme de
N. PETRESCU-REDI
Caricaturi de
CONSTANTIN GAVRILA ■

Fals
tratată
de
literatură

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2									
3									
4									
5									
6									
7									
8									
9									
10									

ORIZONTAL: 1) „Oameni din lună” (M. Sadoveanu). 2) „Vămile văduhului” (Gib. Mihaescu) — „Zborul de probă” (Const. Mateescu). 3) „Vinul de viață lungă” (N. D. Cocea) — „Inimă de mamă” (Ion Ciocirlan) — Debut pentru Rebreanu! 4) „Papucii lui Mahmud” (Gala Galaction). 5) „Scrisori esențiale” (Ion Gheorghe) — „Primele porții” (Norman Manea) — Mihail Lungeanu. 6) „Arsenic” (Sergiu Dan) — Ilie Tănăsache. 7) „Oameni în

luptă” (Alexandru Voitin) — „Oase de corăbii” (sg.; Anghel Dumbrăveanu). 8) Lichid care se bea cu acul — „Plimbînd călare” (Kiraly Laszlo). 9) Alexandru Lungu — „Măștile som-

nului” (Gheorghe Istrate) — Elena Negri. 10) „Ceata” (Const. Bărbuceanu) — „Fire de tort” (G. Cosbuc).

VERTICAL: 1) „Cercuri în apă” (Ion Biberi) — Locuitor din Oaș (reg.). 2) „Revers citadin” (Victor Felea) — „Căile pămîntului” (Ion Gheorghe). 3) „Pădurea și... zile” (Alice Bottez) — Piesă de teatru de Tudor Mușatescu. 4) „Cadente” (Tudor Arghezi) — Vulpescu la debut! 5) Eroine din „Turmele” (Eusebiu Camilar) — Plisate în talie! — „Gloria ierbii” (Gheorghe Tomozei). 6) A organiza „Adunări dănuitoare” (M. Kogălniceanu) de ziua nașterii. 7) „Palosul de foc” (pl.; Nicolae Tăutu) — Gen de coleoptere. 8) Luat la mijloc! — „În focarul timpului” (Ion Dodu Bălan) — Introducere la „Auroaica” (Constanțin Mateescu). 9) „Linia de foc” (I. Serban) — „Carnet de cazarmă” (N. Tăutu). 10) „Ștafeta fanteziei” (Mircea Sintimbreanu) — „Confidențe” (Doina Sălăjan).

Dictionar: ISA, TTR, APIE.

ANDREI CIURUNGA ■

Dezlegarea careului „Țesături”

ABALE; SIRET; GAZ; GAITANE; TUB; CFA; OS; FIBRE; O; ATA; IR; OLANDA; T; L; SCAI; RAZO; MATASICA; ER; TORT; RACNI; DIPTINE; RAI; OCA; CAPRON; CA; FIR; SIAC.

Antrenorii există și la succese!

Truismul conform căruia la succese meritul este al jucătorilor, iar la înfringeri vina — a antrenorilor este demult încetățenit și-n fotbalul nostru. Recenta manșă din turul întâi al cupelor europene ne oferă prilejul unei „reparații morale”, ca să spun astfel, în sensul de a răsturna această prejudecată și de a pune astfel scoate în prim-plan și partea de merit care revine antrenorilor celor patru echipe românești victorioase în debutul campaniei lor europene. Este, așadar, mai mult decât o polițete „să ne aducem aminte” de antrenorii și atunci când echipele respective izbîndesc în meciuri oficiale cu mare miză, nu numai cînd ele eșuează din varii motive.

Ne grăbim, deci, să dăm cuvîntul celor patru tehnicieni nu pentru că n-am spera a se mai ivi asemenea ocazii ale unor succese „în bloc”, ci pentru că, la modul cel mai propriu cu putință, pregătirea jocurilor respective încorporează munca, inspi-

rația și profesionalismul fiecăruia dintre ei. Revăzîndu-i grupați în dreptul aceleiași performanțe (Dinu și Halagian — în numărul viitor) ni se pare și mai pregnantă „coincidența” (dacă poate fi vorba de așa ceva) că acest „careu” este format din trei tineri antrenori în care fotbalul românesc își pune mari speranțe, așa cum s-a întîmplat și cînd erau jucători în națională (Iordănescu, Lucescu, Dinu), plus Halagian, reprezentantul generației anterioare și, după opinii autorizate, antrenorul cu cele mai bune rezultate pe plan intern din întreaga fotbal românească (în zece ani la Argeșul, de șase ori pe podium, din care de două ori pe treapta cea mai înaltă). Adică se mai întîmplă ca echipele noastre frunțase să merite antrenorii pe care-i au, după cum și acestora li se întîmplă uneori să aibă echipele pe care le merită. (O.S.).

Lordănescu:

„Inspirația unei opțiuni tactice”

— Vă invit să faceți ce-a făcut toată lumea: să comentați nu victoria de la Praga, ci proporțiile ei.

— Într-adevăr, scorul este prea sever pentru o înțelegere dintre două echipe de talie europeană, angajate într-o competiție la care, cu excepțiile de rigoare (ceea ce nu e cazul Spartei Praga), participă reprezentantele de frunte ale campionatelor naționale, deci echipe cam dintr-o aceeași grupă valorică, a campioanelor europene, nu-i așa?

— Așa-i. De aceea vă și întreb de la ce anume ați pornit în pregătirea acestui joc?

— Văzusem acel joc în care Sparta a învins cu 6-0 pe Dunajská Streda, participantă în Cupa U.E.F.A. Scorul și evoluția adversarilor noștri m-au avertizat, dar nu m-au alarmat, dîndu-mi seama că Sparta prinsese o zi de excepție — așa cum și Steaua avea să prindă o zi de excepție. Analizînd realist acel joc, problemele care se puneau pentru noi au fost: anihilarea celor două virfuri (care se plasează cumva mai deosebit, amîndouă în centru, precum „cuplurile” de altădată); scoaterea din dispozitiv a celor doi mijlocași din fața apărării, Hasek și Bilek, dar primul n-avea să joace.

— De ce?

— A fost suspendat de federația cehoslovacă pentru că nu s-a prezentat la o convocare a echipei naționale.

— Interesant. Mai departe.

— Apoi am fost preocupat de blocarea lui Chovanek, un libero foarte ofensiv, care marchează cam 10-11 goluri pe campionat, declarat cel mai bun jucător cehoslovac în ultimii trei ani.

— Și care au fost antidoturile la toate aceste probleme?

— Cea mai importantă era anihilarea virfurilor de atac. Am avut în vedere trei variante, din care — nu strică puțină modestie — „am nimerit-o” pe cea mai bună, și anume să-l trecem și pe Belodedici la marșaj, fără să-i mai facă jocul lui obișnuit de libero — opțiune destul de riscantă, mai ales că jucam în deplasare. Asta a presupus ca Lung să fie foarte atent la mingile lungi, iar Ungureanu și Ilie Dumitrescu „să strîngă” mereu spațiile pe partea dreaptă, nemaiavînd întotdeauna dublajul lui Belodedici. Iar pe Chovanek l-am dat în vizorul lui Pena și Hagi, astfel încît să nu „ne trezim” cu el prin preajma careului.

— Și-a avut importanță trecerea lui Belo la marșaj?

— Foarte mare. Altă variantă era să-i dăm acest rol lui Rotariu și Belodedici să rămîna libero, dar, în condițiile astea, echipa noastră ar fi făcut din

start „un pas înapoi”, lăsînd inițiativa de partea gazdelor. Și reciproc: avînsîndu-l pe Belodedici, am putut împinge și menține jocul în fața, reușind să ne impunem în terenul advers, uneori cu superioritate numerică, mai ales că și ei aveau probleme cu marșajul la Hagi și Lăcătuș.

— M-ați convins. Sperați ca aceste măsuri tactice să fie atât de rodnice?

— Am avut mare încredere într-un rezultat bun, în sensul că speram cel puțin într-un rezultat egal. Și asta pentru că marele atu al echipei noastre continuă să fie, chiar dacă avem unii jucători noi, acea psihologie a învingătorului, atât de importantă într-o competiție. Apoi clasa unor jucători valoroși, omogenitatea echipei, unitatea sufletească a întregii grupări sportive — toate aceste elemente ne îndreptăteau să sperăm într-un rezultat bun.

— Poate comită o indiscreție, dar trebuie să vă întreb cum stați cu sănătatea?

— O perioadă vă trebul să stau mai departe de stress-ul direct pe care-l presupune trîirea unui meci. Chiar în perioada pregătirii jocului de la Praga am fost internat în spital, dar stilul de muncă imprimat la echipa noastră mi-a permis dezbateră amănunțită a tuturor detaliilor acestei pregătiri, astfel încît totul să se desfășoare ca și cum aș fi fost prezent fizic lângă echipă. V-aș ruga să adresați mulțumirile mele celor mai calde conf. dr. Constantin Popa și doctorului Alecu pentru „încăpățînarea” cu care doresc să mă întorc complet sănătos lângă echipă și, în același timp, pentru înțelegerea pe care o manifestă, lăsîndu-mă să-mi fac meseria, chiar și de la o oarecare distanță.

— O fac cu plăcere, vă urez sănătate și succes în turul doi!

Dumitriu III:

„E ușor cînd totul e pregătit!”

— Nu v-a apăsă cam tare răspunderea pentru acest meci, tovarășe Dumitriu?

— Aș răspunde da și nu. Da, pentru că, oficial, eram reprezentantul conducerii tehnice a echipei. În avangardă, unul din ziere titra, cu scop psihologic, evident, „Steaua — fără antrenor!”, iar la conferința de presă de după meci, decanul de vîrstă al ziariștilor cehoslovaci a întrebat de ce la Praga n-a venit antrenorul principal al Stelei; după explicația de rigoare, am încheiat și cu o glumă, care sper să nu fi fost interpretată greșit, spunînd că la secund se răspunde cu secund, ca să fim la același nivel! Aluzia era la faptul că Jarabinsky, antrenorul principal al Spartei, un tehnician foarte bun și apreciat, e de cîrind în această postură, el fiind anterior antrenor secund la echipă.

Revenind la întrebare — postura în care aveam să fiu nu m-a speriat prea tare, întru-

cît am simțit tot timpul că nu sînt decît o „curea de transmisie”, fidelă și disciplinată, între conducerea echipei și jucători. Pregătirea jocului fusese făcută la detaliu de antrenorul principal, așa încît nouă nu ne revenea decît să respectăm niște sarcini bine precizate.

— Inclusiv schimbările, să zicem?

— Inclusiv. La schimbări aveam mină liberă, dar mi s-a sugerat că, dacă va fi cazul, să-l introducăm mai întîi pe Balint la mijloc, jucător cu experiență, și-apoi pe Stan sau Măstăcan. A fost ales Măstăcan, care a confirmat în cele 5-6 minute cît a jucat, dînd și pasa de gol lui Stoica. Repet, însă, că pregătirea acestui joc s-a făcut sub directă conducere a tovarășului Anghel Iordănescu, în contextul unor dezbateri colective care caracterizează munca la echipa noastră, interesul fiind comun.

— Cînd v-au mai trecut emoțiile?

— La golul din minutul 45, înscris de Lăcătuș după ce mingea mai-fusese atinsă doar de Lung (degajare cu mina) și Stoica. Apoi am avut gura aurită și la lovitura executată de Hagi, spunînd dinainte că va fi gol („noroc” că n-a fost de față tovarășul Iordănescu, care nu suportă astfel de presimțiri...).

— Din cîte văd, v-ați „întregimentat” rapid în spiritul de ordine și disciplină fără de care, poate, performanțele Stelei n-ar fi fost posibile. V-a fost greu?

— Deloc. Eu sînt stelîst de cînd mă știu, cîinci ani jucînd chiar în această echipă, cu care am obținut trei Cupe ale României (în perioada 1968-1972). Apoi, în returul campionatului trecut, cînd n-aveam echipă, am însoțit Steaua peste tot, putîndu-mă convinge de excepționalul climat de performanță existent la acest club și de exigențele pe care le ridică pregătirea acestei echipe. Pe acest fond, opțiunea conducerii de a mă desemna antrenor secund m-a bucurat enorm, m-a onorat foarte mult, dar mă și obliga extraordinar. Integrarea în atmosfera de muncă de la Steaua s-a realizat foarte repede, dar performanțele anterioare ale echipei, valoarea jucătorilor, personalitatea antrenorului principal, ca și mandatul de încredere care mi s-a acordat mă obligă să mă întregimesc în permanență, să mă perfecționez continuu, pentru a putea ține pasul cu această „fabrică de fotbal” care este Steaua.

— Vorbiți așa de frumos încît nu mai am nimic de adăugat, în afară de a vă dori viață lungă pe banca tehnică a Stelei.

Duminiică am revăzut, pe micul ecran, secvențe din meciul Sparta Praga — Steaua București, pierdut de gazde la patru puncte diferență, scorul de 1-5 însemnînd — cine mai poate crede altceva? — eliminarea lor din prestigioasa competiție C.C.E. Mi-am reamintit, cu acest prilej, de izbucnirea de orgoliu a lui Marius Lăcătuș care n-a acceptat ca echipa lui să fie condusă cu 1-0 și a început să joace cu o ambiție rar întîlnită, cu înverșunare parcă, în așa fel încît să-i smulgă colegii din apatie și să-i poarte, prin cele două goluri pe care le-a înscris, spre o victorie cum n-am avut prilejul să aplaudăm de mult. În memorie mi-a revenit și o altă scenă — aceea în care un jucător ceh l-a păcălit pe Hagi și i-a strecurat mingea printre picioare. Ce s-a întîmplat în continuare? Ei bine, Hagi a vrut să demonstreze că de fapt el este adevăratul virtuoz și, spre

Lucescu:

„A fost și-un handicap psihologic”

— Am fost la meciul cu Lahti și mi-am exprimat opinia despre el, dar acum v-aș ruga pe dumneavoastră să faceți o analiză la reze a acestui joc.

— Am citit ce-ați scris și, dacă îmi este permis să accept un dialog deschis cred că ți-a scăpat un singur lucru.

— Care?

— Că meciul a fost dificil nu atât prin prisma jocului propriu-zis, cît mai ales datorită încărcăturii psihologice deosebite, determinată de faptul că în ultimii ani Dinamo nu mai reușise în această primă manșă rezultate bune. Din start am avut, deci, un handicap psihologic peste care a trebuit să trecem și care a influențat vizibil evoluția echipei în prima repriză.

— În ce fel?

— Jucătorii noștri n-au îndrăznit prea mult, temîndu-se de pierderea posesiei mingii și de ratarea unor acțiuni. Astea ar fi condus la precipitare și chiar la reacții negative din partea publicului. A rezultat un joc lent, cu vîdită preocupare de a păstra mingea și de a menține cu prudență controlul jocului.

— Mă bucur că sînteți obiectiv și critic, în aceleași timp. Continuați.

— Un alt reproș ar fi că am tras puțin la poartă. Or, în condițiile unui teren alunecos, excesul acesta de a încerca poarta ar fi dus la pierderea mingii și a timpului — ca să trec peste faptul că finlandezii s-au așezat foarte bine în teren, blocînd mereu culoarele de șut spre poarta lor. Pentru 15 șuturi, să zicem, se pierdeau vreo 20 de minute, dar alegînd calea de a combina mai mult, jocul nostru în prima repriză a fost,

stupoarea tribunelor, apoi spre deliciul lor, jucătorul nostru și-a înșelat adversarul de trei ori, folosînd același procedeu tehnic, iar după aceea a și marcat două goluri, dintre care unul, dintr-o lovitură de la aproximativ 20 de metri, i-a confir-

Apropierea sufletească

mat statutul de vrăjitor al balonului. Iar superbul gol datorat lui Tudorel Stoica mi-a evocat din nou ziua de miercuri cînd căpitanul Stelei a ținut cu tot dinadinsul să-și sărbătorească ziua de naștere printr-o prestație excepțională. Și la sfîrșitul rezumatului acestui meci antologic mi-am reamintit și de declarațiile președintelui clubului Steaua, Nicolae Gavrilă, care, în drum spre țară, în-

totuși, prea lateral și lipsit de ruperile de ritm care ar fi clătinat apărarea adversă.

— Și, dac-o țineți tot așa, n-ați mai fi ajuns la 3-0.

— De aceea în a doua repriză am accelerat mai mult, ne-am asumat niște riscuri mai mari, au intrat Mihaescu și Răducioiu, care sînt mai rapizi, echipa arătînd alte dispo-nibilități ofensive, în condițiile în care, e-adevăr, finlandezii au ieșit mai mult la joc. A fost o repriză foarte bună, în care atacurile pe centru au alternat cu cele pe margine și cele poziționale cu cele rapide. Așa au apărut situații de gol mult mai frecvente și mai clare decît în prima repriză. Scorul final reflectă această superioritate, obținută cu multă risipă de energie, un alt fapt îmbucurător fiind buna pregătire fizică a întregii echipe.

— Sînteți liniștiți în privința returului?

— În cupele europene un scor 3-0 nu este, totuși, deloc liniștitor. Echipa finlandeză a arătat deosebită vigoare în atac, în asaltarea spațiului de apărare advers, la fazele fixe fiind chiar extrem de periculoasă.

— La Lahti cred că veți avea mult de furcă cu centrările înalte în careu.

— Sperăm să închidem culoarele înainte ca finlandezii să ajungă în poziții favorabile centrilor.

— L-ați certat pe Lupu pentru ratarea penalty-ului?

— Nu, pentru că maniera total neglijentă în care a încercat execuția m-a scutit de orice comentariu. A subestimat portarul și și-a supraestimat posibilitățile proprii, dovedind o superficialitate condamnată într-un meci asemenea important.

— Din perspectiva muncii pe care ați desfășurat-o pînă acum la Dinamo, ce v-a arătat acest joc?

— Că în meciurile internaționale Dinamo n-are încă dezin-voltura Stelei. Spun „încă” pentru că Steaua și-a căpătat-o prin performanțele înalte pe care le-a obținut. Dar cred că această dezinvoltură și-o va căpăta și echipa noastră; nu prin vorbe, nici prin motivație, ci în primul rînd prin rezultate. Importanța rezultatelor este foarte mare pentru maturizarea unei echipe, pentru spargerea unui „prag sonic” dincolo de care se află aerul rarefiat al elitelor fotbalului. De aceea, avînd nevoie de acest element absolut necesar al rezultatului care să dea aripi echipei, am avea nevoie și de puțină șansă la tragerea la sorți din turul doi și, chiar, în desfășurarea jocurilor.

— Vă mulțumesc și vă doresc mult succes.

— Aș mai vrea să adaug, de loc din complezență, satisfacția noastră deosebită pentru modul în care a debutat campania comună a echipelor românești în cupele europene. Această rivalitate — de a obține rezultate cît mai bune în întrecerile internaționale — este una dintre cele mai frumoase și mai fertile, și sperăm ca ea să se răsfrîngă pozitiv și asupra competiției interne. Un fotbal nu poate progresa fără rivalitate, dar aceasta trebuie să fie numai pur sportivă și constructivă.

Grupaj realizat de OCTAVIAN ȘTIREANU
Fotografii de VICTOR RĂDULESCU

tr-un avion, deasupra Europei, a ținut să precizeze că performanța realizată în fața unui adversar puternic așa cum e Sparta Praga se datorează, în mare măsură, modului în care antrenorul principal, Anghel Iordănescu, a pregătît meciul. Iar jucătorii Stelei, odată ajunși pe aeroportul Otopeni, s-au bucurat din toată inima că la scara avionului i-a întîmpinat chiar Anghel Iordănescu care n-a pregetat să se smulgă din patul de suferință și a dorit să-și felicite cît mai devreme elevii care l-au îmbrățișat și l-au purtat pe brațe. O astfel de întîmplare explică, în parte, de ce Steaua continuă să rămîna o familie puternică, strîns unită de dragostea de fotbal, dar și de o mare apropiere sufletească, poate mai hotărîtoare în toate izbînzile pe care le-a cunoscut pînă acum și, cu siguranță, le va mai cunoaște și de acum înainte.

GEORGE ARION

Civilizația sportului

Omul din tribună

Ing. Ion T. Timiș, str. Andrei Mureșanu, 15, Cluj-Napoca : „M-am gândit, nu o dată, la rolul omului din tribună pentru desfășurarea în cele mai bune condiții a unei competiții sportive. Rolul spectatorului nu mai este unul de neglijat. De câte ori spectatorii nu și-au purtat favoriții, când uneori situația părea definitiv compromisă, spre obținerea unor victorii de mare prestigiu internațional. Nu demult, în sala sporturilor din Baia Mare, cînd H. C. Minaur a cîștigat Cupa Federației Internaționale de Handbal, am trăit câteva momente unice și irepetabile. Scandările Mi-na-ur! Mi-na-ur! îmi învâluie și astăzi plăcut timpane, spectatorii bîimăreni transformîndu-se realmente în al optulea jucător, purtîndu-și favoriții spre o splendidă victorie.

Omul din tribună trăiește și situații cînd echipa nu merge, cînd în anumite momente trebuie să intervină, civilizat, cu încurajări și îndemnuri, care să-l ajute pe sportiv să treacă peste acele momente grele de cumpănă, cînd victoria atîrnă de un fir de păr. Din păcate, tocmai în astfel de momente se întîmplă ca unora să li se întunece gîndirea și să vadă în adversari niște dușmani de neiertat, uitînd că se află de fapt la o întrecere sportivă, din care cineva trebuie să iasă și învins. În astfel de momente intervine «galeria» sau unele «voci» care strigă (tipă) tot felul de obscenități la adresa arbitrilor, conducătorilor echipelor, jucătorilor etc.

Tocmai de aceea doresc să vă creionez câteva aspecte despre acei spectatori, din păcate o rară avis printre noi, care, în momentele de derută, de neînțelegere a unor decizii ale arbitrilor, intervin cu calm și înțelepciune, explicînd celor din jur că decizia a fost corectă, că protestele nu își au rostul.

Umblu de peste două decenii la meciuri, cu preferință spre fotbal, handbal și baschet, dar am întîlnit puține figuri cu adevărat exemplare ale omului din tribună. La Baia Mare, l-am întîlnit pe profesorul de educație fizică GEORGE POP, fost voleibalist. Bun cunosător al sporturilor de sală, cu umor și ironie fină a reușit să-i disciplineze și să-i facă adevărați cunosători ai sporturilor la care asistă pe o mare parte din spectatori, aceștia căutîndu-și compania și apreciîndu-l. La Cluj-Napoca, l-am reîntîlnit pe profesorul de limba română CORNELIU IURES, fost fotbalist, care a militat de-a lungul anilor pentru intronarea fair-play-ului, atît pe teren, cit și în afara lui, ca jucător și cronicar sportiv. Am văzut, nu o dată, cum prin intervenția dînsului, în anumite momente, mai ales la baschet și handbal unde jazele se derulează cu repeziciune, a reușit să-i tempereze pe unii ce tunau și fulgerau împotriva arbitrilor. Altfel, cu umor și cu bun simț, spune cîte o «poantă» care înveselește tribuna ce pînă atunci era apatică.

Stimate tovarășe inginer, vă multumim pentru aceste exemple. Știm și noi asemenea oameni despre care, din păcate, recunoaștem, am scris cam puțin. Cit despre publicul de handbal de la Baia Mare, într-un clasament neoficial al spectatorilor, credem că el ar ocupa primul loc, urmat de publicul de fotbal de la Craiova și de publicul de baschet de la Cluj-Napoca. Ni se pare important ca în tribunele noastre să existe cit mai mulți spectatori avizați care să se constituie în pilonii edificării unei atmosfere mereu sănătoase, în spiritul unei depline sportivități.

CRISTIAN ȚOPESCU ■

P.S. Tiparul continuă să ne joace feste. În comentariul din numărul 35 al revistei, în ultimul paragraf, se va citi permisiunea în loc de promisiunea.

Pe glob...

● **Discuțiile vor continua.** Mișcarea sahistă britanică are parte de mai multe curente de opinie care discută contradicțiile problemele rezolvării viitorului în șahul englez. Federația a cunoscut un binemeritat respicio datorită intervenției maestrului internațional G. Botteril, autorul propunerii de aminaie a luării deciziilor pînă la... iesirea din cursa pentru titlul mondial a marilor maeștri Nigel Short și Jonathan Speelman. În meciul de curînd încheiat la Londra, în mod surprinzător, J. Speelman a dispus categoric cu scorul de 3,5 : 1,5 de renumitul său adversar, risipind iluzia multor britanici de a-l vedea pe N. Short în postura de șalanger al lui G. Kasparov. Șansele de calificare din sferturile de finală ale meciurilor candidaților sînt evaluate ca reduse pentru J. Speelman în ciuda faptului că marelle maestrul a demonstrat în ultima perioadă un progres substanțial.

● **Cel de-al 55-lea campionat unional** a reunit cea mai selectă participare a ultimului deceniu, beneficiind de concursul campionului lumii, G. Kasparov și de prezența ex-campionilor mondiali A. Karpov, V. Smislov, M. Tal. Deși pe parcursul celor XVII runde s-au desprins diferiți lideri, în final s-a înregistrat o egalitate de puncte între G. Kasparov și A. Karpov, semnatarii pașnic ai celei de-a 130-a partide jucate împreună. G. Kasparov mai era marcat de înfrîngerea directă din superturneul de la Belfort în urma căreia declarase : „Pe parcursul întregului turneu am jucat foarte bine, dar pierderea în fața lui Karpov a fost tragică. Am aflat de la prieteni că Zaitsev, antrenorul său, i-a dictat câteva variante din redacția revistei „64” înaintea partidei noastre. ...Mi-e foarte neplăcut că am pierdut această partidă la Karpov pentru că pe parcursul

întregului turneu eu am jucat cu mult mai bine”. La Belfort turneul a revenit lui G. Kasparov, dar la Moscova cîștigătorul urma să fie cunoscut, conform regulamentului, la capătul unui meci de patru partide. În cazul unei noi egalități, lucru aproape firesc la experiența duelurilor între cei doi „K”, ar fi urmat un nou, probabil, meci-maraton pînă la prima victorie. Karpov a eliminat, deocamdată, problema meciului contestînd regulamentul... ● **Finala Cupei Campionilor Europeni** a reunit la World Trade Center din Rotterdam echipele din Solingen, Rotterdam, Moscova și Budapesta, avînd la masa întîii jucători de renume : Hübner, Timman, Karpov, alături de Short, Korcinoi etc. Locul întîii a revenit echipei T.S.K.A. Moscova.

● **În S.U.A.** a luat ființă „World Blitz Chess Association”, avînd ca președinte pe marele maestrul Walter Browne, cu scopul popularizării șahului-fulger prin organizarea de competiții speciale.

● **La „Hyatt Hotel”** din Köln între 27-31 octombrie Garri Kasparov va primi replica fostului candidat la titlul mondial, Vlastimil Hort, într-un meci de antrepament constînd din trei partide.

● **„Mitropa-Cup”** a stabilit următorul clasament al echipei participante la Aosta : 1. Iugoslavia 15 p, 2. R.F.G. 14,5 p, 3. Elveția 14 p, 4. Austria 13,5 p, 5. Franța 11,5 p, 6. Italia 9,5 p, și 7. Luxemburg 6 p. ● **Primul campionat al Republicii Federale a Germaniei** în șahul activ va avea loc anul viitor în localitatea Osnabrück. ● **Noua ierarhie Elo** pe plan mondial, stabilită la jumătatea anului, este : Kasparov 2 760, Karpov 2 725, Short și Beliavski 2 665, Speelman 2 645, Timman 2 640, Portisch 2 635, M. Gurevici și Ribli 2 630, Nunn, Andersson, Ivancuk și Salov 2 625, Hjartarsson 2 620, 2 615, Seirawan, Tal și P. Nikolic 2 610, Chandler 2 605, Hübner și A. Sokolov 2 600. Iar în „topul” feminin figurează următoarele : Ciburdanidze 2 555, Ioseliani 2 495 Zs. Polgár 2 490, Caprindașvili 2 455, Ahmilovskaia 2 430, Cramling 2 425, Alexandria 2 405 etc.

MARGARETA MUREȘAN ■

Sînt mulți oameni pe care durerea îi îndirjește, le călește voinea. Vorbesc cu calm despre nenorocirile ce s-au abătut asupra lor și nici un mușchi de pe față nu le tresare. Prezintă lucrurile ca și cum așa trebuiau să se întîmple potrivit vrierii destinului. Literatura a făurit numeroase personaje a căror semnare sporește pe măsură ce noi suferim, se abat asupra lor. Chipul mamei cu baticul negru ce-i înfășura capul, brazele adinci, simetrice de o parte și alta a feței palide și supte, ochii adinci în orbite, secătuiți de lacrimi, aminteau de Victoria Lipan, celebra eroină a lui Sădoveanu. Nu numai de înfășurarea ei, dar și de extraordinara-i forță interioară. „Întîi mi s-au prăpădit cei doi feciori. Unul a murit pe loc, în accident și altul după două săptămîni. Serbau tocmai ziua de naștere a mezinului familiei. Împlinea optsprezece ani. Parcă-l aud : „Sînt fericit, scumpă mamă, deoarece la aniversarea mea pot să-ți dăruiesc și eu ceva deosebit : un volum de versuri scrise de mine, de băiatul tău. A apărut de citeva zile, dar am ținut să-ți-l arăt azi. Poeții mai cu experiență din orașul nostru spun că versurile sînt reușite și mă sfătuiesc să perseverez. Știu eu ? Or fi avînd dreptate, nu ? De un singur lucru sînt sigur, că în ele am pus o părțică din sufletul meu. Acum, la optsprezece ani aș fi cel mai fericit major dacă mi-ai spune că mă lertî pentru toate prostiile și năzdrăvniile ce le-am făcut și ți-au provocat atîtea supărări și griji. Mă uit la firele tale albe de păr. O bună parte din ele sînt din cauza mea”. M-au impresionat, m-au emoționat, vorbele lui Septimiu. „Nu se cade să vorbim azi despre asemenea lucruri ci să vedem ce-ai realizat tu în anii ăștia. Ai o meserie bună, ai găsit o fată deosebită, țiine mult la tine, așa eum de altfel o iubești și tu. Aflu acum că ți-a apărut o carte de poezii, ceea ce e un lucru remarcabil mai ales la vîrsta ta. Faptul că nu mi-ai spus nimic de versuri, deși ca profesoară puteam să-ți mai zic ceva, te ridică în ochii mei. Înseamnă că ai personalitate, voință, dirzenie. Cit despre necazuri, dacă n-ar exista, n-am simți că avem copii” i-am răspuns eu rîzînd. Adevărat, mezinul făcuse citeva prostioare, dar probleme aveam nu cu el ci cu Ovidiu, celălalt fecior al nostru, cu doi ani mai mare. La început nu s-a ținut de școală, apoi de meserie, desi era inteligent, energic. Parcă o forță necunoscută canaliza deșteptăciunea, energia lui, numai spre role. A dat examen la searal, a reușit printre primii, dar a pierdut primul an. La intrarea mea în camera lui, Ovidiu oprea radio-casetofonul și continua chipurile să conspecteze. Cînd concentrat, asupra celor citite, cînd ridicînd ochii de pe curs, repetînd parcă în gînd definiții, noțiuni. Un actor extraordinar. Două săptămîni cit au durat examenalele pleca dimineață în orașul vecin și venea noaptea tîrziu. „Greu a fost mamă. Dar am știut. Mi-a dat opt. L-am felicitat de patru ori pentru toate examenalele „trecute”, chiar și pentru cel la care luase doar șase. După aceea am aflat unde „susține” Ovidiu al meu examenele. Dimineața la barul de zi și seara la video unde îl apucau uneori zorile. Îmi telefona : „Rămîn cu băieții să mai repetăm pentru examenul ăștia diabolic ce urmează”. „Bine, mamă, rămii. Ai grijă însă să nu ajungi la facultate extenuat”. „Totul e în regulă, știu că sînt rezistent. E o chestie însă. Mi-ar trebui vreo trei sutare pentru niște cursuri”. „Bine, mine cînd vii acasă, se rezolvă”. Anoi a urmat amestecul lui în afacerea cu bugii, în care îl atrăsese Tinel, un fel de „eminență cenusie”. De la început nu mi-a plăcut băiatul ăștia. A urmat găsirea lui băut la volan și fără carnet. Noroc de legea ce tocmai apăruse. Am fost curiosă, după ce am aflat că nici măcar nu se prezentase la vreun examen, să-i văd conspectele. Niste caiete cu foile albe, pe a căror copertă, în căsuțele dreptunghiulare, „studentul” meu, cu scrisul lui frumos, caligrafic își notase numele, prenumele și obiectul pentru care era destinat fascicoul broșat de hîrtie, cu pătrățele. Dedesubt scrisese cu roșu : anul întîi. Taică-său, informat de mine după fiecare „examen”, despre „succesele” obținute de Ovidiu, se lăuda la toți prietenii și cunoscuții. „N-a luat decît un singur șase. În rest opt și nouă. Ca să practici in-

tr-o uzină o meserie atît de pretențioasă (nu știa că de trei luni i se desfacuse contractul de muncă, pentru absențe repetate) și în același timp să treci cu brio marea majoritate a examenelor e totuși ceva!”. Arăta ca un tată în culmea fericirii. Îi rideau ochii. Aerul optimist chiar vesel ce-l degaja, îl întinerise parcă. El obișnuit cu fraze lapidare, să dea dispoziții sintetice, să vorbească numai la obiect, el, omul căruia îi repugna frazeologia, cînd era vorba de feciorul său, nu se mai oprea intrînd în cele mai neînsemnate detalii. Se vedea de departe, îi făcea o reală plăcere să aducă mereu în discuție indeosebi viața de „student” a băiatului și mai ales să asculte opinii favorabile despre fecior. „E adevărat, recunoștea el, a fost mai greu la început, dar am reușit să-l dăm pe brazdă”. S-a dus în mormint săracul fără să afle că Ovidiu ratase anul și fusese dat afară de la uzină. Venea noaptea tîrziu de la fabrică, obosit și preocupat mereu de problemele zilei următoare. În timpul cînei își amintea cite ceva. Întrupea servitul mesei de cel puțin două, trei ori, pentru a-și nota cu scrisul lui mărunt, nervos, lucruri ce risca să le uite. Am stat în cumpănă și am hotărît să nu-i amărăsc sufletul, mai ales cînd mi-am dat seama că nimic, reușitele reale ale lui Septimiu și ale Oanei nu-l bucurau nici pe departe atît de mult ca ale „studentului” său. Cum s-a întîmplat accidentul ? Mi s-a părut o urmare firească, logică, a comportării lui în general (nu neapărat la volan). Culmea, el băiat tînr,

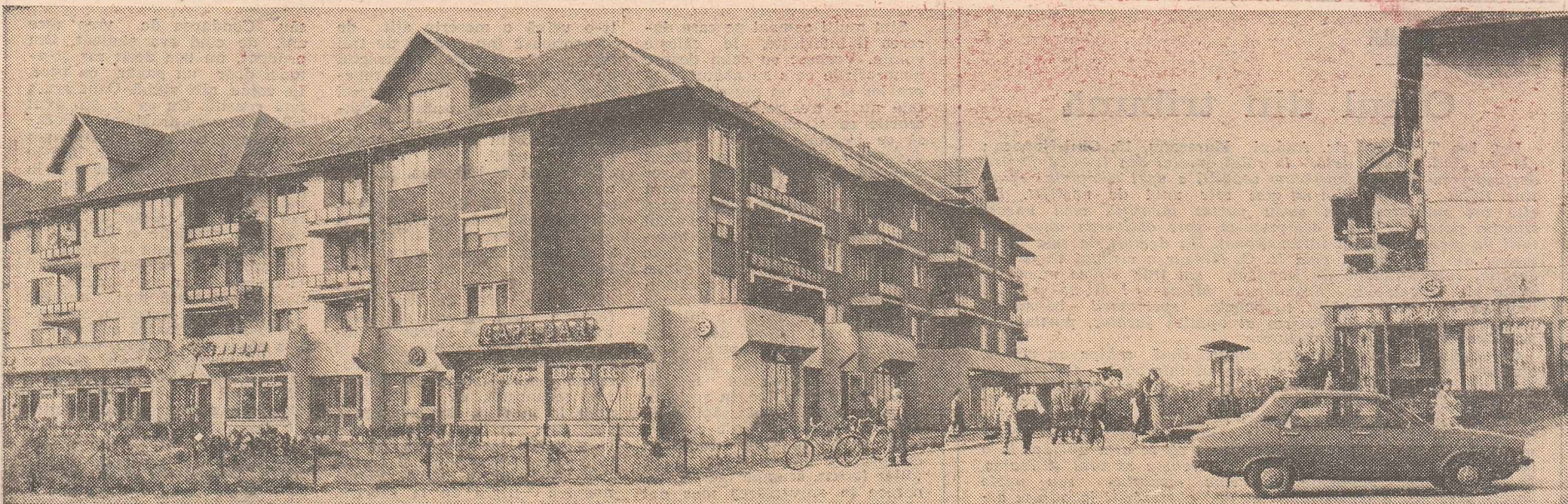
Cronica șoselei

Meandrele vieții

sănătos, cu reflexe bune, n-avea chemare pentru șofat. Căzuse de două ori la exgmen. Aprecia fără nici un temei însă că fusese nedreptățit. Au plecat de la prietena lui Septimiu, unde avea loc petrecerea, după apă minerală, ce se terminase. De fapt călătoria a fost un pretext. Ovidiu vroia să le demonstreze celor șase ocupanți, prieteni, (unul mai pipiriu, se băgase în portbagaj. Auzi minte !), nu că știa doar să conducă, ci că era un autentic talent persecutat. Mi-a povestit astea mezinul la spital, pe cînd mai neuream speranța că va fi salvat. Ploua torențial, era ceață, știți că pe la noi picla, de fapt un fel de smog, însoțește aproape orice precipitație. Amețit de alcool, gonînd pe străzile cu băltoace din zona lucrărilor, preocupat să le arate celorlalți tineri, vezi doamne, ce poate el, a intrat într-o basculantă ce venea din sens opus. Omul, cîcă, ar fi încetinit, a aprins luminile, dar locul acolo era strîmt și nesigur. N-a avut ce face. Nu putem să-i reproșăm nimic. Ovidiu a murit pe loc. Septimiu putea fi salvat dacă era dus la spital imediat. Ați văzut mașina doar în curte. Parcă ar fi făcut explozie. Înnebunîți de spaimă, ceilalți cinci, au rupt-o la fugă spre pădure. Unul, Petrică, se pare, cel ce l-ar fi incitat pe Ovidiu să ia mașina lui taică-său, a ajuns acasă abia spre dimineață. Ce să-i mai judeci, copii fără minte ! „Mi-a fost frică doamna profesoară”. Îmi fusese și el elev. La două luni după moartea băieților, mai precis a mezinului în spital, că Ovidiu, după cum v-am povestit, a decedat imediat, a urmat nenorocirea Oanei și a bărbatului ei. Exact în ziua cînd se împlinea un an de la căsătoria lor. Jean, soțul ei, a ținut neapărat să-i facă un cadou. „Nu putem, mamă, mi s-a destăinuit el, să organizăm nimic, sîntem doar toți în doliu, dar aș vrea să-i dăruiesc Oanei ceva mai aparte. M-am și gîndit, la un inel cu o piatră deosebită”. „Bine, mamă, mergeți. Aveți însă grijă”. Parcă inima îmi era grea, mă apăsa o presimțire, deși îl știam pe ginerele meu. Sobrietatea, calmul, echilibrul

său. Conducea de vreo zece ani, de cînd era student. Era prudent, nu bea decît rar și atunci doar un pahar cu bere. La volan, nici vorbă. Oana era o fată reușită. Cu ea n-am avut niciodată vreo problemă. Liceeană, și apoi studentă, trebuia s-o scot eu din casă. „Mai lasă-le naibii de terfeloage, ieși și tu la aer, mai întîlinește-te cu un băiat. Doar nu te pregătești pentru mînăstire”. Greu o urneam de lingă vrafurile ei de cărți și caiete. „Nu vreau să ajung o profesoară de română mediocră ci eminentă, ca tine, mamă, cunoscută în toată țara, autoare de cursuri”, îmi replica ea. Trebuiau să se întoarcă pe la două. S-a făcut trei, patru, cinci... și ei nu sosiseră. Jean, ginerele meu, îmi promisese că trec pe la noi să-mi arate darul făcut Oanei. Îngrijorarea mea creștea pe măsura scurgerii timpului. Pe la șapte ne-au dat vestea cea groaznică. Erau la reanimare. Pierduseră mult sînge. Amindoi cu fracturi la mîini, la picioare. El cu o ruptură a ficatului, ea cu o leziune gravă a splinei. Soțul meu a adus din orașul vecin cele mai mari somități, cadre universitare. Dar și cei mai mari specialiști rămîn uneori cu brațele încrucișate. S-au prăpădit după două zile. N-am mai reușit să le aud glasul. Accidentul ? Așa cum le e dat numai oamenilor buni să se piardă, nevinovați. S-a stabilit și prin expertiză că Jean a fost, să zicem așa, total dezarmat, că nu mai putea întreprinde nimic. Au găsit mașina sfărîmată pe partea lui dreaptă, de șosea, în curbă. S-a pomenit cu basculanta peste el. Știți drumul la „Platoul cu pini”. În dreapta stîncă, în stînga prăpastie, de nu-i vezi fundul. Și chiar dacă avea unde să se tragă, parcă putea ? În act doar e scris : „Șoferul amator dispunea de o vizibilitate de 10 metri”. Șoferul de la șantier a recunoscut : „Eram grăbit, am tăiat curbă”. Eu și soțul meu ne-am văzut dintr-o dată singuri. Pe el l-a ajutat doar muncă asta a lui îndrîjită, de dimineață pînă seara, tîrziu. Un fel de a spune „il ajuta”. În realitate suferea teribil dar își ascundea durerea. Nu dormea decît cu medicamente. Îmbătrînise mult în lunile din urmă. Fața brăzdată de cute adinci, părul complet alb, girbovit, parcă avea șaptezeci de ani, nu cincizeci și cinci. Veselia lui molipsitoare, verva-i neobișnuită, se transformaseră într-un zîmbet extrem de rar. Un zîmbet amar, de om care nu mai așteaptă nimic de la viață. Ascunsesem tot ce putea să ne amintească de copiii dispăruți. Discutam puțin cu el. De altfel nici n-aveam cînd. Toată ziua era la uzină, iar seara tîrziu îl așteptam cu masa și schimbam doar citeva vorbe. Despre ce ? cum decurg lucrurile la mormintele copioilor, ce amenajări ar mai trebui făcute și cam asta. Sînt firești, omești, cuvintele „de regret exprimate de prieteni, cunoscuți, pentru pierderea celor dragi. Condoleanțele ce am continuat să le primim citeva săptămîni, ba chiar mai mult, pe măsură ce oamenii au aflat de nenorocirea noastră îmi scormoneau și mie și soțului, rănile noastre teribile, făcîndu-le să singereze mereu. Apoi a urmat decesul bărbatului meu. A făcut un atac de cord în mașină, venînd de la fabrică. Speriat, șoferul a sunat la ușa de la intrare. „Cine poate fi la ora asta ? Era aproape unsprezece. Soțul meu își descuia ușa întotdeauna cu cheia lui. După fața răvășită a omului mi-am dat seama că s-a întîmplat ceva grav. „Domnul inginer se pare că a pătît ceva”. Am fugit la mașină. Cu capul într-o parte, parcă dormea. L-am chemat pe doctorul Antim. Omul abia se întorsese de la spital. Deplăsarea la reanimare a fost inutilă. Miinile soțului meu erau reci de cînd am intrat în mașină. În nici patru luni am rămas singură, s-au dus toți. Cine le va îngriji mormintele după moartea mea ? Puținele rude ce le mai avem, oameni simpli, locuiesc la țară. la sute de km de aici. Voi continua să-i învăț pe copii. Asta îmi va ușura într-un fel viața. Nu putem rămîne fără nici un tel. Nu-i așa ? Povestirea femeii cernite îmi răpise parcă graiul. Am aprobat-o printr-un semn din cap. M-am convins încă o dată că viața cu neașteptatele ei meandre, cu urcușurile și coborîsurile ei, nebanuite, întrece orice imaginație.

VICTOR BEDA ■

Este acesta centrul modern al unui orașel? Da, numai că orașelul este o comună din Bihor

Perla dintre nisipuri

Cînd am nimerit pentru prima oară, acum mai mulți ani, în comuna Valea lui Mihai, cea mai mare comună a Bihorului, aflată exact la jumătatea drumului între Oradea și Satu Mare, nimeni nu m-a prevenit că aici bate un vînt aprig și cald, un fel de local și afurisit „sirocco” care trezește pulberea fină din dunele de nisip și o rățăcește cu cerbiele poste tot, umplîndu-mi urechile, ochii, nasul și gura încît dacă as fi strigat „Ajutor!” as fi pătît și mai rău. Dacă atunci ochii-mi mișii nu au putut să vadă printre zăbrelele de nisip în centrul comunei decît niște case vechi, cu spinarea îndoită, parcă deselate de trecerea timpului unde se adăposteau un restaurant și un cinema mic și demodat care-și furau unul altuia clienții, astăzi comuna este de nerecunoscut. Sub adăpostul tinerelor păduri de salcîm care cu miliardele lor de scuturi verzi opresc invazia fierbinte a temutului vînt cu nisip aici s-a săvîrșit un adevărat miracol. O oază într-un deșert cu dune de nisip. O gură de rai salvată din ghearele infernului pulberii mișcătoare pe care oamenii harnici ai acestor locuri au întepenit-o nu cu descîntece magice, cu rugă fierbinți, ori cu blesteme înfrîntoare, ci cu pașnici salcîmi. Pe măsura trecerii timpului „hidra din Valea lui Mihai” avea tot mai puțină putere: sulitele subterane străpungeau arinile care bîntuiseră odinioară peste cerul comunei, aducînd urîtenie și pagubă. Lacrimi în ochi, neputință în suflète, vid în buzunare. Nu clinchet de bani, ci de grăunte păguboase de nisip care scrișneau și în buzunare, dar și în dinți. Poate nicăieri în țară pădurea nu protejează mai abilit pămîntul fertil, excelent pentru cultura grîului și porumbului, decît la Valea lui Mihai. La obținerea înaltului titlu de „Erou al Noii Revoluții „Agrare” de către C.A.P. din localitate pentru culturile de grîu și porumb, pădurile de salcîm, din umbră, neștiute de nimeni, au asigurat această victorie din spatele frontului. Strategia tăcută și bene-

fică, pe care nu trebuie s-o uităm niciodată a pădurilor care ne dau apă, răcoare, liniște, frumusețe, sănătate. La Valea lui Mihai ogorul și pădurea sînt în cea mai strînsă alianță împotriva vîntului cald și cu nisip, aducător de pacoste. Valea lui Mihai nu este un centru agro-industrial doar pe hirtie. Pe o balanță perfect echilibrată, oamenii acestor locuri, pun în fiecare an pe un talger 350 milioane lei din partea agriculturii și 350 milioane lei din partea industriei mici. Da, a industriei mici care face o... mare concurență agriculturii prin: întreprinderea de prelucrare a legumelor și fructelor „Arovit” cu 1420 muncitori, secția I.J.P.I.P.S., secția de croitorie unde lucrează un număr de 220 femei sub conducerea Elenei Hegedus, C.P.A.D.M., secția de timpplărie și cea de prestări de servicii către populație (în valoare de 20 milioane lei anual).

La întreprinderea „Arovit” modernizarea s-a în ajutorul muncitorilor care string recolta de legume și fructe din cele 14 ferme aparținătoare unității. Anul viitor va intra în funcțiune noua linie tehnologică de preparat nectaruri și sucuri naturale din fructe și o linie aseptică de depozitare a pastei de tomate cu o capacitate de 1000 tone ce se pot păstra în condiții bune vreme de un an de zile. Întreprinderea „Arovit” își va îmbogăți zestrea edilitară cu un nou și modern cîmin pentru nefamilisti cu un număr de 43 de garsoniere. Nici „concurrentii” din agricultură nu stau cu minile în sin. În acest an au construit un uscător de cereale de 17 tone, 3 magazine pentru păstrarea boabelor și 80 de pătule pentru depozitarea știuleților de porumb.

În centrul cochet al localității un număr de 33 de unități comerciale totalizînd un spațiu de 4000 mp își așteaptă clienții. Nu numai din cele 260 de apartamente care s-au ridicat chiar deasupra acestor spații comerciale, ci și din întreaga localitate.

Generoasa apă termală, ca mai aproape în tot vestul țării,

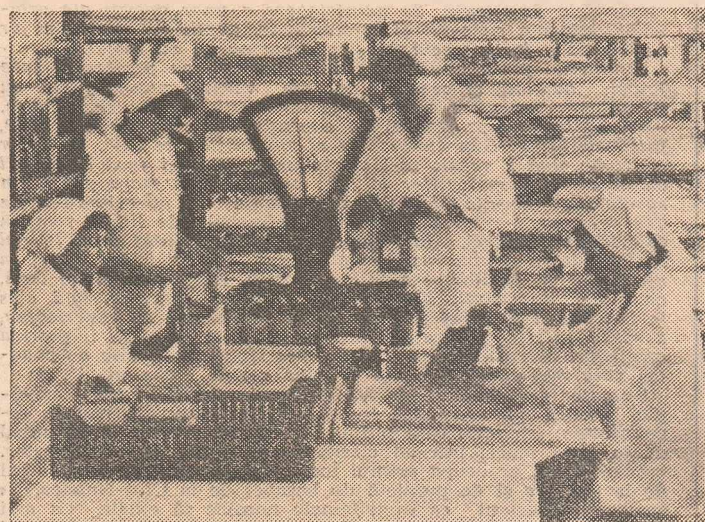
se găsește din belsug și aici. Ea servește la încălzitul serelor, precum și la procesul tehnologic de la întreprinderea „Arovit”. Vara, ea bucură deopotrivă pe toți tinerii din Valea lui Mihai și împrejurimi și iarna purcede la alinarea reumelor oamenilor mai în vîrstă.

„Oaza” din nordul Bihorului prinde puteri și frumuseți pe zi ce trece. Primarul centrului agro-industrial Valea lui Mihai, Alexandru Szabo, ne-a destăinuit că, în viitorul apropiat, centrul localității se va îmbogăți cu o casă de cultură, cu un nou, mare și modern cinema, cu o nouă piață agro-alimentară, cu o bază sportivă, un hotel și un nou restaurant în locul celui vechi. Se va construi și un popas turistic.

Auzind toate acestea, parcă vîntul a amuțit. Frunzele salcîmilor, ca niște mici urechi verzi, arcuite de secetă sînt gata să dea alarma la prima adiere suspectă. Vircolacii cu ochi de safir ai nisipului gem supuși sub pînteni necrutători de salcîm. Valea lui Mihai nu mai este o vale a plîngerii. Pămîntul este roditor, oamenii sînt harnici. În locul numit „La Stubenberg” unde în 1907, groful cu același nume, cuprins de presimțiri rele împărțea pămîntul cel mai rău din moșie țărănilor, astăzi tulpinile înalte de grîu și porumb sînt tulnice vegetale care ridică spre cer, necurmat, clipă de clipă, o alta poveste. O poveste adevărată. Un tînut de basm un eden al albinelor stringînd miera de salcîm, o cetate minunată care s-a ivit dintr-o dată din deservul de nisip ca o fabuloasă Mecca din visul surpat într-o noapte de decembrie al emirului din poezia lui Alexandru Macedonski. Dar această cetate există în realitate așa cum a fost mai demult în visele oamenilor. Imaginile prezente, luate la fața locului, vin spre ochii voștri, ca niște paveze luminoase, în avangarda cuvintelor.

PAȘCU BALACI

Fotografii de ELENA GHERA

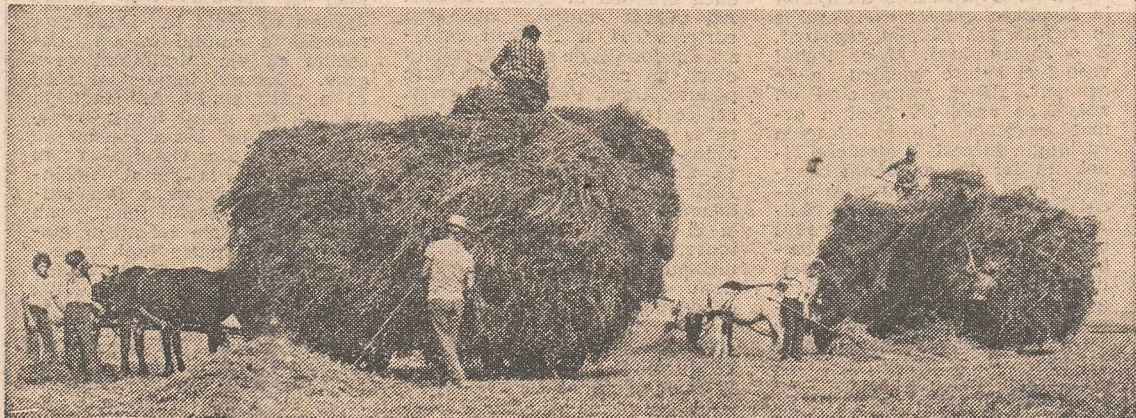
Sătenii din Valea lui Mihai au învățat meserii noi la întreprinderea de prelucrare a legumelor și fructelor „Arovit”...

...sau la secția de croitorie a IJPIPS

...și nici să sădească flori lingă casele lor

Dar ei n-au uitat să cultive și să stringă roadele cîmpului...

Flacăra. Redacția: București, Piața Scintei 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane: 17 60 10; 17 60 20, interioare: Actualitatea politică: 25 60; Economie: 21 28; Cultură, știință, învățămînt: 14 57; Cetățenești-scrisori: 14 53, 25 42; Reportaj-informații: 25 60; Sport: 17 00; Foto: 25 28; Secția de redacție: 21 23; Secretariat redactor șef: 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scintei”. Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA” — sectorul export-import presă P.O. Box 12 201, telex 10876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64-66.